

Innhold

Vedlegg A - oversikt over søknader.....	2
Søknad av mai 2010.....	2
Tilleggssøknad av november 2011.....	2
Vedlegg B - oversikt over lovverk.....	4
Energiloven.....	4
Oreigningsloven.....	4
Samordning med annet lovverk.....	4
Plan- og bygningsloven.....	4
Kulturminneloven.....	5
Naturmangfoldsloven.....	5
Havne- og farvannsloven.....	6
Forskrift om merking av luftfartshindre.....	6
Vedlegg C – innkomne merknader.....	7
Merknader til søknaden og konsekvensutredningen.....	7
Kommuner.....	7
Fylker.....	11
Sentrale myndigheter.....	15
Regionale interesseforeninger.....	19
Nettselskaper.....	25
Grunneiere, rettighetshavere, lokale interesserorganisasjoner og andre.....	25
Vedlegg D.....	43
Innkomne merknader til tilleggssøknad og tilleggsutredning.....	43
Lokale myndigheter.....	43
Regionale myndigheter.....	46
Sentrale myndigheter.....	48
Regionale interesseforeninger.....	49
Grunneiere, rettighetshavere, lokale interesseorganisasjoner og andre.....	52
Vedlegg E.....	56
Sammenfatning av uttalelser mottatt etter sluttbefaring.....	56

Vedlegg A - oversikt over søknader

Søknad av mai 2010

Statnett søker om å få bygge nye eller utvide eksisterende transformatorstasjoner i Storheia, Snillfjord, Orkdal og Trollheim.

- Det søkes om tilkobling til Storheia transformatorstasjon i Åfjord kommune. Stasjonen er konsesjonsgitt av NVE i forbindelse med 420 kV ledning Namsos-Roan-Storheia. Det er ikke nødvendig med arealutvidelse for å utvide stasjonen med et bryterfelt.
- I Snillfjord kommune søkes det om å bygge en helt ny 420/132 kV transformatorstasjon (Snillfjord transformatorstasjon) med tre stk. 300 MVA transformatorer. Det samlede arealbehov for stasjonen med tilhørende anlegg herunder et kontrollhus med grunnflate inntil 400 m² vil være ca. 90 dekar og transformatorstasjonen vil kreve en permanent adkomstvei.
- Det søkes om å få bygge en ny Trollheim transformatorstasjon i Surnadal kommune med én 1000 MVA 420/300 autotransformator. Det samlede arealet for stasjonen, med tilhørende kontrollhus med grunnflate på inntil 400 m², vil være ca. 40 dekar. Statnett ønsker å erverve ca. 85 dekar for å sikre plass til eventuelle utvidelser. Det vil måtte etableres adkomstvei til transformatorstasjonen. I forbindelse med tilkobling til stasjonen søkes det om nødvendig omlegging av de eksisterende ledningene Klæbu-Aura og Klæbu-Viklandet.
- I Orkdal kommune søkes det om å bygge en helt ny 1000 MVA 420/300 kV transformatorstasjon ved Hoston. Det søkes om 2 alternative lokaliseringer, Orkdal Vest A og Orkdal Vest B. Samlet arealbehov for stasjonen vil være ca. 40 dekar, men for å sikre plass til ev. utvidelser ønsker Statnett å erverve ca. 65 daa/75 daa for hhv. Orkdal vest A/B. I forbindelse med tilkobling til stasjonen søkes det om nødvendig omlegging av de eksisterende ledningene Klæbu-Aura og Klæbu-Viklandet. Det vil måtte etableres adkomstvei til transformatorstasjonen.

I tillegg søkes det om muffeanlegg i Rissa og Agdenes.

- Ved Aunfjæra i Rissa kommune søkes det om et nytt muffeanlegg med reaktoranlegg i overgangen mellom kabel og luftledning. Muffestasjonen består av en samleskinne med isolatorer og endemuffer. Muffestasjonen bygges som en åpen løsning, med inngjerding rundt anlegget. Totalt arealbehov er ca. 15 dekar. Anlegget vil kreve permanent anleggsvei.
- Ved Selvneset i Agdenes kommune søkes det muffeanlegg i overgangen mellom kabel og luftledning. Muffestasjonen består av isolatorer og endemuffer. Anlegget bygges som en innebygget bunkers uten tak og totalt arealbehov vil være ca. 2 dekar. Det kreves permanent anleggsvei frem til muffeanlegget.

Søknaden omfatter også en ny 420 kV sjøkabel over Trondheimsfjorden

- Det søkes om en ca. 7 km lang kabelforbindelse mellom muffeanleggene i Rissa og Agdenes. Totalt syv kabler vil legges, seks av disse med en dimensjon på 2000 MVA vil tilknyttes forbindelsen. En ekstra kabel vil fungere som reserve i tilfelle skade på noen av de andre kablene. I tillegg søkes det om å legge en telekabel.

Tilleggssøknad av november 2011

I tilleggssøknad av november 2011 søker Statnett om ny plassering av Orkdal vest transformatorstasjon i Orkdal kommune og nytt traséalternativ inn mot nye Orkdal vest C transformatorstasjon. Videre søker Statnett om 13 justeringer av tidligere omsøkte trasé for ny 420 kV kraftledning som berører Åfjord,

Rissa, Agdenes, Snillfjord, Hemne og Orkdal kommuner. Det søkes også om tillatelse til å koble den 7. sjøkabelen til muffene på hver side av Trondheimsfjorden, med nødvendig utvidelse av muffeanlegget på Selvnest. Det søkes også om å få rive den eksisterende 132 kV ledningen Snillfjord-Orkdal på vegne av TrønderEnergi Nett AS.

- Over Torsengdalen på grensen mellom Åfjord og Rissa kommuner, er det søkt om alternativ 1.0a1.
- Over Aunfjellet i Rissa kommune har Statnett omsøkt alternativ 1.0a.
- Gjennom Bismardalen i Rissa har Statnett søkt trasé 1.0b som et alternativ over Lauvliheia.
- Over Frengsheia i Rissa søker Statnett om alternativ 1.0c.
- Fra Selvnestet i Agdenes kommune til Middagshaugen søker Statnett om alternativ 1.0d i Kalurdalen til Høgloftet og med lavere prioritering søker Statnett også om alternativ 1.0e fra Svartvatnet til Middagshaugen.
- Mellom Middagshaugen og Snillfjord transformatorstasjon i Agdenes og Snillfjord kommuner søker Statnett om alternativ 1.0f med lavere prioritering.
- Fra Snillfjord transformatorstasjon til Geitfjellet er det søkt om alternativ 1.0g.
- Mellom Berdal og Stormyra er det søkt om alternativ 1.0i og 16.a som er justeringer i sørenden av alternativene 1.0 og 1.6.
- Forbi hyttefeltet på Hardmoen i Orkdal kommune har Statnett søkt om alternativ 3.1a.
- Forbi Damtjønna camping i Orkdal kommune er det søkt om alternativ 3.0a.
- Ved Hoston i Orkdal har Statnett søkt om alternativ 3.0b inn til Orkdal vest A transformatorstasjon ved Ektahaugen og alternativ 3.0.2 til Orkdal vest C ved Røsvatnet og Orkdal vest C transformatorstasjon.

Vedlagt søknaden har Statnett også utarbeidet tilleggsutredninger i henhold til krav fastsatt av NVE den 21.2.2011.

Vedlegg B - oversikt over lovverk

Energiloven

Anlegg med spenning over 1000 Volt krever konsesjon etter energiloven, jf. energiloven § 3-1. NVE er delegert myndighet til å treffe vedtak om å bygge og drive elektriske anlegg, herunder kraftledninger og transformatorstasjoner.

Oreigningsloven

For å sikre seg rettigheter til bygging, drift og vedlikehold av elektriske anlegg skal tiltakshaver i utgangspunktet forsøke å inngå minnelige avtaler med berørte grunneiere og rettighetshavere. For det tilfelle at det ikke er mulig å inngå minnelige avtaler med alle berørte grunn- og rettighetshavere, vil det være nødvendig med ekspropriasjonstillatelse for å kunne gjennomføre tiltaket. Det er NVE som også er ansvarlig for behandlingen etter oreigningslova. Oreigningslova § 2 gir oversikt over hvilke tiltak det kan gis samtykke til ekspropriasjonsinngrep for, herunder kraftledninger og transformatorstasjoner. Det er vanlig å søke om ekspropriasjonstillatelse samtidig som det søkes om anleggskonsesjon, fordi det ofte på søknadstidspunktet ikke er avklart hvorvidt minnelige avtaler med alle grunn- og rettighetshavere er mulig å inngå. I tillegg søkes det vanligvis om forhåndstiltredelse etter oreigningslova § 25, som innebærer en tillatelse til å iverksette ekspropriasjonsinngrep før det foreligger rettskraftig skjønn.

Samordning med annet lovverk

Plan- og bygningsloven

Søknaden og konsekvensutredningen behandles etter plan- og bygningslovens forskrift om konsekvensutredninger av 1.7.2009. NVE er ansvarlig myndighet for behandling av energianlegg etter denne forskriften.

Etter endringen av plan- og bygningsloven trådte i kraft 1.7.2009, er ikke lenger kraftledninger og transformatorstasjoner med anleggskonsesjon omfattet av lovens plandel. Planlovens krav til konsekvensutredninger og lovens krav til kartfesting gjelder fortsatt. Unntaket betyr at:

- konsesjon kan gis og anlegg bygges uavhengig av planstatus
- at det ikke skal lages reguleringsplan eller gis dispensasjon
- det ikke kan vedtas planbestemmelser for slike anlegg

Vedtak om elektriske anlegg som krever anleggskonsesjon skal kun fattes av energimyndighetene. De øvrige myndigheter er høringsinstanser. Statlige, regionale og lokale myndigheter får etter ikrafttredelse av den nye loven innsigelsesrett og klagerett på NVEs konsesjonsvedtak etter energiloven, jf. energiloven § 2-1.

De nye behandlingsreglene for kraftledninger skal praktiseres for elektriske anlegg med tilhørende konstruksjoner og nødvendig adkomst. Dette innebærer at adkomstveier som er nødvendig for driften av energianleggene skal inntegnes på konsesjonskartet, behandles samtidig med anlegget for øvrig og inngå i konsesjonsvedtaket. Disse skal ikke behandles etter plan- og bygningsloven, under forutsetningen at disse veiene gis en betryggende behandling etter energiloven, der berørte interesser gis mulighet for å gi sine innspill. Veier som ikke inngår i prosessen fram til konsesjonsvedtaket, skal fremlegges i detaljplaner som følger opp konsesjonsvedtaket, eller behandles av kommunene etter plan- og bygningsloven.

Selv om nettanlegg kan etableres uavhengig av innholdet i eksisterende arealplaner, betyr ikke at det er likegyldig for utbygger eller NVE hvilken arealbruk som berøres og hvilke planer som foreligger. Eksisterende bruk av arealene er som før en viktig del av de reelle hensyn som skal ivaretas når alternative traseer vurderes og en konsesjonsavgjørelse fattes. Foreliggende regulering til vern kan for eksempel være en viktig grunn til å unngå dette arealet, men planen gir ingen absolutte krav om å unngå arealet.

Elektriske anlegg som er unntatt fra plan- og bygningsloven kan i kommunale plankart fremtre som hensynssoner, altså arealer som gir begrensninger på bruk av arealene. For eksempel må en ta hensyn til byggeforbudsbeltet etter regelverket til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. På kart vil ledninger være vist som et skravert område. Tidligere framstilling av ledninger som planformål (spesialområde, fareområde) med egne farger skal fases ut. Planformål ved ledninger skal framstilles ut fra forutsatt bruk av arealet i området for øvrig. Kraftledninger med anleggskonsesjon er unntatt fra plan- og bygningsloven som helhet – også byggesaksdelen. Unntaket gjelder elektriske anlegg, som er en fellesbetegnelse på elektrisk utrustning og tilhørende byggetekniske konstruksjoner. Konstruksjoner som ikke har betydning for drift og sikkerhet ved de elektriske anleggene vil derfor omfattes av byggesaksbestemmelsene. Enkelte byggverk tilknyttet transformatorstasjoner vil dermed fortsatt kunne kreve byggesaksbehandling fra kommunen. I denne saken har Statnett ikke søkt om slike byggverk.

Kulturminneloven

Alle fysiske inngrep som direkte kan påvirke kulturminner eller kulturlandskap, skal avklares mot kulturminneloven. Før bygging skal det være gjennomført undersøkelser i planområdet for å avdekke mulige konflikter med automatisk fredete kulturminner (kulturminneloven § 9). Eventuelle direkte konflikter mellom det planlagte tiltaket og automatisk fredete kulturminner, må avklares gjennom en dispensasjonssøknad etter kulturminneloven.

Undersøkelser etter kulturminneloven § 9 er ikke gjennomført før konsesjonsvedtak, men vil bli gjennomført før anleggsstart.

Naturmangfoldsloven

Naturmangfoldsloven trådte i kraft den 1. juli 2009, og skal erstatte blant annet naturvernloven. Naturmangfoldloven omfatter all natur og alle sektorer som forvalter natur eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen.

Lovens formål er å ta vare på naturens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser gjennom bærekraftig bruk og vern. Loven skal gi grunnlag for menneskers virksomhet, kultur, helse og trivsel, både nå og i framtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Loven fastsetter alminnelige bestemmelser for bærekraftig bruk, og skal samordne forvaltningen gjennom felles mål og prinsipper. Loven fastsetter forvaltningsmål for arter, naturtyper og økosystemer, og lovfester en rekke miljørettslige prinsipper, blant annet føre-var-prinsippet og prinsippet om økosystemforvaltning og samlet belastning.

Prinsippene i naturmangfoldloven skal trekkes inn i den skjønnsmessige vurderingen som foretas når det avgjøres om konsesjon etter energiloven skal gis, til hvilken løsning og på hvilke vilkår. I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8–12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Det skal fremgå av begrunnelsen hvordan prinsippene om bærekraftig bruk er anvendt som retningslinjer. Tiltakets betydning for forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer eller arter, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5 drøftes der det er aktuelt.

Miljøkonsekvensene av tiltaket skal vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til det planlagte tiltaket og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies.

Havne- og farvannsloven

Før det iverksettes byggetiltak som krysser sjø må det gis tillatelse etter havne og farvannsloven. Kystverket er rette myndighet og søknad må sendes når ledningen er detaljprosjektert.

Forskrift om merking av luftfartshindre

Ved innvilgelse av konsesjon forutsetter NVE at kraftledningen merkes i henhold til gjeldende retningslinjer i Forskrift av 3.12.2002 nr. 1384 om merking av luftfartshinder (BSL E 2-2). Luftfartstilsynet er i ferd med å lage nye retningslinjer, men disse er enda ikke vedtatt.

Vedlegg C

Merknader til søknaden og konsekvensutredningen

NVE har mottatt 89 innspill til søknaden og konsekvensutredningen.

Kommuner

Åfjord kommune skriver i brev av 26.08.2010 at følgende ble vedtatt enstemmig i formannskapsmøte den 18.08.10:

”Åfjord kommune mener at konsekvensutredningen er tilstrekkelig for å ta stilling til følgene av den omsøkte 420 kV-kraftlinjen fra Storheia trafostasjon og gjennom Åfjord kommune. Kommunen har ingen vesentlige merknader til at det blir gitt konsesjon til kraftlinja i den planlagte traseen og viser i den forbindelse til kommentarer i saksframlegg. Kommunen forbeholder seg retten til å vurdere detalplaner for prosjektet.”

Rissa kommune skriver i brev av 24.09.2010 at følgende ble vedtatt i kommunestyremøte den 23.09.10:

”Konsekvensutredningen viser rimelig klart at en 420 kV kraftlinje vil ha betydelige negative konsekvenser for landskap, naturmiljø, friluftsliv og reindrift i Rissa kommune. Konsekvensutredningen er mangelfull med hensyn på begrunnelsen for tiltaket, samfunnsøkonomi, systemløsninger, naturinngrep og lokale forhold som friluftsliv og turisme. Utredningen kan i flere sammenhenger virke subjektiv ved å utelate viktige momenter for derved lande på en lavere konsekvens når konklusjon skal tas.

Kommunen har sagt nei til etablering av vindkraft fordi en ønsket å bevare naturverdiene i kommunen. Rissa kommune går derfor sterkt i mot luftspenn, og vi krever at det er alternativet med sjøkabel i Stjørnfjorden med endepunkt på Selvneset man går videre med. Dersom NVE og tiltakshaver likevel velger å gjennomføre prosjektet som planlagt, krever vi følgende:

Både master og ledninger må kamufleres på strekningen Aunefjæra - Mælan da de på denne strekningen får stor negativ konsekvens for både landskap og uberørt natur.

Konsekvensene for kulturminnet Brettingen Fort med hyttefelt må utredes, Konsekvensene for reiselivssatsing i Hasselvika etter forsvarets nedleggelse av sine anlegg må utredes.

Ved kryssing av Lauvåsen opp fra lysløypa i Brettingen må ikke mastene settes opp slik at de kommer i silhuett sett fra bygda (sør og vest). Dette for å dempe den store virkningen ledningen vil få på landskapet over dette punktet.

- *Det er et absolutt krav at muffestasjon ved Aunefjæra må flyttes til østsiden av fylkesvei 718*
- *En bør vurdere å merke ledningen ved kryssing av Norddalen og dalen mot Sørfjorden*
- *Kryssing over Nordelva kan med fordel trekkes lenger vekk fra naturreservatet. Nærføring til hytta på Aunfjellet og de to hyttene ved Vikasetra bør unngås, og en bør vurdere en mindre trasejustering her. En anbefaler videre å sørge for at traseen ikke kommer i konflikt med det planlagte hyttefeltet på Brettingen. Om mulig bør en også unngå å legge traseen midt i eksisterende skiløype mellom Frengsliå og Fevåg, og justere traseen ved lysløypa i Fevågskardet slik at ledningen ikke går rett gjennom denne*
- *Torsengdalen/Goliheia: Mastepunktene bør plasseres slik at man får et høyt og langt ledningsspenn. Coronastøydempende tiltak kan virke avbøtende. Sør for Torsengdalen: Her bør ledningen gå under skoggrensen, altså så langt øst som mulig. Vest for Nordsetervatnet:*

Plassering av mastepunkter og coronastøydempende tiltak. Øst for Bismartjønna: Plassering av mastepunkter og coronastøydempende tiltak.

Videre krever Rissa kommune at NVE pålegger tiltakshaver å etterkomme hytteeiernes merknader vedr. trasejustering så langt det lar seg gjøre.

Til slutt krever Rissa kommune at NVE pålegger tiltakshaver å yte årlig kompensasjon til Rissa kommune til et fond for tilrettelegging for næringsutvikling, friluftsliv og ivaretagelse av naturmiljø. Kompensasjonen skal betales årlig i konsesjonsperioden.”

Saksutredningen fra administrasjonen og behandlingen i Hovedutvalg for landbruk, teknikk og miljø i Rissa følger vedlagt.

Agdenes kommune har i kommunestyret den 8.9.2010 gjort følgende vedtak:

”Før konsesjonssøknaden realitetsbehandles ber Agdenes kommunestyre om – for ilandføring og videreføring av trasé for 420 kV ledningen i område 1 seksjon 3 at alternativ A og B i høringsuttalelsen fra interessegruppen Ytre Agdenes 2020 utredes, konsekvensutredes og høres.

Særlig viktig er:

- *Statnetts forslag til ilandføring (på Selvneset) for sjøkabel er uakseptabel og må trekkes mot sør så den ikke blir til hinder for aktivitet og fremtidig utvikling ved Selva industriområde.*
- *Trasévalg på land trekkes bort fra fysisk og visuell kontakt mot fast bosetting og store konsentrasjoner av regulerte/bebygde områder med fritidsboliger.*
- *Høringsuttalelse fra interessegruppen Ytre Agdenes 2020 vedlegges kommunestyrets uttalelse.*

Kommunestyret ber videre om at det stilles konsesjonsvilkår om at:

- a) *Traseen følger alternativ 1.4 i område 1 seksjon 5.*
- b) *Kompenserende tiltak for å avbøte ulempene med ledningsanlegget og som beskrevet i de ulike KU må gjennomføres. Det pekes særlig på*
 - *Fargesetting av master og matting av liner i skogområder*
 - *Løfting av luftspenn slik at det ikke er så stort behov for skogrydding/ryddegater.*

Agdenes kommune krever at NVE setter som konsesjonsvilkår at Statnett oppretter et nærings-/kulturfond for de kommuner som blir berørt av kraftledningen.”

Snillfjord kommune har avgitt uttalelse i brev av 25.10.2010. Kommunestyret fattet den 22.10.2010 følgende vedtak:

”Snillfjord kommune er klar over at det vil være både fordeler og ulemper ved den planlagte 420 kV-linja som vil gå fra Storheia til Trollheim/Orkdal. Linja vil være med å sikre kraftforsyningen i Midt-Norge og den vil kunne ta imot mer kraftproduksjon, men vil uansett løsningsføre med seg en del mer eller mindre negative konsekvenser, både for landskap, kulturmiljø, friluftsliv og annet. Statnett har likevel klart å finne en gunstig løsning på traseen gjennom kommunen. Hvis konsesjon på 420 kV-linja Storheia - Orkdal/Trollheim gis, ser Snillfjord kommune det som viktig at linja blir bygd raskest mulig. Det er vår oppfatning at overføringslinja bør bygges i etapper for hurtigst mulig å få økt innmatingskapasitet fra ev. vindparker i Snillfjord. Dette er å se på som en hurtig utbygging av en overføringslinje og ikke bygging av produksjonsradialer.

Før konsesjon gis må NVE kreve at Statnett skal:

- Få lagt ned og fjernet eksisterende Snillfjord transformatorstasjon samt sanere tilhørende ledningsnett så langt dette er teknisk mulig ved etablering av ny trafostasjon ved Snildal.
- endre avkjørselen til den planlagte transformatorstasjonen, slik at man kan ta av til denne fra begge kjøreretninger på Fv 714.
- se på muligheten for å unngå de 3 områdene (Fugeltjønnå, Remmaffjellet og Snildal) hvor linja vil få store konsekvenser for naturmiljøet, eventuelt gjennomføre avbøtende tiltak ved disse.
- opparbeide parallell trasé ved siden av adkomstveien til transformatorstasjonen, for oppkjøring av skiløyper på vinterstid. Eventuelt åpne adkomstveien for fri ferdsel og anlegge parkeringsplasser ved stasjonen, slik at skigåere kan starte turen sin her.

Før Snillfjord kommune kommer med endelig uttalelse ang. trasealternativ 1.0 eller 1.6 ved Berdal samt linjeføring ved Dyrlikammen må det fremlegges visualiseringer/fotomontasjer fra:

- Berdal, alternativ 1.0 (Foto fra Berdal og inn mot linja)
- Berdal, alternativ 1.6 (Foto fra Berdal og inn mot linja)
- Dyrlikammen (Foto fra Dyrlikammen og inn mot linja. Her må visualisering vises både med og uten utbygging av Remmaffjellet vindpark.)

Snillfjord kommune krever at NVE setter som konsesjonsvilkår at Statnett oppretter et nærings-/kulturfond for de kommuner som blir berørt av kraftlinja. NVE må ellers pålegge tiltakshaver å gjøre avbøtende tiltak der dette er hensiktsmessig, jfr. saksframlegg.

Siden vindkraftutbygging foregår etter Energiloven har kommunen mindre bestemmelsesmyndighet enn hvis det hadde gått etter Plan og bygningsloven. Lokalkunnskap er viktig i mange sammenhenger og ikke minst i så store utbygginger som kan komme her. Snillfjord kommune kan komme med gode råd når veier skal bygges, om plassering i terrenget, masseuttak og andre lokale forhold som bør hensyntas. Det er derfor viktig at NVE setter som vilkår i en ev. konsesjon at Snillfjord kommune blir involvert i planleggingen av en utbygging, herunder kommer også utarbeidelsen av miljø- og transportplan".

Hemne kommune oversendte i e-post 27.10.10 følgende vedtak fattet i kommunestyret 26.10.10:

"Hemne kommune tilrår NVE å gi Statnett SF konsesjon for bygging av 420kV ledning Storheia – Snillfjord og/eller Orkdal. Det forutsettes at utbygging av ny fornybar energi som utløser behov for omsøkte 420kV ledning, blir realisert.

Hemne kommune anbefaler at Orkdal Vest velges som endepunkt for ledningen. Dette gjelder både dersom det kun er behov for en ledning ut fra Snillfjord, og evt. som første trinn i en utbygging ved behov for realisering av begge alternativene ut fra Snillfjord. Dette begrunner vi med kortere trase og rimeligere utbyggingskostnad, samt at større områder med uberørt natur blir spart.

Dersom NVE likevel skulle velge Trollheim som endepunkt, ber Hemne kommune om at alt.1.6 velges på strekningen Berdalssetra – Stormyra. Hovedbegrunnelsen for dette, er uheldige konsekvenser av nærføring til boliger (magnetiske felt) ved valg av alt.1.0. For de fleste andre tema som er konsekvensutredet, er også alt.1.6 vurdert å være det beste.

Hemne kommune ber NVE vurdere forslag til endring av trase for alt.1.6 som foreslått av grendene Likroken/Stolsmo, Gravdal og Sødal.

Hemne kommune mener at de fleste temaene i konsekvensutredningen, er tilfredsstillende utredet. Innenfor tema naturmiljø(vilt, naturtyper), mener imidlertid rådmannen at utredningene er mangelfulle. Det er behov for tilleggsutredninger på følgende områder:

I konsekvensutredningen, mangler vurderinger rundt flere viltlokaliteter. Disse bør konsekvensutredes. For andre typer vilt enn jaktbart vilt og fugl, finnes få registreringer. Dette temaet er ikke vektlagt i konsekvensutredningen og bør utredes nærmere.

Kraftlinjen bør utredes med hensyn på trekkforholdene for fugl i området. Den samlede belastningen på vilt og økosystemer av eksisterende og planlagte inngrep, bør utredes.

Det bør settes av mer tid og ressurser til feltundersøkelser i planområdet med hensyn på prioriterte naturtyper. For å skaffe et bedre beslutningsgrunnlag, bør det gjennomføres fullstendig kartlegging av naturtyper etter gjeldende standard i planområdet. Samtlige berørte prioriterte naturtyper bør inventeres og konsekvensutredes (både de registrerte og de som eventuelt blir registrert ved kartlegging). Registrert lokalitet med truet vegetasjon, bør konsekvensvurderes.

Dersom NVE velger alternativet med endepunkt i Trollheim (1.6), ber Hemne kommune om at følgende tiltak settes som konsesjonsvilkår:

- *Det skal utarbeides en miljø- og transportplan som viser hvilke tiltak som må iverksettes for å unngå unødig terrengskade og andre miljøulempere som følge av anlegget.*
- *Anleggsarbeidet bør foregå på slik måte at en minimaliserer skader på terreng og forstyrrelse av vilt. Rovfugl er spesielt sårbare under hekkingen og bør ikke forstyrres. Luftfartøy virker spesielt skremmende på rovfugl. Fuktige naturtyper kan lett få stygge sår ved anleggsarbeidet. Terrengskader i skrinne naturtyper, kan bli synlige i svært lang tid. Bruk av kjøretøy på barmark kan forandre artsinventaret i området. Myrer kan få forandret vannbalansen slik at dette går utover de artene som er avhengige av myra. Det oppfordres til å gjennomføre anleggsvirksomheten til slik tid på året, og ta i bruk slik teknikk, at skader på naturen unngås i det lengste.*
- *Anleggsarbeid må unngås i sankeperioden for sau.*
- *Støy må unngås i valpeperioden for pelsdyr.*
- *Det bør vurderes trasejusteringer der kraftlinjene nærføres spillplasser og andre viktige fuglelokaliteter. Der dette ikke er mulig, bør kraftledningene merkes, slik at sannsynligheten for kollisjoner minimaliseres.*
- *Bruk av kamuflasjefargede master og matting av ledninger i skogområder.*
- *Begrenset skogrydding innerst i Kårøydalen der fjellbjørkeskogen starter.*

Dersom alt.1.0 mot formodning skulle velges, må i tillegg følgende tas inn som konsesjonsvilkår:

- *Det må vurderes trasejustering der ledningene nærføres boliger og fritidsbebyggelse.*
- *Jordkabel ved nærføring til boliger, bør vurderes.*”

Rindal kommune viser i høringsuttalelse av 2.9.2010 til tidligere høring av kraftledning Tjeldbergodden-Trollheim. Prosjektet har klare negative miljøkonsekvenser, men Rindal kommune aksepterer disse ut i fra at prosjektet sikrer strømforsyning og muliggjør realisering av vindkraftprosjekter som er en fornybar energikilde.

Surnadal kommune oversendte i e-post av 11.10.10 følgende enstemmige vedtak fra kommunestyret 16.09.10:

"1. Surnadal kommune vil med bakgrunn i utale på tidlegare gitt konsesjon for kraftline mellom Trollheim og Tjeldbergodden vere positiv til ny konsesjon for line med same parallellføring langs eksisterande 132 kV line kalla alt. 1.0 i søknaden.

2. Surnadal kommune har ingen merknader til at det blir bygd koblings-/transformatorstasjon ved Trollheim slik som søkt om. Det må gjerast eit grundig arbeid for å minimalisere terrenginngrepa med veg og tomt for stasjonen.

3. Surnadal kommune ber om at kabling blir utredet og vurdert over dalbotnen i Surnadal v/Harang.

4. Surnadal kommune ber NVE vurdere sanering av- og evt. samkjøring av eksisterande eldre liner.

5. Surnadal kommune ber om at det blir etablert ei arbeidsgruppe i samband med etablering av koblingsstasjon v/Trollheim Kraftstasjon. Surnadal kommune ønsker å få ta del i ei slik gruppe."

Orkdal kommune har i kommunestyret den 27.10.2010 gjort følgende vedtak:

"Orkdal kommune er ikke avvisende til at ny 420 kV linje kan føres til Orkdal, men finner det beklagelig at kommunen og kommunens innbyggere ikke har fått anledning til å påvirke utredningsprogrammet som er grunnlaget for foreliggende konsesjonsøknad. De utredninger som er gjennomført synes å være dominert av en sammenstilling av tilgjengelig informasjon og i for liten grad egne undersøkelser og befaringer. Det er derfor behov for nærmere utredninger før det er mulig å uttale seg om de aktuelle alternativene for traseen.

Kommunen ber om at det blir gjennomført registreringer av biologisk mangfold langs hele traseen. Dette er særlig viktig i konfliktområdene ved Hardmoen, for tomtealternativer for trafostasjon i Hoston og ved aktuelle plasseringer for mastefester. Ved Hardmoen må det også tas hensyn til kjente registreringer av arter på rødlista. I Hoston må virkningene for landbruket vurderes på nytt i samråd med Orkla Landbruk.

Videre ber kommunen om at de samla virkningene av ny E39 og kraftlinja blir utredet for strekningen Doro-Hosetåsen. Ved konsesjonsbehandlingen ber kommunen om at det blir vurdert å kreve en økonomisk kompensasjon for redusert verdi av utmark- og friluftsområder for de kommunene som blir berørt av den nye kraftlinja.

Plassering av trafo-stasjon i Hoston må vurderes på nytt. Ingen av de to alternativene er gode for Hostonsamfunnet. Orkdal kommunestyre vil foreslå å legge stasjonen ca 300 m nordøst for alternativ Orkdal vest a (Ektahaugen). Linja må legges så langt fra bebyggelsen i Hoston som mulig, og slik at den ikke kommer i konflikt med fritidsbebyggelsen ved Vasslivatnet".

Fylker

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag oversendte i brev av 30.09.10 uttalelse fra alle avdelinger unntatt miljøvernavdelingen. Konklusjonen er som følger:

- *"Steinsdalen – Vi anmoder om at alternativ 1.0 blir valgt ut fra kulturlandskaphensyn. Videre at kryssingen av Bergsdalen lokaliseres/tilpasses landskapet på en best mulig måte.*
- *Vi anmoder om at kryssingen av Snilldalen lokaliseres/tilpasses landskapet på en best mulig måte.*

- *Mellom Berdal og Stormyra vil vi sterkt anbefale alternativ 1.6 fremfor 1.0 ut fra kulturlandskapshensyn.*
- *Vi vil sterkt anmode om at det brukes kamuflasjefargede master i Kårøydalen inn til Torsetsetra, slik fagutreder foreslår.*
- *Vi anbefaler alternativ 3.0 hele veien, og har innsigelse til alternativ 3.0.1 (Orkdal vest b) ved Hostongrenda ut fra kulturlandskapsverdier. Vi går videre inn for forslaget til fagutreder om å legge kraftlinjetraseen noe lenger mot nord, for å unngå visuell påvirkning på Hostongrenda.*
- *Vi vil sterkt anmode om sanering av eksisterende 132 kV ledning fra Krokstadøra til Orkdal slik fagutreder foreslår, så snart dette er mulig.*
- *Kraftlinjen bør ikke legges slik at den blir til unødig hinder for skogsdrift.”*

Brev fra Miljøvern avdelingen ble ettersendt i e-post av 08.10.10 (brevet datert 30.09.10). Her var konklusjonen som følger:

Verdien av uberørt kystnær natur må nå vektas tyngre i konsesjonsbehandlingen. Ny 420 kV-ledning vil ha spesielt stor konsekvens for rødlisteartene hubro, kongeørn, og storlom. Selv en forholdsvis liten økning i dødelighetsprosenten kan være av betydning for populasjonene til disse artene. 420 kV-ledningen passerer mange hekkelokaliteter for flere av disse artene og vil ha stor konsekvens for leveområdene og delvis hekkemulighetene til spesielt hubro og kongeørn. I konsekvensutredningen kan vi lese at inngrepsfrie naturområder i alle de berørte kommunene vil gå tapt og at det totalt er 48,4 km² INON områder som forsvinner. Dette er i strid med politiske mål om at inngrepsfri natur i størst mulig grad skal bevares for framtida. Fylkesmannen påpeker at samlet sett vil ledningen ha en stor negativ konsekvens for naturmiljøet, og på bakgrunn av dette, mener at vi at ledningen ikke bør bygges. Noen trasealternativer utpeker seg som spesielt negative.

Trasé 1.0 gjennom Agdenes og trasé 1.4 gjennom Snillfjord vil ha store konsekvenser for naturmiljøet og bør unngås. Trasé 1.6 gjennom Hemne har også spesielt negative konsekvenser. Ledningen gjennom Orkdal vil uansett valg av trasé ha store negative konsekvenser for naturmiljø.

Fylkesmannen har innsigelse til bygging av ny 420 kV-ledning med bakgrunn i nasjonale miljømål. En konsekvens av dette er at forsyningssikkerheten på Fosen ikke blir bedre. Dersom 420 kV-ledningen ikke skal bygges bør det gjennomføres andre tiltak for å sikre god strømforsyning på Fosen. Statnett har imidlertid ikke beskrevet alternative måter å bedre forsyningssikkerheten på, og Fylkesmannen mener dette er en mangel ved utredningen. Fylkesmannen er opptatt av forsyningssikkerheten i Midt-Norge og mener at Statnett burde ha utredet alternative løsninger for å sikre forsyningssikkerheten.

Fylkesmannen mener nasjonale miljømål som inngrepsfri natur, landskap, biologisk mangfold, friluftsliv, i denne fasen, må ha forrang fremfor overoppylling av et nasjonalt mål om produksjon av vindkraft. Dette samsvarer med Regjeringens politikk og regional plan for vindkraftutbygging. Fylkesmannen fremmer med bakgrunn i dette innsigelse til bygging av ny 420 kV-ledning.”

Fylkesmannens miljøvern avdeling stiller seg for øvrig skeptiske til behovet for kraftledningen. Det er ikke ønskelig med mer vindkraftutbygging og dermed er det heller ikke behov for kraftledningen. Fylkesmannen mener allikevel at de alternative trasealternativene er godt nok utredet. Samtidig påpekes det at følgende ikke er tilstrekkelig utredet (henvisning til naturmangfoldloven §§ 8 og 10 og prinsippene om samlet belastning og føre-var):

- Alternative løsninger for å sikre forsyningssikkerhet
- Jord/sjøkabel

- Sumeffekter for enkelte fuglearter, inngrepsfrie naturområder, landskap og friluftsliv
- Naturtypekartleggingen

Fylkesmannens miljøvernnavdeling er uenig i noen av de fremlagte fagutredningene:

- Konsekvensen for naturtyper i enkelte områder har blitt satt for lavt. Det gjelder Garrabrekklia og Krinsvatnet i Åfjord, Nordelva i Rissa, Orkla og Svorkmyra i Orkdal.
- Konsekvensen for fugl (spesielt hubro og kongeørn) i enkelte områder er satt for lavt. Det er spesielt store konsekvenser for fugl rundt Nordelva i Åfjord, Smidalen i Agdenes, Slørdalen, Snilldal, Selstadhammaren, Berg, Skottstøkammen og Seglafjellet i Snillfjord, Rovatnet i Hemne, Orkla og Svorkmyra i Orkdal.

Sør-Trøndelag fylkeskommune skriver i brev av 28.10.2010 at fylkestinget har fattet følgende vedtak:

”1. Ut fra fylkesdelplan vindkraft er Sør-Trøndelag fylkeskommune positiv til vindkraft. For å sikre at produksjonsmålene i planen nås og for å realisere gjennomgåene 420kV linjen Storheia-Orkdal/Trollheim, bør det gis konsesjon for vindkraftanlegg i det omsøkte området.

2. Selv om fagrapportene varierer i kvalitet synes utredningsplikten å være oppfylt for enkeltprosjekter. Fylkeskommunen ønsker imidlertid å understreke svakheten ved en manglende sumvirkningsvurdering av kulturmiljø, friluftsliv og reiseliv.

3. § 9- undersøkelser på automatisk fredede kulturminner er ikke oppfylt.

4. Ny 420 kV-ledning fra Storheia til Trollheim/Orkdal anbefales gitt konsesjon med bakgrunn i linjens positive innvirkning på forsynings sikkerheten, fremtidig nettutvikling og for å kunne ta inn vindkraft fra Snillfjordområdet. Det anbefales å gå for ilandføring av sjøkabel over Trondheimsfjorden ved Skrea i Agdenes kommune, samt å se på alternativ trasé over Vuttudal for å skåne viktig kulturmiljø.

5. Utredningsplikten for samordnet nettilknytning synes å være oppfylt med unntak av avklaringer i forhold til automatisk fredede kulturminner i henhold til kulturminneloven § 9 (km1.). Fylkeskommunen har ingen øvrige merknader til denne søknaden.

Sør-Trøndelag fylkeskommune anser at det er tilstrekkelig at undersøkelsesplikten oppfylles etter at konsesjonsvedtak er fattet. Dette fordi store deler av tiltakene trolig ikke vil komme i konflikt med automatisk fredete kulturminner. Videre er det god mulighet for avbøtende tiltak. Dersom det oppstår konflikt med automatisk fredete kulturminner og planene ikke kan gjøres om i konfliktområdet, må det søkes om dispensasjon fra kulturminnelovens § 8.1. I de tilfeller hvor det gis konsesjon forutsetter fylkeskommunen at undersøkelser etter kulturminnelovens § 9 skal være gjennomført før detaljplan for prosjektene kan godkjennes.

For 420 kV-ledning Storheia-Trollheimen og samordnet nettilknytning, vil fylkeskommunen utarbeide prognoser og kostnadsoverslag for nødvendige arkeologiske registreringer i løpet av høsten/vinteren 2010.

Gjennomføring av eventuelle registreringer kan utføres i løpet av våren 2011. Trolig må deler av traseene befares visuelt, og i utvalgte områder må det foretas prøvestikking og maskinell søkesjaktning”.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal gjør i brev av 27.10.2010 klart at den delen av kraftledningen som berører fylket er identisk med traseen for Tjeldbergodden-Trollheim som Møre og Romsdal fylke har behandlet tidligere.

Fylkesmannen mener at utredningsprogrammet ikke er oppfylt når det gjelder undersøkelser av naturtyper, da den innhentede informasjonen bør suppleres med nye undersøkelser. Dette gjelder spesielt der kraftledningen krysser felt med biotittskifer og grønskifer, hvor det er stort potensial for funn av rødlistearter. Dette bør kombineres med kartlegging av botaniske rødlistearter for å kunne gi de aktuelle naturtypene rett verdi. Det påpekes at det bør foreligge gode naturdata for å få en plassering av mastepunkt.

Den eksisterende kraftledningen er en del av vernegrensa til Tågdalen naturreservat. Fylkesmannen forutsetter at den nye ledningen blir bygget på vestsiden av reservatet. Videre anbefales det at de vestlige delene av verneområdet for en midlertidig merking under anleggsperioden for å unngå uhell og uaktsom kjøring. Det opplyses om at NTNU- vitenskapsmuseet har noen forskningsfelt i reservatet like ved kraftledningen.

Fylkesmannen mener konsekvensutredning for vilt gir en god vurdering av de viltverdier som finnes i området. Det anbefales at den nye kraftledningen parallellføres med den gamle for å samle inngrep. Av hensyn til viltinteressene foreslår fylkesmannen at man ved kryssing av dalbunnen og Surna tilpasser kraftledningen på samme måte som fagrapporten skisserer for kryssing av Nordmarka, i tillegg til de avbøtende tiltak som foreslås i konsekvensutredning av naturmiljø.

For skogsdriften finner fylkesmannen det viktig at fagrapporten sine forslag til avbøtende tiltak følges i anleggs og driftsfasen, og at man har dialog med de berørte grunneierne.

Fylkesmannen ønsker at kabling av den nye eller noen av de eksisterende ledningene i Øvre Surnadal vurderes. Dette bør ses i sammenheng med en transformering mellom 420 kV og 132 kV i Trollheim transformatorstasjon, noe som gjør det mulig å sanere 132 kV ledningen Aura-Ranes og 132 kV ledningen Trollheim-Orkdal.

Møre og Romsdal fylkeskommune viser i uttalelse av 30.8.2010 til brev av 20.4.2007 hvor Møre og Romsdal fylke ga uttalelse til oppstart og planprogram for kraftledningen basert på utredningene og konsesjon til Tjeldbergodden-Trollheim. Den delen av den nye kraftledningen som går gjennom Møre og Romsdal fylke er avgrenset til den samme traseen og kan medføre parallellføring. Dette er tatt hensyn til i utredningene. Møre og Romsdal fylkeskommune har derfor ingen vesentlig merknader utover det som kommer fram om kulturminner.

Fylkeskommunen viser til at konsekvensutredningen opplyser om at relevant litteratur over kulturhistorien i de aktuelle områdene er begrenset. Dette kan skyldes få kulturhistoriske registreringer, som igjen kan føre til en grov potensial vurdering av temaet. Fylkeskommunen påpeker at det ikke er kjente automatisk fredete kulturminner som er i direkte konflikt med tiltaket innenfor fylket, men at dette kan endre seg etter gjennomførte arkeologiske undersøkelser. Verdi- og konsekvensvurderingen av området kan tilsvarende måtte endres i forhold til utgangspunktet i konsekvensutredningen. For den delen av kraftledningstraseen som er i Møre og Romsdal er det benyttet en eldre konsekvensutredning fra 2003, for ledningen Tjeldbergodden-Trollheim. Fylkeskommunen finner denne grundig og at den fanger opp de mest sentrale konfliktene med kjente kulturminner.

Traseen går gjennom området Nordmarka i Surnadal og Rindal kommuner, som er et kulturlandskap av nasjonal verdi. Området er preget av gamle markagårder, og det er sannsynlig at flere av markagårdene ble etablert før reformasjonen. Det kan fremdeles finnes arkeologiske spor etter disse. Bruk av utmarksressurser i Nordmarka er også et tema som er viktig å få kastet bedre lys over.

Området ved Trollheim transformatorstasjon har funn som er knyttet til den tidligste jordbruksfasen i steinalderen og gravhauger fra jernalderen. Mulige spor etter tidlig jordbruk er interessant. Transformatorstasjonen er plassert i den sørlige delen av dalsiden og fylkeskommunen anser

plasseringen til ikke å være i konflikt med dyrket mark. Eventuelle mastepunkt i den oppdyrkede dalbunnen vil kreves undersøkt med maskinell flateavdekking.

Møre og Romsdal fylkeskommune mener det er potensial for funn av automatisk fredete kulturminner langs traseen og ved Trollheim transformatorstasjon. Møre og Romsdal fylkeskommune har varslet krav om arkeologisk registrering ovenfor Statnett. I området Nordmarka er det nødvendig å se etter spor av utmarkskulturminner som støling, jakt og fangst, jernutvinning, kol- og tjøremiler. Men det bør også letes etter spor av jordbruk knyttet til markagårdene der dette er relevant. Likeledes bør område der transformatorstasjonen er tenkt plassert undersøkes. Veier og mastepunkt i dyrket mark vil bli registrert med sjakter etter prinsippet om maskinell flateavdekking. Som avbøtende tiltak bør man regne med å justere eller flytte på mastepunkt og andre tiltak som er i konflikt med automatisk fredete kulturminner.

Konsekvensutredningen ser ut til å fange opp de viktigste kulturminnene fra nyere tid. Verdivurderingen kan være vanskelig, spesielt ettersom planene ikke er mer detaljerte. I noen tilfeller vil plassering av master være avgjørende. Det stilles spørsmål ved vurderingen i tabell 6.5.4.2 for Harangen (Nestua), Solem og Sommervollen som er vurdert til å ha liten negativ konsekvens.

Fylkeskommunen konkluderer med at det er nødvendig med nærmere undersøkelser etter kulturminneloven §§ 9 og 10 i sammenheng med detaljplanleggingen. Det vises til merknader ovenfor og tilrås at det gis konsesjon til det omsøkte tiltaket.

Reindriftsforvaltningen Nord-Trøndelag skriver i uttalelse av 28.6.2010 at områdestyret for reindrift i Nord-Trøndelag reinbeiteområde behandlet søknaden om kraftledningen Storheia-Orkdal/Trollheim i møte den 23.6.2010 hvor følgende vedtak ble fattet:

”Områdestyret for Nord-Trøndelag reinbeiteområde fremmer iht. energiloven § 2.1 innsigelse til konsesjonssøknad om bygging av en 420 kV kraftledning fra Storheia til Trollheim. Innsigelsen gjelder for delstrekningen fra Storheia til Trondheimsfjorden. Områdestyret ber om at NVE innhenter alternative faglige vurderinger vedrørende unntakelses- og barrierevirkninger av kraftledningen på rein. Områdestyret ber om at NVE inntar en føre-var-holdning ut fra at kunnskapsgrunnlaget her er usikkert. Områdestyret krever videre at de samlede effektene av alle inngrep i reinbeitedistriktet utredes. En slik utredning må med andre ord omfatte følgende punkter:

- *Samla/kumulative effekter av utbygging av både Storheia vindkraftverk og 420 kV kraftledning.*
- *Forholdet mellom bygging av kraftledningen og nye planer/lokalisering av vindkraft på Fosen.*
- *Konsesjonsvedtakene vedr. Storheia, Kvenndalsfjellet, Roan og Sørmarcksfjellet vindkraftverk.”*

Sentrale myndigheter

Direktoratet for naturforvaltning (DN) mener i brev av 6.12.2010 at de omsøkte vindkraftanleggene, nettilknytning og kraftledningen innebærer samlet sett svært store inngrep i kystområdene i trøndelagsregionen. Før søknadene om konsesjoner avgjøres, må det vurderes om tiltakene er i strid med overordnede nasjonale miljømål og internasjonale forpliktelser på miljøområdet eller ikke. Det er viktig at disse vurderingene gjøres ut fra et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag.

Direktoratet for naturforvaltning mener at:

- *”NVE må vurdere om kravene til kunnskap om samlet belastning av vindkraftanleggene med tilhørende infrastruktur på naturmangfoldet i regionen, jf. Naturmangfoldloven, er innfridd.*
- *de samlede virkninger for landskap, inngrepsfrie naturområder og friluftsliv ikke er godt nok utredet.*

- *det bør utredes flere alternativer for 420 kV kraftlinje fra Storheia til Trollheim/Orkanger, herunder ytterligere kabling i sjø.*

DN mener at den samlede virkningen på naturmiljøet av anleggene med tilhørende infrastruktur bør vurderes før det tas stilling til om de omsøkte anleggene skal gis konsesjon. Denne vurderingen må omfatte 420 kV kraftledningen, og det påpekes at en slik vurdering ikke er gjort.

I følge DN er ikke vurdering av samlede virkninger på landskapet gjennomført etter kravene i utredningsprogrammene, med unntak av visualiseringer. DN mener at en vurdering av konsekvensene for landskapet i en større geografisk sammenheng med fokus på landskapsregion/underregion burde vært gjennomført.

DN mener det bør framlegges en vurdering av de samlede virkninger for inngrepsfrie naturområder på strekningen Smøla-Vikna som følge av de planlagte anleggene og tilhørende infrastruktur inklusive 420 kV kraftledningen. Oversikten bør også omfatte konsekvensene for inngrepsfrie områder for konsesjonsgitte anlegg.

DN finner det positivt at det i Snillfjorden er forsøkt å utrede samlede virkninger, men mener at det er for snevert å ta utgangspunkt i individer for å vurdere samlede virkninger. Det vises til naturmangfoldloven § 10 om at vurdering av samlet belastning skal gjøres i en større sammenheng. DN mener derfor at man burde se på de samlede konsekvensene av vindkraftanleggene for den enkelte art og relatert til konsekvensene til forvaltningsmålet for arten, jf. naturmangfoldloven § 5. For øvrig mener DN at rapporten Samla virkning – fugl (ASK Rådgivning Rapport nr. 09-131-1) burde være tilgjengelig som en del av høringen.

DN viser til at i henhold til naturmangfoldloven §§ 8 og 9 skal beslutninger som berører naturmangfoldet bygge på vitenskapelig kunnskap om artene og effektene av tiltaket. Kunnskapen skal stå i rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade. Der det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap skal føre-var-prinsippet vektlegges. DN mener utredningene av samlet belastning på naturmangfoldet ikke er tilfredsstillende og at det må gjøres en ny totalvurdering av de samlede virkningene av vindkraftanleggene og kraftledningene.

Noen av utredningene i Snillfjord beskriver alternative områder for friluftsliv, her planlegges det også vindkraft. Dersom alle vindkraftverkene realiseres finnes ikke alternative områder med tilsvarende kvaliteter. DN mener samlet belastning for friluftslivet i Snillfjord vil bli meget store. Den indirekte påvirkningen for Øyangen, Våvatnet og Omnfjellet vil være såpass store at områdenes kvalitet for friluftsliv i regional sammenheng vil bli betydelig redusert. Det bør gjennomføres en samlet vurdering av hvordan friluftslivet i Snillfjordregionen blir påvirket.

DN mener at NVE med utgangspunkt i kunnskap om samlet belastning på ulike miljøtema, bør gjennomføre en helhetlig vurdering av anlegg som allerede er bygget, anlegg som er konsesjonssøkt og anlegg som er til klagebehandling. En helhetlig vurdering bør også omfatte den omsøkte 420 kV ledningen og den konsesjonsgitte ledningen fra Namsos til Storheia. I tillegg bør oppgraderingen av 300 kV kraftledningen Klæbu-Namsos være med i vurderingen. Den helhetlige vurderingen bør gjøres med tanke på å optimalisere energiproduksjon, minimalisere miljøkonsekvenser og den samfunnsmessige nytten i regionen av utbyggingene. I den helhetlige vurderingen bør det være med i hvilken grad den installerte effekten i vindkraftanlegg langs kysten kan påvirke driften av det øvrige kraftproduksjonssystemet i regionen, og om det vil kunne utløse behov for endringer i dette systemet, for eksempel for installering av effekt eller magasinmanøvrering.

Etter DNS vurdering bør det utredes alternative traseer for 420 kV kraftledningen, herunder sjøkabel, eksempelvis på strekningen Stjørnfjorden-Snillfjord. Det bør også gjøres en vurdering av om den

omsøkte oppgraderingen av kraftledningen mellom Klæbu og Namsos kan redusere behovet for deler av 420 kV kraftledningen mellom Namsos og Trollheim/Orkdal.

Riksantikvaren skriver i brev av 3.11.2010 at det er nødvendig å oppfylle undersøkelsesfristen jf. kulturminneloven § 9 for å ta endelig stilling til konsekvensene for eventuelle automatisk fredete kulturminner som blir berørt av utbyggingene.

Riksantikvaren har ingen merknader til konsekvensutredningens vurderinger av tiltaket mtp. kulturmiljøer av nyere tid. Men Riksantikvaren anser det som en stor svakhet at kunnskapsgrunnlaget for automatisk fredete kulturminner er svært tynt på mange steder langs traseen. I Roan, Åfjord, Rissa, Agdenes og Hemne kommuner er kulturminner registrert for Økonomisk kartverk. Registreringene gjelder for det meste sentrale jordbruksområder i sentrale dalstrøk. En stor del av kulturminnene i kommunen er imidlertid knyttet til utmarka og høyereliggende strøk, og mange av kulturminnene i disse områdene er ikke registrert. Det gjelder både SEFRAK og forholdet til automatisk freda kulturminner. Snillfjord kommune er ikke registrert for Økonomisk kartverk, som betyr at det aldri har vært gjort systematiske, autoritative registreringer i kommunen. Det er derfor viktig å påpeke at eksisterende opplysningsgrunnlag for kulturminner også innenfor alternative ledningstraseer er begrenset. Det gjelder både SEFRAK og forholdet til automatisk freda kulturminner. Riksantikvaren mener ingen vedtaksfredete kulturminner fra nyere tid blir direkte berørt av ledningstraseene. Mange SEFRAK-registrerte bygninger ligger imidlertid ved traseene, spesielt ved eksisterende gårdsbebyggelse og i tettbygde strøk. Generelt er det store muligheter for å finne rester etter gammel seterbebyggelse og drift langs eller nær ledningstraseene. Det er også registrert automatisk freda kulturminner i nærheten av ledningstraseene, spesielt i og ved eksisterende gårdsbebyggelse og i tettbygde strøk.

I Møre og Romsdal er det registrert få kulturminner i utmarka. Det er kommet rapporter om mange utmarkskulturminner i Surnadal kommune, og trolig gjelder dette også for Rindal ettersom det er stort potensial for nye funn. Riksantikvaren påpeker at traseen kommer i konflikt med kulturlandskap av nasjonal verdi og mulig automatiske kulturminner i Surnadal ved Nordmarka og ved Trollheim kraftverk.

Det er ikke foretatt systematiske registreringer av samiske kulturminner og kulturmiljøer i noen av områdene som blir berørt av kraftledningen. De mest aktuelle områdene for befaringer etter samiske kulturminner er Rissa, Åfjord, Rindal og Surnadal kommuner.

Riksantikvaren ønsker at NVE avventer konsesjonsbehandlingen av ledningen til arbeidet med § 9 undersøkelser etter kulturminneloven er gjennomført. Et kulturminne kan påvirkes av tiltaket ved at et mastepunkt er i direkte konflikt med kulturminnet, eller at det skades ved anleggsarbeidet. Riksantikvaren mener den indirekte påvirkning av kulturminner ved at kraftledningene føres i nærheten av eller over kulturminnene er et like stort problem. I kulturminneloven § 3 settes det et forbud mot utilbørlig skjemming av automatisk freda kulturminner. Det er Riksantikvaren som er dispensasjonsmyndighet hvis det må søkes dispensasjon fra forbudet mot utilbørlig skjemming av automatisk freda kulturminne. Slike dispensasjoner bør avklares i prosessen fram mot konsesjonsvedtaket. Riksantikvaren forutsetter at undersøkelsesplikten oppfylles før det fattes endelig konsesjonsvedtak. Videre ber Riksantikvaren om at Statnett sine detaljerte kart, flyfoto eller laserskanning av traseene gjøres tilgjengelig for kulturminneforvaltningen i Sametinget og fylkeskommunen for å lette arbeidet med registreringer i forbindelse med § 9.

Ut fra beskrivelser av landskapet og konsekvensene av tiltaket og de fotorealistiske visualiseringene mener Riksantikvaren at fagrapporten er dekkende for begge de omsøkte tiltakene.

Sametinget har uttalt seg til søknaden i brev av 11.10.10. Sametinget har ingen merknader til konsekvensutredningen for kulturminner og kulturmiljø og mener denne kan godkjennes. Det er registrert en samisk boplass og et fangstrelatert kulturminne på Aunfjellet i Rissa. Undersøkelsesplikten etter § 9 i kulturminneloven er ikke oppfylt og må gjennomføres før endelig uttalelse kan gis.

Sametinget er kritisk til konsekvensutredningen for reindrift og mener konsekvensgraden er satt for lavt sammenlignet med vurderinger fra andre aktører som for eksempel områdestyret og andre forskningsmiljøer. Det vises bl.a. til at unnvikelseeffekt er satt til 500-1000 meter fra kraftledningen, mens forskning fra Nellemann og Vistnes viser at reinen skyr områder 2-4 km fra kraftledningen og opp til 5 km i kombinasjon med vei. Dersom kraftledningen innebærer fysisk stenging mellom sesongbeiter vil dette være i strid med reindriftsloven § 22 om flyttleier. Det vises til at områdestyret mener ledningen er et aktivt hinder for reinflytting.

Sametinget presiserer behov for en samlet fremstilling av alle eksisterende og planlagte utbyggingsprosjekter i reindriftsområdene.

Sametinget ber om konsultasjon om søknaden og ber om at NVE oppsummerer tiltakets konsekvenser for berørte reinbeitedistrikt i et eget dokument hvor det også gis en vurdering av utbyggingens ringvirkninger for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

Forsvarsbygg uttaler seg i brev av 31.8.2010 til høringen av konsesjonssøknadene om vindkraftverk og kraftledninger. Til 420 kV Storheia-Orkdal/Trollheim har Forsvarsbygg ingen merknader. Likeledes er samordnet nettilknytning i Snillfjordområdet vurdert, uten at Forsvarsbygg har spesielle kommentarer til dette prosjektet. Det forventes at det i konsesjonsvilkårene som settes, inntas de forebehold som er nødvendig for at Forsvarets elektroniske infrastruktur skal ha tilfredsstillende operativ evne etter en utbygging. Forsvarsbygg finner det naturlig at kostnadene her deles mellom tiltakshaverne, etter utbygget effekt eller annen fornuftig fordeling.

Statens vegvesen, region midt skriver i uttalelse av 16.8.2010 at de ikke har merknader til samordnet nettløsning for vindkraftverk i Snillfjordområdet eller til 420 kV ledningen Storheia-Orkdal-Trollheim. Det minnes om at avkjørsel fra offentlig vei enten skal hjemlest av reguleringsplan eller ved enkeltsak etter veglova.

Fiskeridirektoratet region Møre og Romsdal uttaler i brev av 18.6.2010 at 420 kV ledningen Storheia-Orkdal/Trollheim ikke kommer i konflikt med fiskeri- og havbruksnæringsens interesser.

Telenor Telecom Solutions AS skriver i uttalelse av 29.8.2010 at kraftledningen Storheia-Orkdal/Trollheim vil medføre behov for omfattende vernetiltak i Telenors nærførte aksess- og transportnett. Mange sentrale områder i de ulike kommunene berøres, vedlagt uttalelsen er en oversikt over Telenors anlegg. Ledningen vil medføre mange kryssinger med Telenors aksess- og transportnett. Nødvendige omlegginger og tiltak i forbindelse med disse tas i forbindelse med utbyggers detaljplanlegging av trasé, masteplassering eller krysningssøknader. Omfanget og kostnader for nødvendig vernetiltak i Telenors nett i området vil være avhengig av forventet envolt jordslutningsstrøm i nevnte anlegg, samt varighet på nevnte feilsituasjon. For å kunne fastlegge nødvendige tiltak i Telenors nett, samt estimere kostnader for dette, må det utføres beregninger av induserte spenninger og det må utarbeides en verneplan for berørt telenett. Telenor har begrensede ressurser med kompetanse på elsikkerhetsarbeid. For anlegget vil det være behov for opptil to anleggssesjoner for å få utført nødvendig vernetiltak og omlegginger i berørt telenett. Statnett bør derfor ta kontakt så snart opplysninger for beregninger av elsikkerhet foreligger, eller så fort det foreligger konsesjon på de enkelte anlegg og bygging er vedtatt. Så fremt utbygger er villig til å bekoste nødvendig

utredningsarbeid og beskyttelsestiltak i Telenor sitt nett, har Telenor ingen ytterligere merknader til søknaden.

Kystverket skriver i uttalelse av 10.11.2010 at de gjennom behandling av prosjektene skal ivareta formålet med Lov om havner og farvann med mer av 17.4.2009 nr. 19.

Kystverket gjør oppmerksom på at KU-plikten i forbindelse med plan eller tiltak for nye kaianlegg for skip over 1350 tonn som skal benyttes i transport, og at kommunene må avgjøre om det kreves reguleringsplan for eventuelle nye kaiprojekter. Kystverket kan ikke se at det forelagt KU for eventuelle kaianlegg i konsesjonssøknadene. Kystverket gjør oppmerksom på at tiltak i sjø er søknadspiktig etter Havne- og farvannsloven og at tillatelse må gis før tiltak iverksettes. Søknader behandles for det meste av den respektive kommune eller Kystverket ut fra kompleksitet. Søknader om fjordkryssinger sendes uansett Kystverket for behandling.

Kryssingen av Trondheimsfjorden er et element som anses som viktig og Kystverket gjentar tidligere merknader som ble sendt inn i forbindelse med høring av melding. Kystverket anser søknaden og konsekvensutredningen å være akseptabel. Det minnes om at det i en søknad må dokumenteres hvor kablene skal nedgraves/nedspyles utover tidevannssonen. I tillegg må det fremgå om sjøbunn ev. skal oppfylles med stein for å unngå heng som kan medføre redusert sikkerhet for alminnelig ferdsel ved ankerdropp og for ferdsel i forbindelse med fiske. Kabler skal kunne overtråles og sjøområdet skal ellers kunne benyttes til fiske.

Generelt mener Kystverket at nye fjordkryssinger, enten de er i sjø eller luft, bør følge gamle/eksisterende traseer. Dette for å unngå arealbrukskonflikter av sjøområdene. Dersom det er aktuelt med nye traseer, bør det foreligge en vurdering av om nye kabler kan plasseres i/ved eksisterende traseer. Dersom dette ikke er mulig, bør det foreligge en begrunnelse.

Regionale interesseforeninger

Norges naturvernforbund, avdeling Orklaregionen viser i brev av 31.8.2010 til at omsøkt utbygging må forholde seg til nasjonale lover og internasjonale avtaler. Naturvernforbundet mener den fremlagte konsesjonssøknaden fra Statnett er mangelfull og bryter både med lovverk og intensjoner når det gjelder naturmangfold, sumeffekter, tap av INON og fylkesdelplan for vindkraft.

Det nevnes spesielt manglende respekt for de utbyggingsrammer gitt i fylkets vindkraftplan og som er vedtatt av Miljøverndepartementet. Det vises til at det allerede er gitt konsesjon til 2 TWh i Åfjord/Roan, men at Statnett antyder at det trenges 6 TWh for å rettferdiggjøre ledningen. Konsekvensen bør være at en kraftledning mellom Storheia og Snillfjord ikke har livets rett.

Naturvernforbundet mener feltbefaring ikke er gjennomført etter krav i utredningsprogrammet. Mange av de gjennomførte konsekvensutredninger om natur, dyre- og fugleliv bærer preg av manglende og gamle data. Det vises til at ledningen kommer i konflikt med flere rødlistede fuglearter i Agdenes kommune, men at området klassifiseres som middels viktig i konsekvensutredningen. Videre vises det til at det i området ved Svartvatnet er registrert rovfugl, der merking av luftspenn er foreslått som avbøtende tiltak. I Orkdal er transformatorstasjonen planlagt i en tiurleik, som vil forsvinne.

Videre krever Naturvernforbundet en oppklaring av kapasiteten i eksisterende nett, ettersom Statnett og Trønder Energi ikke er enige om det finnes ledig kapasitet eller ikke. Naturvernforbundet viser til at ASK rådgivning uttaler at utredning av sumvirkningen av vindkraftverkene og ledningen ikke er bestilt av Statnett og vindkraftaktørene og er derfor ikke utført. Naturvernforbundet mener at rapporten bør ferdigstilles.

I følge Naturvernforbundet vil ledningen komme i konflikt med noe av det mest sårbare og verneverdige området Norge for natur- og fugleliv. Store områder av inngrepsfrie soner går tapt. Fritidsboliger vil miste sin verdi, naturopplevelse og friluftsliv begrenses, og næringsgrunnlaget for bønder reduseres ettersom de ikke vil få solgt tomter og hytter.

Naturvernforbundet registrerer at Statnett vurderer behovet for ledningen fra Storheia til Snillfjord som usikker. For kostnaden av ledningen, ca. 2,3 mrd. kr kan man ved energisparing og energieffektivisering frigjøre mer energi. Da vil man spare attraktiv natur samtidig som tiltakene vil være økonomisk gunstige for både bedrifter og enkeltpersoner. Det poengteres at det er stor forskjell på de uttalelser Fylkesmannen i Sør-Trøndelag kommer med som krav til utredninger og det som gjennomføres.

Natur og Ungdom skriver i brev av 01.10.10 at de er positive til at NVE har lagt opp til en samlet behandling av disse prosjektene. Foreningen stiller seg positiv til utbygging av 420 kV kraftledningen Storheia-Trollheim/Orkdal, Geitfjellet, Hitra 2, Heimsfjellet og Remmafjellet med noen justeringer. Samtidig går Natur og Ungdom imot prosjektene på Storhammaren/Pålifjellet, Engvikfjellet og Skardsøya.

Natur og Ungdom setter følgende krav:

- *”Sumvirkningsvurdering for utrydningstruede fugler, med særlig fokus på å kartlegge hekkeområder og trekkruiter for samtlige prioriterte prosjekter*
- *Bufferzoner på minst 200 meter mellom verdifulle naturtyper og nærmeste inngrep må opprettholdes*
- *Fagpersonell må benyttes i detaljplanleggingen av vindkraftanleggene med tanke på verdifull natur og utrydningstruede arter når det gjelder plassering av veg, oppstillingsplasser og turbiner*
- *For- og etterundersøkelser for konsekvenser på biologisk mangfold, særlig for fugl*
- *Beskyttende tiltak mot elektrokusjon av fugl må gjennomføres for samtlige kraftlinjer med middels spenning. I områder der man kjenner til viktige fugletrekk må de mest kollisjonsutsatte traséene velges bort og jordkabel må gis en reell vurdering.”*

Natur og Ungdom mener at det viktigste Norge kan gjøre for klimaet er å kutte utslipp og produsere fornybar energi. Målet må være 20 TWh vindkraft innen 2020. Ved valg av prosjekter må det skilles mellom reversible og irreversible virkninger. Det betyr at hensynet til biologisk mangfold må tillegges betydelig vekt mens betydningen av visuelle virkninger må dempes. Eventuelle utfyllende merknader vil ettersendes når den nye rødlista offentliggjøres i november 2010. En av de største truslene mot artsmangfoldet er knyttet til fragmentering og bortfall av leveområder. Derfor er det viktig at bortfallet av inngrepsfrie områder blir minst mulig. Viktige faktorer for å kunne vurdere og redusere konsekvensene for biologisk mangfold er derfor sumvirkningsanalyser for fugl (inkludert trekkruiter), kartlegging av viktige naturtyper og opprettholdelse av bufferzoner, krav om for- og etterundersøkelser, vilkår om forstyrrelse i hekketiden og isolering av 22-132 kV kraftledningsnettet jf. handlingsplan for hubro.

Sammenfatningen av Natur og Ungdoms vurderinger av det enkelte vindkraftverk, se egne notat utarbeidet for hvert enkelt vindkraftverk.

Natur og Ungdom mener at det må gjøres utredning av kabel i sentralnettet dersom dette kan medføre mindre konsekvenser for naturmangfoldet. Følgende trasé anbefales for omsøkte luftledning: 1.0-1.0.1-1.0-1.0-1.0-3.0 (med justeringer). Avbøtende tiltak må gjennomføres i tråd med fagutredernes råd.

Natur og Ungdom har følgende merknader til traseene (fra nord mot sør):

- Ved Storheia må det velges mastepunkter slik at ryddegater i kystgranskogen unngås.
- Det må utredes et nytt traséalternativ på strekningen Nordsetra-Lilleheia for å unngå forringelse av verneområdet ved Nordelva, rik edellauvskog ved Nordelva og sør for Aunfjellet, og som også unngår leveområdene til fugleartene i Rødsjø.
- Overgangen luftledning/kabel i Aunfjæra vil ha stor negativ effekt for gråspetten i området. Det må utredes et nytt traséalternativ på strekningen Fessdalen/Frengsheia til ny muffestasjon ved Årlotten og videre til ny muffestasjon ved Åremmen i Agdenes. Derfra ny luftledningstrasé fra Åremmen til kryssingspunkt mellom 1.0 og 1.3 ved Middagshaugen.
- På strekningen Middagshaugen-Snillfjord transformatorstasjon prioriteres alternativ 1.0. På strekningen må det gjennomføres avbøtende tiltak som anbefalt for Remmafjellet vindkraftverk og ledningen må føres utenom områder med hvitryggspett, dvergspett og tretåspett.
- Det må utredes en alternativ trasé, inkludert jordkabel, på strekningen Snillfjord transformatorstasjon - Berdal for å unngå trekruter for hubro.
- Ved Fiskesløyvatnet må det stilles krav om at anleggsarbeidet må gjøres utenom hekketid for storlom.
- På strekningen Aunsætra-Stormyra prioriteres alternativ 1.0 på grunn av parallellføring med eksisterende ledning.
- Det må utredes en alternativ trasé forbi Stormyra som vurderes som en viktig lavlandsmyr.
- Sør for Brekka må det utredes en alternativ trasé øst for bekkedraget og parallelt med eksisterende vei.
- Det må utredes en alternativ trasé sør for Tørsetelva i mer direkte linje sørover, øst for Tågdalen og Svorkalia, gjennom Aunen eller alternativt en trasé vest for konsesjonssøkt trase over Almbergsetra, Vaulen og Nerlidalen med 500 meter buffersone til fuglelokaliteter, verneområder og naturområder.
- På strekningen Snillfjord A-Orkdal vest A går Natur og Ungdom inn for alternativ 3.0. Da reduseres konflikt med fugletrekk ved Gagnåsvatnet. Linjen må merkes over Svorkdalen.

Forum for natur og friluftsliv Sør-Trøndelag (FNF) gjør i brev av 1.9.2010 klart at de i utgangspunktet er positive til vindkraft som energikilde, men at det ikke ønskes utbygging i urørt natur eller i områder med rikt biologisk mangfold. De er opptatt av den samlede virkningen alle prosjektene vil medføre på natur og friluftsliv. FNF forventer at NVE foretar de nødvendige og lovpålagte vurderinger som kreves gjennom naturmangfoldloven.

Norge har som mål å stanse tapet av inngrepsfri natur. Energisektoren har allerede stått for et stort tap av inngrepsfri natur og Sør-Trøndelag har tapt nok INON områder, både langs kysten og inn mot land. Videre er Norge forpliktet til å bevare kystlandskapet gjennom den europeiske landskapskonvensjonen. Norge har skrevet under Bonnkonvensjonen som forplikter oss til å ta vare på trekkende arter. Det er en norsk målsetting å stoppe tap av biologisk mangfold innen 2010 og Soria Moria erklæringen slo fast at reiseliv skal være et nasjonalt satsningsområde. Dersom det hadde vært gjort en utredning om sumvirkninger på friluftsliv og reiseliv hadde det gitt bedre muligheter til å ta stilling til om en stor utbygging påvirker reiselivet negativt eller positivt. En omfattende utbygging kan medføre at man

overstiger de målsetninger man har om produksjon av fornybar energi, og at man ikke tar hensyn til målsettinger og internasjonale forpliktelser om biologisk mangfold og bevaring av natur.

I konsekvensutredningene burde det ikke kun være et nullalternativ, men også et energieffektiviseringsalternativ. Dette fordi den nye målsettingen til regjeringen setter vindkraft opp mot energieffektivisering. Energieffektivisering, opprusting av gamle kraftverk og biobrensel må også bidra, i stedet for kun den dyreste og mest arealkrevende energiproduksjonen.

FNF er kritisk til utbygging pga. forekomst av hubro. Det vises til at denne arten er på rødlista og er beskyttet av Bernkonvensjonen. Hitra er den kommunen med høyeste tetthet av hubro, Snillfjord er nummer tre. Det vises til at Norge har fått kritikk av Bernkonvensjonen i forbindelse med havørn på Smøla og man er bekymret for at det samme skal kunne skje med hubro. Utredningene om sumvirkninger for biologisk mangfold ansees som mangelfulle, da de burde gitt svar på hvor stor nedgang i bestandene av rødlistede arter man kan forvente. Dette bør ses i sammenheng med prosjektene på Fosen og i Møre og Romsdal. I henhold til naturmangfoldloven § 8 skal man fremskaffe nødvendig kunnskap før en beslutning fattes om det står i rimelig forhold til skadens karakter og risiko.

FNF mener at dersom NVE virkelig ønsker å samordne behandlingen av disse prosjektene så burde det vært utarbeidet mer oversiktlige dokumenter der man setter prosjektene opp mot hverandre. Det er nødvendig med en utredning av sumvirkninger dersom flere prosjekter blir realisert, bla. samlet påvirkning på natur og friluftsliv for Snillfjord og Hemne. Man burde rangere prosjektene på samme måte som man rangerer adkomstvei, slik at man ser hvilket prosjekt som har størst innvirkning på ulike områder.

Kraftledningen Storheia-Orkdal/Trollheim skal legge til rette for mer vindkraft i Sør-Trøndelag og øke muligheten for å transportere strøm nord-sør. FNF mener det ikke er rom for mer vindkraft i Sør-Trøndelag enn det som allerede har fått konsesjon. For å øke mulighetene for å transportere strøm nord-sør er FNF mer positive til at eksisterende 300 kV ledning Klæbu-Namsos oppgraderes til 420 kV.

Vern Fosenhalvøya v/Sigmund Astorsen går i e-post 02.09.10 sterkt i mot den omsøkte kraftledningen. Organisasjonen understreker at kraftledningen må sees i sammenheng med andre planlagte, konsesjonsgitte og idriftsatte vindkraftverk og kraftledninger på Fosen. Organisasjonen stiller spørsmål til behovet for ledningen og viser til at en alternativ trasé langs eksisterende kraftledning mellom Tunnsjødal og Klæbu vil bety mindre inngrep.

Utbygging av en 420 kV kraftledning fra Namsos til Trondheimsfjorden og mange vindkraftverk, vil ødelegge uberørt natur og høyt verdsatte natur-, utfarts- og friluftsområder. Vern Fosenhalvøya mener at det totale tapet av naturmangfold, reduserte muligheter for friluftsliv, negative konsekvenser for landskapet, naturbasert reiseliv, kulturminner og kulturmiljø, i tillegg til negative virkninger for sørsamisk reindrift og eksistensgrunnlag, må vektlegges.

Vern Fosenhalvøya krever at det gjøres en utredning som viser totale konsekvenser for alle kjente vindkraft- og kraftledningsprosjekter på Fosenhalvøya og frem til Trollheim stasjon.

Vern Fosenhalvøya påpeker for øvrig følgende:

- Registreringen av boreal regnskog er unøyaktige og basert på eksisterende dokumentasjon.
- Bestanden av skogsfugl er redusert de siste 20 årene og kraftledningen vil kunne redusere denne ytterligere. Tilsvarende vil den kunne virke negativt for rødlistede arter som hubro, storlom, hønsehauk og kongeørn. Vern Fosenhalvøya kan ikke se at Bern konvensjonens føringer er imøtekommet i planleggingen. Ledningen planlegges gjennom viktige friluftsområder, deriblant

Fevågskaret (tur- og skiløyper og hytter), Stjørnfjella (friluftsområde med urørt natur) og Aunfjæra (friluftsområdet med bading).

- Utbygging av vindkraft og kraftledninger på Fosen vil redusere inngrepsfrie områder betydelig og spesielt slike områder som går fra fjord til fjell. Noen av disse områdene, bl.a. Storheia, kan være aktuelle områder for kystnasjonalparker.
- Traséen krysser viktig høst- og vinterbeite for rein i nordre del av Rissa kommune og på grensen til Leksvik kommune. Alternativet krysser fem viktige oppsamlingsområder for rein i grensetraktene mellom Rissa og Leksvik. Sørsamenes rettigheter som urbefolkning må ivaretas.

Vern naturarven sendte den 1.7.2010 underskriftsletter med ca. 230 underskrifter mot 420 kV kraftledning gjennom Agdenes, Snillfjord og Hemne kommune.

Trondhjems Turistforening uttaler seg i brev av 01.09.10 til vindkraftverkene i Snillfjord, Hemne og på Hitra og til 420 kV kraftledningen Storheia-Orkdal/Trollheim. De viser til at Fosen Turlag står bak uttalelsen, og at de også støtter uttalelsen til Forum for Natur og Friluftsliv. De er imot en utbygging i Snillfjord, og mener den samlede effekten av vindkraft- og kraftledningsprosjektene vil medføre uakseptable virkninger for naturen og friluftslivsopplevelsene i området.

De påpeker at vindkraft- og kraftledningsplanene med tilhørende infrastruktur innebærer permanente inngrep som vil stå for en omfattende nedbygging av store naturområder i fylket. De ønsker en utredning av sumvirkningene for natur og friluftsliv, og viser til naturmangfoldloven §§ 7 og 10 som setter krav til vurderinger av samlet belastning for økosystemer. De mener videre at kost-nytte-vurderingene er mangelfulle. De er usikre på om det er behov for kraften, og mener det istedenfor bør satses på energieffektivisering. De påpeker at inngrepsfrie naturområder og kulturlandskap som benyttes til friluftsliv og rekreasjon utsettes for generelt stor utbyggingsaktivitet og ofte omdisponeres til næringsarealer. De vektlegger at uberørte naturområder bør bevares av hensyn til rekreasjon og friluftsliv, og mener en utbygging strider mot myndighetenes satsing på friluftsliv.

Fosen Naturvernforening v/Magnar Østerås uttaler seg i brev av 31.08.10 til NVE. Naturområder omgjøres til industriområder og gjør at de få inngrepsfrie områdene som finnes i fylket reduseres vesentlig. Synligheten av anleggene vil i realiteten redusere de inngrepsfrie områdene ytterligere. Viktige områder for friluftsliv vil få redusert verdi nå og for fremtidige generasjoner da disse anleggene ikke er reversible. Fremtidige kystnasjonalparker i Trøndelag må avklares før sluttbehandling av vindkraft- og kraftledninger i regionen. Det pekes på verdien av Storheiaområdet. I tillegg er det for liten buffersone ved Nordelva naturreservat både i forhold til 420 kV-ledningen og Storheia vindkraftverk. Konflikt med fauna og flora, samt visuell og hørbar forstyrrelse, strider mot formålet i verneforskriften.

Nedbygging av spesielt sårbare naturområder vil få konsekvenser for rødlistede lav- og fuglearter, spesielt for hubro og havørn. Det kreves at Miljøverndepartementets vedtak om riksvei 714 på Hitra får presedens for behandling av reirplasser for hubro. I naturtypelokaliteten Garrabrekklia er det flere rødlistede lavararter. Naturvernforeningen savner et støysonkart for 420 kV kraftledningen. Videre mener Fosen naturvernforening at utbyggingen vil få negative virkninger for reiseliv og turisme, påvirke jakt- og fiskeinteresser og sannsynligvis være ødeleggende for reindriftsnæringen. Herunder påpekes spesielt redusert beiteareal, forstyrrelser for reinen og samlet belastning av stadige arealinngrep og forstyrrelse i form av hytter, vassdragsregulering, forsvarsvirksomhet med mer. Det er ikke akseptabelt at naturverdier ikke verdsettes og at det ikke gjennomføres en kost-nytte analyse. Det vises til at andre etater benytter slike analyser og at ulike metoder er godt kjent.

Fosen naturvernforening har flere kommentarer til norsk energipolitikk. Naturvernforeningen er blant annet uenige i at det bør bygges ut fornybar energi, de mener det heller bør satses på

energieffektivisering. Den omsøkte utbyggingen vil i følge Fosen naturvernforening være i konflikt med målsetninger i en rekke lover og retningslinjer. Følgende er nevnt: plan- og bygningsloven, forurensningsloven, ILO-konvensjonen, Den Europeiske landskapskonvensjonen, Fylkesfrilufsplanene, frilufsloven, Fredrikstaderklæringen, kommuneloven, naturmangfoldsloven, energiloven, forvaltningsloven, retningslinje for behandling av støy i arealplanleggingen –T 1442,

Det vises til stor usikkerhet knyttet til elektromagnetiske felt og at internasjonale undersøkelser viser overhyppighet av flere lidelser. Fosen Naturvernforening mener at Statnett beregner feltene ut fra ikke-realistiske situasjoner for strømovertføring. Det at det ikke foreligger en helsefaglig vurdering av den omsøkte utbyggingen, betraktes som en saksbehandlingsfeil.

Dersom det eventuelt blir utbygging av vindkraft og kraftledninger som omsøkt, kreves følgende:

- Ingen plassering i uberørt inngrepsfrie natursoner
- Estetisk god innpassing i landskapet. Herunder forutsettes at tiltakene ikke skal synes fra viktige kulturmiljøer, kulturminner og kulturlandskap, større befolkningsentra, fra de mest verdifulle uberørte fjellområdene i kommunene og andre viktige rekreasjonssteder. Det kreves utarbeidelse av animasjoner for alle anleggene (inkludert kraftledningene) samlet.
- Lokal kraftproduksjon for lokalt behov, uten behov for overføringsnett. Smågrupper av vindturbiner i/ved de respektive kommunesenter eller kraftkrevende industri
- Erstatning av prissatte og ikke-prissatte verdier
- Opprettelse av et fond for tiltak innen naturmiljø, friluftsliv, reiseliv, reindriftsnæring osv.
- Jord- og sjøkabel av hensyn til elektromagnetisk felt, visuell forurensning og for å hindre kollisjoner med fugl
- Buffersone på 5 kilometer for bygninger og konstruksjoner rundt områder med hekkende og truede rovfuglarter og andre rødlistearter og vernede naturområder (naturrestat, kystgranskog, verna vassdrag med mer.)
- Det må settes en strengere støygrense enn gjeldende retningslinjer, jf Klima - og forurensningsdirektoratets anbefalinger om lavere grenser i stille områder. Tiltakene vil påvirke vernede områder og komme i konflikt med verneforskriftene. Det påpekes at det fra flerkildestøy er vanlig å skjerpe støygrensen med 3 dBA. Anbefalt støygrense i nærfriluftsområder og friluftsområder ved sjø og vassdrag er 35-40 dB.
- Naturrestatsskatt og konsesjonsavgift slik som ved vannkraftutbygging. Dessuten bør støttebeløpene til energiproduksjon være uavhengig av energikilde.
- Krav om at forurenser betaler forurensningsavgift pga CO² utslipp, støyforurensning, estetisk forurensning med mer.
- Fornyet gjennomgang over regionens kraftbalanse
- Gjennomføring av rådgivende folkeavstemninger.
- Realistisk vurdering av reindriftsnæringens skjebne.
- Samfunnsmessig kost/nytte-beregning ved å subsidiere over halvparten av utbyggingskostnadene for vindkraftverk i tillegg til kraftledningen som koster 10-15 millioner pr kilometer.

- Vurdering av tiltakene i Naturmangfoldsloven, retningslinjer for elektromagnetisk stråling, Forvaltningsloven, Bernkonvensjonen, Forurensningsloven, Energiloven osv.
- Beregning av elektromagnetiske felt med høyere belastning på ledningene og større sikkerhetssoner.
- Forholdet til Villaksen mht kompensasjonskraft fra vannmagasin må utredes
- Vurdering av konsekvenser for folkehelsen.
- Ny forvaltningsplan for hubro må avventes.
- Kystnasjonalpark må avklares før endelige vedtak.
- Tiltak for fugl. Isolering av master og transformatorer for å hindre elektrokusjon. Landingshinder og plattformer og merking med farge for å hindre kollisjon.

For den omsøkte 420 kV kraftledningen trekkes noen områder spesielt frem på grunn av natur-, opplevelses- og/eller næringsverdier: Stjørnfjella (INON og friluftsliv), Torsengdalen (friluftsliv og reindrift), Rødsjøvatnet (viktig viltområde), Nordelva (naturreservat, verna vassdrag og viktige naturtyper), Austdalsvatnet (viktig område for vannfugl), Austdalsgubben (opplevelsesverdi), Garrabrekklia (kystgranskog), Krinsvatnet (edellauvskog), Brattlandsheia (rødlistet fugl), Fessdalen/Frengsheia (reindrift og friluftsliv), Selnes/Selnesheia (friluftsliv, turisme), Hysnes helsefort, Fevågskaret (passerer lysløype to ganger), Aunfjæra (populært friluftslivsområde), Brettingen (krigsminnesmerker).

Nettselskaper

Istad Nett AS skriver i uttalelse av 31.8.2010 at de ikke har noen merknader til Statnetts vurderinger av behovet for ny 420 kV kraftledning Storheia-Orkdal/Trollheim og valg av løsning. Statnetts vurderinger mht. termineringspunkt Orkdal og Trollheim er godt dekkende. Istad Nett har ingen merknader til samordnet nettilknytning for vindkraftverk i Snillfjordområdet utover det som er anført for Heimsfjellet vindkraftverk.

Pga. stort og økende kraftunderskudd i Møre og Romsdal og Midt-Norge ser Istad Nett positivt på etablering av ny produksjon, også vindkraft i passende omfang. Det legges til grunn at konsesjonær følger krav i relevante forskrifter og veileder for funksjonskrav i kraftsystem. For å begrense omfanget av forsterkningstiltak ved tilknytning av de nye vindkraftverkene vil det trolig legges til grunn en relativ høy utnyttelse av nettet. Dette forsterker behovet for å etterleve nevnte forskrifter og krav.

Grunneiere, rettighetshavere, lokale interesserorganisasjoner og andre

Rissa kommune

Hallvard Berget mener i brev av 17.08.10 at NVEs konsesjonsbehandling ikke ivaretar naturverdiene og understreker at den nye kraftledningen ikke må planlegges gjennom urørt natur. Berget mener det må vurderes flere traséalternativer gjennom Rissa, i tillegg til en utredning og ev. realisering av kabel ut Stjørnfjorden. Han foreslår også en alternativ trasé over Haugsdalen, ned Skaugdalen til Kvithyll og videre til Agdenes. Denne traseen går i områder hvor det allerede finnes kraftledninger.

Elin Dahlen, Geir Sollie, Stig Rune Sollie og Inger Lise Sollie går i brev av 27.08.10 imot den omsøkte kraftledningen, da de mener den vil ødelegge viktige friluftsområder med uberørt natur. De stiller seg uforstående til at konsekvensutredningen vurderer virkningen for friluftslivet som middels/liten i området Selnesheia/Frengsheia og Fessdalsområdet. Dahlen og Sollie påpeker at Rissa

kommune ikke har noen fordeler av ledningen, bare ulemper i form av forringelse av naturen. De frykter også for at en ny kraftledning kan åpne opp for nye prosjekter og aktualisere vindkraftutbygging i Rissa. Det vil i så fall rasere området fullstendig. De ønsker heller ikke at kraftledningen går gjennom bebygde områder på grunn av elektromagnetiske felt og den visuelle belastningen.

Fiksdal Grunneierlag v/Richard Hanssen (gnr./bnr. 152/11, 2, 3, 4 5 og 8 i Rissa) mener i brev av 25.08.10 at kraftproduksjon bør foregå der den forbrukes og finner det lite troverdig at det lønner seg å produsere strøm på Fosen. Dermed er det ikke behov for den omsøkte kraftledningen. Dersom det allikevel skal være produksjon på Fosen, bør de kommunene som produserer strømmen også sitte igjen med ulempene i form av en ny kraftledning. Grunneierlaget foreslår derfor at kraftledningen legges fra Storheia gjennom deler av Bjugn kommune og som sjøkabel fra Dueskardet til Agdenes.

Dersom kraftledningen skal bygges som omsøkt, foreslår grunneierlaget en traséjustering slik at den går gjennom Ørnedalen i stedet for Bismardalen – traseen er tegnet inn på vedlagte kart. En slik trasé vil ikke være synlig fra fast bosetting da den vil ligge lavere i terrenget, i tillegg vil den redusere tapet av skog. Traseen vil også redusere inngrep i gammelskog som er en viktig biotop for skogsfugl, ulike spetter og hønsehauk, i tillegg til nøkkelbiotoper for hjorteviltet i området. Hjortejakta er en viktig næring og bidrar til å opprettholde bosettingen i området. Forslaget til justering kan berøre steinbruddet ved Lauvlijtønna, men i følge grunneierlaget mener entreprenørene at driften kan opprettholdes som i dag.

Didrik Frengen foreslår i brev av 21.08.10 en alternativ trasé gjennom deler av Rissa kommune, fra nord for Storlivatnet til Lauvåsen øst for omsøkte trasé, forslaget er inntegnet på vedlagt kart. Frengen viser til at Selnesheia/Frengsheia/Keipen og Laugåsvatnet er viktige friluftsområder hele året. Det nye traséforslaget vil etter Frengens mening unngå de mest brukte turområdene Ved Frengsvatnet har grunneierne teiger ned mot vannet som kan egne seg for hyttebygging, og det er allerede en hytte som er bygget i dette området. Dersom ledningen bygges, må det settes av penger til et fond som kan avbøte på skadene i området.

Arne Hårberg viser i e-post 21.08.10 til tidligere innsendte merknad i forbindelse med høring av meldingen. Merknadene er knyttet til Hårbergs, Myhre og Weans planer for Lauvåsen hyttefelt og krav om økonomisk kompensasjon dersom kraftledningen bygges som meldt/omsøkt.

Hårberg grunneierlag v/Roald Rosenhaug (gnr./bnr. 138/1, 2,3, 8, 9, 10, 19 og 20 i Rissa) viser i e-post av 21.08.10 til tidligere innsendt merknad til meldingen. Merknadene er knyttet til konsekvenser for jakt på storvilt og småvilt, i tillegg til krav om økonomisk kompensasjon dersom ledningen bygges som omsøkt.

Jørgen Sannan stiller i brev av 30.08.10 spørsmålstegn ved behovet for kraftledningen. Behovet for ledningen er kun knyttet opp mot utbygging av nye vindkraftprosjekter og realismen i disse er usikker. Sannan krever ytterligere utredning av et indre alternativ til Klæbu og mener at dette vil bety mindre inngrep (færre kilometer ledning). Kabel over Trondheimsfjordens dypeste punkt krever en nærmere redegjørelse med tanke på forsyningsikkerhet (undersjøiske ras, reparasjonstid ved brudd med mer). De samfunnsøkonomiske kostnadene ved både det indre alternativet til Klæbu og det ytre alternativet over Fosen, inkludert realistiske tall for vindkraftutbygging, må legges frem. Vindkraftaktørene bør betale for nødvendig nett da det ikke er rimelig at samfunnet og forbrukerne skal bære kostnaden i form av økt nettleie. Sannan krever at det gjøres en vurdering av sjøkabel inn Stjørnfjorden til Selvneset.

Sannans merknader til konsekvensutredningen:

- Generelt er konklusjonene om middels til lite negative virkninger for dårlig begrunnet og utredningene preges av hvem som er oppdragsgiver.

- Pkt 3.1.1 i KU: Sannan mener det er feil når det sies at områdene på nordsiden av Brettingen har større verdi enn de som ligger på sørsiden. Visualiseringene er for dårlige og underkommunerer effektene (bilde nr 4 vedlegg 21 og figur 3 s15). Følgende forhold er ikke hensyntatt i beskrivelsen: Brettingen Fort, 40 planlagte hytter, 2 nybygde hyttefelt (Hårberg/Haltvollen), badestrand, turløype, jakt, lysløype, fritidsfiske i sjøen. Vurderingen av virkninger for landskapet må derfor gjøres på nytt.
- Pkt 4 i KU: Sannan mener at konsekvensene for berørte fuglelokaliteter må være stor da ca 10 rødlistede arter berøres av traseen. Det er kun der leveområdet utslettes (gråspett) at konklusjonen er stor negativ. I Brettingsfjellet har Sannan selv observert både havørn og kongeørn på nesten hver tur.
- Pkt 6: Konsekvensene for Brettingen Fort som er et 100 gammelt kulturminne, er ikke utredet. Dette må gjøres på lik linje med utredninger for Agdenes befestninger inkludert Hambåra Fort.
- Pkt 7 i KU: Konsekvensene for friluftsliv og turisme i Rissa er ikke tilfredsstillende vurdert og potensialet ignoreres. Det vises til at Hasselvika er et satsningsområde i Rissa kommune for helse, friluftsliv og turisme etter at Forsvarets båndlegging av området er over. Følgende er ikke utredet: konsekvenser for Hysnes helsefort, potensialet for reiselivssatsningen i Hasselvika, konsekvensene for utfartsstedene Oksulvatnet, Frengsvatnet, Keipen, Selnesheia, Salan, Fiksdalsvatnet og turstiene til og mellom disse, visualisering fra Salan/Storheia (krav i utredningsprogrammet). Området mellom Stjørnfjorden og Dørndalen/Skaugdalen er det viktigste turområdet for størstedelen av Rissas befolkning og traseen vil være skjemmende for friluftslivet. Dersom kraftledningen blir bygget, må ledningen kamufleres gjennom kommunen.

Arnulv Bergstrøm skriver i brev av 31.08.10 at han støtter synspunkter i høringsuttalelse fra Jørgen Sannan av 30.08.10 og mener ulempene med den omsøkte kraftledningen ikke står i forhold til gevinst.

Dagrun og Odd Skårstad skriver i e-post 31.08.10 at kraftledningen er planlagt ca. 150 meter fra deres hytte/setereiendom (gnr./bnr. 144/3). Det er to hus på eiendommen og ledningen vil komme midt i utsikten fra hytta i nord-vestre strandkant av Keiptjøna. Skårstad foreslår en alternativ trasé bak hytta i retning av Hafellsetervatnet og i mer rett linje fra nord mot Åltjøna og mellom Frengssetervatnet og Oksulvatnet, for å unngå konflikt med hyttene i området.

Inger Lise Sollie går i brev av 29.08.10 sterkt imot den omsøkte kraftledningen som etter hennes mening vil ødelegge et viktig friluftsliv- og naturområde i Rissa. Det er viktig å bevare urørt natur for de neste generasjonene. Sollie frykter også at et ja til kraftledning vil åpne for ytterligere utbygging av området og at planene om vindkraftverk igjen vil bli aktuelle. Eventuelt må det benyttes sjøkabel for å unngå de negative virkningene av luftledninger.

Naturvernforbundet i Rissa v/Didrik Frengen konkluderer i brev av 20.08.10 med følgende:

”Rissa Naturvernforening (RN) vil med dette forlange at sjøkabel fra Nordfjorden til Agdenes blir utredet, slik at en unngår de store skadene på økosystemet som er beskrevet ovenfor. I tillegg må det konsekvensutredes, hva en slik kraftledning vil få av betydning for naturmangfoldet og for friluftslivet i området i dag og i fremtiden.

Dessuten forlanger RN at det må gjennomføres arkeologiske utgravninger/undersøkelser der det ligger gamle setertufter og eventuelle fangsthytter. Dersom en slik linje skulle bli bygd som konsesjonsutredet ønsker, må NVE legge inn i konsesjonsvilkårene at det settes av en årlig sum (eks. fond) til avbøtende tiltak for friluftslivet i området.”

Naturvernforbundet i Rissa påpeker følgende områder/verdier som kan bli berørt av den omsøkte traseen:

- Austdalen på grensen mellom Rissa og Åfjord er et viktig trekkområde for rein. Konsekvensene må utredes ytterligere med fokus på risiko og sårbarhetsanalyse.
- Nordelva naturreservat ble opprettet i 2001 (boreal regnskog). Langtidskonsekvensene for rødlistearter som gullprikklav, skorpefiltlav og råteflik er ikke utredet godt nok. Det vises til rapport om biologisk mangfold i Rissa kommune.
- Ved Bøssmørdalstjønna vil traseen krysse campingområde brukt av Mælan skole i mange år.
- Ved Fiksdal vil kraftledningen krysse et skiferbrudd (Stjerneskifer). Konsekvensene av elektromagnetiske felt må utredes for de som skal jobbe under en kraftledning og det må vurderes en ny trasé.
- Vislette er et unikt sletteområde med myrer, små vann og bergknauser. Smålom hekker i området og konsekvensene for denne må utredes. Det må gjøres arkeologiske undersøkelser i området da det finnes en gammel fangsthytte i traseen.
- Området Selnesheia-Lauvåsvannet er hovedutfartsområdet for Hasselvik og Fevåg. Her må det utredes alternative traseer samt langtidsvirkninger for friluftslivet. Det må også gjøres arkeologiske undersøkelser i område da det ligger en setertuften i traseen. Det vises til at Stjørna Heimbygds lag holder på å registrere alle setertufter i Stjørna. Setertuftene bør vernes.
- I Fevågskardet vil traseen krysse lysløypa to ganger og det må vurderes hvordan ising på linene kan være til fare for folk som ferdes her.
- Brettingsfjæra vil bli mest berørt av alle områder. Dette området utgjør et viktig habitat for hjort og elg som trekker over fjorden. Gråspett (rødlisteart) vil bli utredet med omsøkt løsning. Konsekvensene for faunaen i området må utredes. Det vises til naturmangfoldloven og plan- og bygningslovens regler for bygging i strandsonen.

Agdenes kommune

Ingeborg Johanne Bakken Bjørgan er i uttalelse av 30.8.2010 klar på at det ikke er ønskelig med en kraftledning i Verrafjorden. Bjørgan har en fritidseiendom her, og mener Fjordbygda er et utmerket friluftsliv- og rekreasjonsområde. Mange grunneiere har investert betydelig i utvikling av eiendommene. Bjørgan insisterer på at alternativ 1.3 gjennom Verrafjorden skrinlegges. Statens strålevern fraråder bygging av nye kraftledninger nær eksisterende bebyggelse, Bjørgan mener dette er et godt argument for å velge alternativ 1.0. I følge Bjørgan ser den eneste aktive gårdbrukeren i Verrafjorden flytting som eneste alternativ dersom 1.3 blir realisert. Barndomshjemmet til Bjørgan er trolig den eiendommen som rammes hardest av alternativ 1.3. Det opplyses om at det hekker ugle i området. Bjørgan oppfordrer om at alternativ 1.0 velges, og hun anser merkostnaden for storsamfunnet som ubetydelig. Det kreves også utredning av bruk av både jord- og sjøkabel.

Torstein Annar Bjørgan, Tone Bjørgan og Kristin Bjørgan skriver i høringsuttalelse av 30.8.2010 at de som grunneiere i Verrafjorden er sterkt i mot en utbygging etter alternativ 1.3. Eiendommen vil bli ubeboelig da den vil bli omringet av kraftledninger. De frykter den evt. helse- og miljørisikoen ved å bo nærme kraftledninger, i tillegg til at anlegget vil være en støykilde for omgivelsene. Verrafjorden beskrives som Trøndelags Hardangerfjord, en naturperle med uberørt natur og vakkert landskap. En kraftledning vil være et stort inngrep i naturen her, et inngrep som vil gjøre uopprettelig skade for fremtiden. Det vises

til at truede fuglearter hekker i området, og de frykter at en kraftledning vil berøre dyre- og fugleliv langs fjorden. Det bes om at det tas hensyn til bebodde områder ved valg av trasé for ledningen.

Johan Fjorden protesterer i høringsuttalelse av 30.8.2010 mot alternativ 1.3 i Verrafjorden, da han mener traseen vil ødelegge naturen for fastboende og fritidsbeboere. Fritidsboligen til Johan Fjorden vil bli direkte berørt alternativ 1.3 som er planlagt i nærheten av fritidsboligen. Johan Fjorden mener mastene vil være ruvende i en smal fjord som Verrafjorden, og er bekymret for elektromagnetiske felt. Han finner det underlig at kraftledningen ikke kan legges over fjellstrøk (alternativ 1.0), der det nesten ikke er ferdsel i det hele tatt, og mener det er en arrogant påstand å vise til at det allerede er en kraftledning i Verrafjorden.

Jan Grønningen uttaler i brev av 30.8.2010 at utbyggingen av kraftledningen må forholde seg til flere nasjonale lover og internasjonale avtaler, samt planer og retningslinjer gitt av kommuner og fylkeskommuner. Den må også forholde seg til fastboende og fritidsbebyggelse, gårdsbruk og andre private næringsinteresser. Grønningen viser til Energiloven kapittel 2 og plan- og bygningsloven kapittel 14 om konsekvensutredninger og forskrift om konsekvensutredning. Det vises til at ved større utbygginger skal man vurdere sumeffekter av alle tiltak. Loven spesifiserer også krav til konsekvensutredning av omsøkte inngreps innvirkning på natur, fugl og dyreliv. I NVEs utredningsprogram skal dette arbeidet baseres på tilgjengelig data og feltbefaring. Grønningen registrerer at det i ASK rådgivning sin rapport pkt. 1.5.0 uttaler at sumvirkningene av alle vindkraftverkene i forhold til ledningen ikke er bestilt og er derfor ikke utført. Det vises til naturmangfoldloven § 9 om føre-var-prinsippet. En mangel på utredning av sumeffekter vil være i strid med naturmangfoldloven. Den internasjonale Bernkonvensjonen har som formål å verne om europeiske arter av dyr, planter og deres levesteder. På tross av at det dokumenteres at flere rødlistede fuglearter hekker og har tilhold ved den planlagte ledningen, klassifiseres området som lite eller middels viktig når klassifisering av konsekvenser nevnes. I stortingsmelding nr. 58 (96-97) pålegges den enkelte sektor å unngå ytterligere tap av inngrepsfrie soner. I Agdenes kommune vil ledningen halvere INON. Grønningen etterlyser en oppklaring av nettkapasiteten i eksisterende nett i Snillfjordområdet. Kraftledningen har skapt store reaksjoner blant lokalbefolkningen i Agdenes. Selv om de aller fleste er negative til søknaden har mange valgt å fokusere på eventuelle traseer. Dette har ført til krangler mellom grender og politikere i kommunen. Grønningen mener søknaden bryter med alle nevnte områder, bare i Agdenes kommune. NVE bør derfor avslå søknaden.

Jostein Singstad (hytteeier på Hegg og oppvokst i kommunen) skriver i brev av 31.08.10 at det ikke må gis konsesjon til vindkraftverket på Remmafjellet eller til den omsøkte 420 kV kraftledningen gjennom Agdenes kommune. Utbyggingen vil true faunaen i området og ødelegge turterrenget. Jord- og sjøkabelalternativer er ikke godt nok utredet. Fokus på trasévurderinger er i følge Singstad helt feil når Agdenes kommune har sagt nei til vindkraft i kommunen. Uenighet om traseer må ikke tolkes som en aksept for at ledningen kommer. Singstad mener at den omsøkte kraftledningen verken vil ha betydning for forsyningssikkerhet eller kraftpriser i området. Kraft som produseres på Fosen kan fraktes i den oppgraderte ledningen mellom Namsos og Klæbu. Målet om 2-3 TWh vindkraft i Sør-Trøndelag er allerede nådd med de konsesjonene som er gitt, og det er ikke behov for ytterligere utbygging i Snillfjordområdet.

Gåsanaset hytteeierforening skriver i uttalelse av 29.8.2010 at de registrerer at det har blitt en intern strid mellom områder i kommunen der ledningen ønskes plassert. Gåsanaset hytteeierforening har følgende synspunkter:

- Det ene forslaget som er utarbeidet (1.0) og det alternative forslaget opp Kalurdalen ser ut til å berøre INON områder. Agdenes kommune er en kommune med stort innslag av hytter og

fritidsinteresser. Det er av den grunn lite ønskelig med inngrep som reduserer attraktiviteten av verdifulle rekreasjonsområder i kommunen.

- Ledningen skal overføre overskuddskraft fra prosjekter på Fosen som ikke er konsesjonsøkt enda. Status i dag er at det er kraftunderskudd i Trøndelag og at ny teknologi og nye energipolitiske føringer kan medføre at nettet bygges forgyves. Som følge av dette mener Gåsaneset hytteeierforening at dette nettet ikke trengs og utbyggingen derfor bør skrinlegges.

Bjørn Haugen mener i brev av 23.8.2010 at traseen over fjellet er det eneste alternativet, da denne traseen ikke vil synes fra Skreabukta til Snillfjord. I ettertid av folkemøte har det blitt dannet en interessegruppe kalt YA2020 som har fremmet et arbeidsdokument som Haugen stiller seg bak og som er vedlagt uttalelsen.

Alternativ 1.3 vurderes som uakseptabelt for området ved Verrafjorden, blant annet fordi alternativet er i strid med Agdenes kommunes arealplan. Haugen frykter verdiforringelser av eksisterende hyttetomter, og at hyttene blir vanskeligere å selge. Det påpekes at også et nytt hytteområde berøres. Grunneieren ved Holtan har lagt store ressurser i ny båthavn i tillegg til hyttefelt. Dersom denne grunneieren legger ned drifta vil kulturlandskapet i Verrafjorden gro igjen.

Haugen mistenker at kartgrunnlaget som er benyttet til trasékartene er gammelt, da det kan se ut som at noen nyere hytter ikke er tegnet inn på kartet. Haugen mener at ledningen vil komme nærmere hyttene enn det trasékartene viser, og at ryddebeltet vil komme tett inntil hyttene. Han påpeker også at støy fra ledningen kan være sjenerende, at turterrenget blir rasert og mange er bekymret for elektromagnetiske felt. Fugle- og dyrelivet med fiskeørn, hubro, ugle og ringduer vil berøres. Haugen oppfordrer til å la Verrafjorden, turister, hytteentusiaster, fastboende og bygdefolk være uten ny kraftledning. Vedlagt uttalelsen er underskriftsliste med ca. 100 underskrifter.

Benn Helmersen er grunneier i Verrafjorden og skriver i uttalelse av 22.8.2010 at han ikke ønsker en 420 kV kraftledning i Verrafjorden. Verrafjorden er allerede berørt av en 132 kV ledning og en ny ledning vil berøre næringsutviklingen i området. I dag er primærnæringen på vikende grunn og de fastboende grunneierne som er igjen er avhengige av turistnæringen. Helmersen frykter at en kraftledning i Verrafjorden vil stoppe den positive utviklingen. Friluftslivet og rekreasjonsområdet vil bli ødelagt. Fjorden, marka, skogen og fjellet omkring, dyr og fugler vil bli berørt. Ledningen vil komme så nær bebyggelse at elektromagnetisk felt blir et tema, og han mener at hensynet til mennesker og bosetting må veie tyngst. Det vises til at trasé 1.3 er 2 km lengre enn alternativ 1.0, og at alternativ 1.3 vil ødelegge en grend med fastboende og ca. 100 fritidsboliger. Helmersen frykter også at trasé 1.3 vil redusere verdiene på eiendommene langs Verrafjorden. Helmersen håper NVE og Statnett tar hensyn til beboerne i Verrafjorden og går bort fra alternativ 1.3. Vedlagt uttalelsen er forslag til ny trasé fra Hamborbukta og opp Kalurdalen.

Fred Helmersen disponerer en fritidsbolig i Verrafjorden og viser i e-post av 2.9.2010 til at dette er et attraktiv fritids- og friluftsområde hvor det i dag er ca. 100 fritidsboliger. Ved å velge alternativ 1.3 er Helmersen redd at det vil rasere et helt lokalsamfunn. Mange har investert mye penger i boliger og eiendommer i området, og grunneiere som har regulert tomteområder risikerer og ikke få solgt disse. Det vises til at eneste gjenværende bonde har investert mye penger for å satse på turisme. Ingen ønsker en slik kraftledning og mange er redd for helsemessige konsekvenser, og konsekvenser for dyre- og fugleliv. I tillegg finnes det et samfunnsøkonomisk aspekt med hensyn til næringsliv og infrastruktur. Traséalternativ 1.0 er etter Helmersen sin mening en bedre løsning.

Evy og Arne Johansen, Kari og Yngvar Alstad og Bente og Arvid Handberg gjør i uttalelse av 25.8.2010 klart at dette er en tilleggskommentar til uttalelsen fra Ytre Agdenes 2020. De opplyser om at

hytter ved Svartvatnet ikke er nevnt i konsekvensutredningen slik som hyttene ved Verrafjorden er. Tre av hyttene vil kunne se kraftledningen, og avstanden til to av hyttene vil være 140-200 meter. Dersom ledningen flyttes slik som foreslått av Ytre Agdenes 2020, øker avstanden til hyttene. De mener avstand til bebyggelse som Statnett bruker i forbindelse med beregning av elektromagnetiske felt kan være i minste laget og mener derfor det er god grunn til flytting av ledningen. Svartvatnet burde også vært nevnt under friluftsliv, da området benyttes til fiske om sommeren, skigåing og isfiske på vinterstid. Med tanke på framtidige generasjoner og bruken av marka bør ledningen flyttes som foreslått av Ytre Agdenes 2020. NVE bør komme på befarig.

Tore Morten Holtan uttaler seg i brev av 21.6.2010 til NVE. Verrafjorden er en smal fjord med høye fjell på begge sider. Beboerne her prøver å livnære seg av gårdsbruk og turisme. Holtan har de siste årene fått regulert et hyttefelt i området, hvor flere av tomtene er solgt, i tillegg er det anlagt en marina. Verrafjorden er en populær plass for rekreasjon og fritidssysler, med over 100 fritidseiendommer. Holtan mener de negative konsekvenser som følge av en ny 420 kV – ledning vil ødelegge for han, hans drift og inntektsgrunnlaget i fremtiden. Han frykter det blir vanskelig å selge hyttetomter i nærheten av den nye ledningen, noe som gir tap i inntektsgrunnlag samtidig som utgiftene knyttet til regulering av hyttefelt og båthavn er bortkastede penger. I tillegg vil verdifull skog hogges ned, som også vil berøre naturmangfoldet. Holtan er også redd for helsemessige effekter fra elektromagnetiske felt og støy fra ledningen.

Holtan mener det er uforståelig at Verrafjorden må belastes med nok en kraftledning når det er uendelige områder å ta av over fjellet fra Selva til Steinsdalen. Her finnes det ikke fastboende som prøver å leve av eiendommen sin. Alternativ 1.0 er dessuten kortere enn alternativ 1.3. Det beste forslaget er å legge kraftledningen gjennom Kalurdalen. Holtan mener at Verrafjorden må spares for flere store inngrep.

Erling Olai Ovesen er hytteeier i Verrafjorden og skriver i uttalelse av 30.8.2010 at Fjordbygda er et utmerket friluftsliv- og rekreasjonsområde. Mange grunneiere har investert betydelig i utvikling av eiendommene. Det insisteres på at alternativ 1.3 gjennom Verrafjorden skrinlegges, og at alternativ 1.0 velges. Det begrunnes blant annet med at Statens strålevern fraråder bygging av nye kraftledninger nær eksisterende bebyggelse, noe Ovesen mener er et meget godt argument for å velge alternativ 1.0. Ovesen ber om at jord- og sjøkabel utredes nærmere.

Hermod Morton Olsen går i mot trasé 1.3 gjennom Verrafjorden i uttalelse av 28.8.2010, blant annet fordi Fjordbygda er et viktig friluftsliv- og rekreasjonsområde. Det vises til at mange grunneiere har investert betydelig i utvikling av eiendommene og at Statens strålevern fraråder bygging av nye kraftledninger nær eksisterende bebyggelse. Olsen mener dette er et godt argument for å velge alternativ 1.0. Olsen frykter at samtlige eiendommer vil bli verdiløse hvis ledningen bygges etter alternativ 1.3, og at rekreasjonsverdien i Verrafjorden blir rasert.

Det opplyses om at storlom hekker på eiendommen til Olsen. Olsen ber om at alternativ 1.0 velges, da han mener merkostnaden med dette alternativet er ubetydelig. Olsen ber om at jord- og sjøkabel utredes nærmere.

Kjell Pettersen eier en fritidseiendom innerst i Verrafjorden, og har skrevet en uttalelse av 5.6.2010. Dersom det gis konsesjon til alternativ 1.3 vil fritidseiendommen bli inneklemt mellom dagens 132 kV ledningen og den nye 420 kV kraftledningen. Avstanden til 132 kV ledningen er ca. 50 meter, mens det vil være ca. 80 meter til den nye 420 kV ledningen. Dette vil ha negativ innvirkning på fritidseiendommen til Pettersen gjennom verdiforringelse. Alternativ 1.0 er klart å foretrekke, da denne er planlagt lenger bort fra bebyggelsen i Verrafjorden samtidig som den ikke vil ha noen negative virkninger på jordbruk og fritidsaktivitet langs fjorden.

Arne Solli skriver i uttalelse av 23.8.2010 at han har forståelse for nødvendigheten av den planlagte kraftledningen, men insisterer på at alternativ 1.3 gjennom Verrafjorden bør skrinlegges. Det er ingen grunn til å ødelegge tilværelsen for de få fastboende som er igjen her, og rasere fjordbygda som rekreasjons- og fritidsområde for mange hytteeiere. På Gråfjellet er det ingen som bor. Solli har merket seg at Statens strålevern fraråder bygging av nye kraftledninger nær eksisterende bebyggelse. Dette er et godt argument for å velge alternativ 1.0. For storsamfunnet er merkostnaden av å velge 1.0 traseen ubetydelig, derfor bør denne velges.

Roar Strand og Bente Vik er grunneiere i Agdenes og protesterer mot alternativ 1.3 i e-post av 22.8.2010. De frykter at en ledning etter dette alternativet vil føre til at Verrafjorden dør ut, ved at gårdsdrift blir lagt ned, og hyttene og de regulerte tomtene ikke blir solgt. Alternativ 1.3 kommer nærme hyttene og gårdene, det vil være visuelle virkninger med snauhogst, i tillegg til at det vil kunne oppleves støy fra ledningen. Verrafjorden er mye brukt av både hyttefolk og bygdefolk. Det er flott natur og foruten bruk av fjorden, er det storvilt og storfugl i skogen. Det finnes fredet storfugl som ørn, hubro og kattugle. Derfor støtter de forslaget 1.0 med utgang i Skreiabukta.

Helen og Rolf Tobiassen er hytteeiere i Verrafjorden, og skriver i brev av 23.8.2010 at de ikke ønsker at Verrafjorden skal være aktuell for en ny 420 kV kraftledning. De ønsker at NVE befarer det aktuelle området der alternativ 1.3 er planlagt. Fra ytterst i Verrafjorden og inn til Stensdalen ligger det nesten 100 hytter og 74 regulerte tomter. Fastboende livnærer seg av gårdsbruk og hyttesalg. De kan ikke skjønne at fugler og dyr mer verdt enn menneskeliv. Mest av alt er Tobiassen bekymret for helsemessige virkninger av kraftledninger.

Sylvia Bjørgan Ysland ber om at alternativ 1.3 gjennom Verrafjorden skrinlegges i uttalelse av 31.8.2010. Ysland frykter de visuelle virkningene, samt støy fra ledningen, og hun mener det ikke er mulig å bo et sted der det går en 132 kV ledning og en 420 kV kraftledning rett over hodene på dem. Det stilles spørsmål ved hvorfor de 97 hyttene ikke er inntegnet på kartet. Agdenes kommune kommer til å tape arbeidsplasser, direkte og indirekte skatter og avgifter. Det vil bli arbeidsledighet, butikken vil ikke lenger være lønnsom, skolene får færre elever, ingen vil bo i Agdenes eller ha fritidseiendommer her. Kommunens utgifter vil øke betraktelig og sykefraværet vil eksplodere. Det vises til at Statens strålevern fraråder bygging av nye kraftledninger nær eksisterende bebyggelse og at det er en eksisterende 132 kV kraftledning i Verrafjorden. Mange grunneiere har i en årrekke investert mye i utvikling av egen eiendom, og de frykter en ny ledning vil gjøre eiendommene verdiløse. Alternativ 1.0 anses som den beste løsningen.

Ysland krever utredning av både jord- og sjøkabel. Det opplyses om at det i Verrafjorden hekker både ugle, hubro og storlom. Ysland finner det beklagelig at det ikke er noen kost-nytte analyse i materialet fra Statnett.

Ytre Agdenes 2020 v/Sivert Arne Selvli klargjør i høringsuttalelse av 10.8.2010 at uttalelsen er skrevet av interessegruppen Ytre Agdenes 2020 (YA2020). Gruppen består av grunneiere og andre engasjerte bygdefolk. Kraftledningen vil gi store negative konsekvenser for Ytre Agdenes. De har derfor utarbeidet et trasévalg som tar bedre hensyn til landskapet, menneskene og næringslivet i lokalsamfunnet. Interessegruppen har arrangert egne folkemøter, vedlagt uttalelsen er avisutklipp og underskriftsliste med 340 underskrifter.

Ilandføring av sjøkabelen på Selvneset vil ødelegge mulighetene for næringslivet. Dette fordi bukta har vært brukt til mellomlagring av offshoreinstallasjoner og at det nå er planer om oppankring av mindre oljeplattformer for vedlikeholdsarbeider.

I Verrafjorden finnes ca. 100 hytter og 60 regulerte tomter som vil bli berørt av kraftledningen. Med få grunneiere igjen og primærnæringen på vikende front, er man avhengig av turistnæringen for fortsatt kunne bo og ta vare på kulturlandskapet. Friluftslivet og mange av de viktigste turområdene i kommunen vil bli sterkt berørt av planlagt trasévalg. Traseen vil gå igjennom et område med mange rødlistearter, blant annet er traseen planlagt i trekkruten inn til Litlvatnet naturreservat og Storstvatnet.

På Selvnisset og i Verrafjorden kommer kraftledningen så nært bebyggelsen av elektromagnetisk felt blir et tema. Selv om det i forskermiljøet er delte meninger om dette, så vil livskvaliteten reduseres ved at man bekymrer seg for dette. Det vises til at under ledningen er feltet på 12 mikrotesla, på 70-80 meter som er avstanden til nærmeste hytte vil magnetfeltet være på 0,4 mikrotesla som anbefalt av Statens strålevern. Den omsøkte traseen er lagt på høydedragene mot bygda, slik at kraftledningen med sine 40 meter høye master vil bli svært iøynefallende. 80 % av befolkningen i Ytre Agdenes vil oppleve dette som visuell forøpling.

YA2020 foreslår derfor to alternative traseer. Alternativ A starter med å forlenge sjøkabel 600 meter for å gå opp i Skreabukta i stedet for Selvnisset. Dette alternativet har Statnett selv utredet og vurdert som teknisk gjennomførbart. Statnett mener at det er krevende teknisk, i tillegg til at det er kostbart å gå opp i Skreabukta. Videre foreslås det å gå nordover med jordkabelen til en muffestasjon i nærheten av Dyrvikneset. Slik unngår man nærhet til Hambåra fort og turstien til Vetaliheia. Statens vegvesen planlegger utbedringer på riksvei 710 fra Valset fergeleie og gjennom kommunen. Det bør være mulig å få til et samarbeid om veiutbedring og kabelgrøft. Fra muffestasjonen foreslås det at ledningen går over Kalurdalsheia, ned i Kalurdalen og forsetter vestover mot Svartvatnet. Deretter kan ledningen krysse Svartvatnet og komme inn på Statnett sin planlagte trasé ved Rørtjønnå. Fordeler med denne traseen er at kraftledningen ikke blir til hinder for næringsutvikling og områdene med flest rødlistearter unngås. Ingen hus eller hytter vil være i nærheten av ledningen samt at den visuelle virkningen reduseres. Turterrengene vil berøres mindre og luftspennet gjennom utmarka vil bli 1,6 km kortere enn alternativ 1.3. Som alternativ B foreslår YA2020 at dersom det ikke er mulig å anlegge muffestasjon ved Dyrvikneset, at Statnetts alternativ 1.0 opp til Måsetjønnå velges. Herfra foreslås det at traseen går sørover mot Kalurdalen og videre vestover som foreslått av YA2020 sitt alternativ A.

Ytre Agdenes er en liten del av Norge og selv om Ytre Agdenes ikke ønsker en 420 kV kraftledning, vises det til at lokalkunnskap er brukt for å komme frem til alternativ trasé som gjør at Ytre Agdenes kan leve med kraftledningen i fremtiden. Det vises også til at Statnett hevder at merkostnadene med å ta sjøkabel opp i Skreabukta er 75-100 millioner kroner. YA2020 er skeptisk til dette og mener at de samfunnsøkonomiske kostnadene for Ytre Agdenes vil langt på vei utligne disse merkostnadene over tid. Dersom traseen i konsesjonssøknaden blir godkjent av NVE vil kraftledningen stå som et monument over at penger er viktigere enn menneskene og nærmiljøet de lever i.

Rune Øiangen krever i uttalelse av 30.9.2010 at planene om ledning på 420 kV skrinlegges. Vedlagt uttalelsen er utklipp fra Adresseavisa og underskriftslistor med totalt 256 personer. Initiativtakere er brukere av området Øyangen og Remmafjellet.

Reidar Øye er hytteeier i Agdenes kommune og beskriver i uttalelse av 10.8.2010 Verrafjorden som et naturskjønt område, mye brukt til friluftsliv, og med et rikt fugle- og dyreliv. Området representerer også et kulturlandskap av stor verdi. Det er i dag ca. 100 fritidsboliger i tillegg til fastboende her. I tillegg er det planer om flere fritidsboliger. Dersom alternativ 1.3 velges vil denne gå parallelt med dagens 132 kV ledning som passerer ca. 100 meter fra eiendommen hans. I søknaden fra Statnett er ikke dette hyttefeltet tegnet inn på kartet. Øye mener belastningen på en trang fjordarm er stor nok med en gammel kraftledning med H-master i tre. En 420 kV ledning i tillegg med 40 meter høye master vil ødelegge området fullstendig. Ryddebeltet vil bli minimum 100 meter for begge ledningene. Det visuelle bildet blir da høye master som delvis ses i silhuett mot himmelen, samt en rasert skog langs 2/3 deler av

Verrafjorden. Resultatet blir at den gode opplevelsen ved å være på hytta blir borte, samt en stor verdiforringelse av investeringen.

De er sterkt uenige i Statnetts vurdering av at alternativ 1.3 ikke vil forringe hytteområdet vesentlig. Utsikten vil forringes vesentlig både fra hytteområdet og fra områdene ved og på sjøen. Skogen og lia overfor hytteområdet og opplevelse av dyre- og fuglelivet er hovedkvaliteter som Øye mener Statnett ikke har vektlagt. Norske fjorder er noe av det viktigste Norge har å tilby på et internasjonalt reiselivsmarked. Utviklingen i Hardangersaken er med på å understreke dette. I Agdenes kan man unngå å ødelegge Verrafjorden ved å velge alternativ 1.0 oppe fjellet uten ekstra kostnader. I Hardanger er ekstraregningen med sjøkabel 3 milliarder kroner.

Øye mener Statnetts visualisering av alternativ 1.3 ikke er tilstrekkelig. Han ber om at det utarbeides visualiseringer fra fjorden og inn mot sørøst, og fra den nye båthavna på Holtan med 90 graders vinkel. Videre mangler det dokumentasjon på fugle- og dyreliv i Verrafjorden, det området der alternativ 1.3 er å foretrekke fremfor 1.0. I følge Ytre Agdenes 2020 er det en rekke observasjoner av rødlistearter i Verrafjorden.

Det er bekymring for mulige helsemessige konsekvenser av kraftledningen, både støy og elektromagnetiske felt. Selv om den helsemessige risikoen er lav, vil man alltid ha en konstant frykt for mulige konsekvenser av å tilbringe mye tid i nærheten av en kraftledning. Nettselskapene er gjennom St.prp. 66 pålagt en føre-var-strategi, dvs. å unngå nærføring av kraftledninger til bebyggelse der dette kan forsvares kostnadmessig. Alternativ 1.0 er klart å foretrekke fremfor 1.3 ut fra et slikt perspektiv.

Øye anser alternativ 1.0 eller en justering av dette alternativet bak Gråfjellet og opp Kalurdalen, som den eneste aktuelle løsningen. Han har ingen forståelse for hvorfor Statnett søker om konsesjon for alternativ 1.3. NVE bør vektlegge hensynet til kostnader, landskap, landbruk, friluftsliv, turisme, bebyggelse, elektromagnetiske felt og lokalmiljøets felles oppfatning om å avslå Statnetts søknad om alternativ 1.3.

Øye stiller ikke spørsmålstegn ved behovet for ledningen, da dette må antas å være vel analysert og dokumentert fra Statnett sin side. Her handler det om å finne løsninger til minst mulig skade for natur og berørte parter.

Snillfjord kommune

Ole O. Aune skriver i uttalelse av 29.8.2010 at han er kjent med at det er planlagt en kraftledning over Vargheian i Snillfjord, hvor det er mulighet for å etablere et skiferbrudd. Ledningen vil skape store problemer og ødeleggelser. Dersom ledningen går som planlagt vil den være til stor sjenanse for bruk av Aunsetra som ligger like ved traseen. Vedlagt uttalelsen er NGU-rapport nr. 2002.066.

Advokatfirmaet Nidaros DA på vegne av Ole Skårlid skriver i uttalelse av 31.8.2010 at kraftledningen vil komme i konflikt med Skårlids næringsvirksomhet i form av steinbrudd/masseuttak på eiendommen. Reguleringsplan i forbindelse med virksomheten er godkjent av Snillfjord kommune 26.2.2009 og er vedlagt uttalelsen. Skårlid har i brev til NVE av 23.8.2008 bedt om at trasévalget over hans eiendom blir konsekvensutredet på bakgrunn av de følger tiltaket vil få for driften av masseuttaket. Han kan ikke se at dette er gjort og ber NVE om å vurdere hvor vidt utredningsplikten er overholdt. En slik utredning bør foreligge før trasévalg avgjøres. Den planlagte ledningen gikk i første planutkast parallelt med eksisterende 132 kV ledning. Den nå omsøkte traseen går lengre sør og med en annen vinkling enn tidligere. For å minimere de negative virkningene for eiendommen bes det om at ledningen legges parallelt og så nært inntil den eksisterende ledningen som mulig. I følge planforslaget ser det ut til at det skal plasseres en mast i området som er regulert til masseuttak. Det bes om at mastefestet trekkes så langt mot vest som mulig, slik at de negative virkningene reduseres. Det vises til at Statnett mener dette skal kunne la seg gjøre uten merkbare konsekvenser for traseen.

Ole Edvard Meland er grunneier av gnr/bnr 100/1 i Agdenes og gnr/brn 17/20 i Snillfjord og skriver i høringsuttalelse av 1.9.2010 at han er sterkt uenig i forslag til kryssing i Herdalen. Han ber om at alternativ 1.4 velges, fordi dette alternativet følger eksisterende kraftledning med tilhørende mindre båndlegging av skogbruksareal. Negative miljøkonsekvenser/verneinteresser blir mindre ved at en krysser det vernede vassdraget Herdalselva/Åstelva på ett sted framfor ved to kryssinger. Den foreslåtte traseen krysser Remmavassdraget før det skjærer gjennom Remmafjellet som er et personlig, lokalt og regionalt viktig friluftsområde. Det ser ut som at Remmafjellets særpreget og bruk er lite hensyntatt i utredningen. Dersom det blir gitt konsesjon til den foreslåtte traseen bes det om at det bygges luftspenn over Herdalen, slik at skogen ikke blir båndlagt.

Gunnar Snildalsli skriver i uttalelse av 22.8.2010 at som grunneier og daglig leder av Sætergård Skifer AS ber han om at den nye 420 kV kraftledningen som er planlagt 200 meter fra det regulerte området til Sætergård Skifer AS blir flyttet. Dette begrunnes med at kraftledningen vil komme i konflikt med skiferbruddet ettersom den vil komme innenfor sikkerhetssonen for sprenging. En slik merutgift kan medføre at bedriften ikke er driftsmessig lønnsom, og til nedleggelse og tap av arbeidsplasser. Kraftledningen vil også ødelegge for en fremtidig utvidelse av bedriften.

Hemne kommune

Adnor Advokat på vegne av John Halvard Lidal skriver i brev av 27.8.2010 at Lidal er eier av en pelsdyrfarm beliggende på Lidal/Likroken i Hemne og blir berørt av det omsøkte tiltaket. Lidal driver et større pelsdyroppdrett med ca. 250 livdyr av blå rev. Det leveres ca. 1500-2000 skinn per år og virksomheten tilsvarer 2 årsverk. Under vurderingen av konflikter i anleggsfasen for alternativ 1.0 vil støy i valpeperioden få store negative konsekvenser. Dette gjelder spesielt mulige premonteringsplasser og vinsjeplasser i nærheten av pelsdyrfarmen. En støypåvirkning vil kunne ha konsekvenser også utenfor valpeperioden. Lidal ønsker at alternativ 1.6 velges da dette fjerner problemene med varig nærhet og anleggsulemper til pelsdyranlegget. Det vises til at søknaden anser alternativ 1.6 som det beste av hensyn til skogbruket, men at dette alternativet vil være en dårligere visuell løsning sammenlignet med alternativ 1.0. Allikevel konkluderes det med at alternativ 1.6 er å foretrekke foran 1.0. For Lidal kan en justering av trasé 1.6 redusere visualiseringsproblematikken. Dette ved å gå i skaret fra Seterdalsbekken opp mot høyde 402 slik at ledningen går bak høyden. Med bakgrunn i større konflikt med Lidals jordbruksinteresser anbefales det at trasé 1.6 velges, eventuelt med mindre justeringer.

Advokatfirmaet Nidaros Da på vegne av Ingebrigt Sødal og Thor E. Sødal skriver i uttalelse av 31.8.2010 at det bes om en traséjustering av alternativ 1.0 og 1.6 som berører begge eiendommene til Ingebrigt og Thor E. Sødal for å redusere de negative virkninger av tiltaket. Nærmere redegjørelse ettersendes.

I brev av 13.9.2010 påpekes det at begge traseene er planlagt i umiddelbar nærhet og til dels over eiendommene. De vurderer at alternativ 1.6 vil få de største negative konsekvensene for grunneierne fordi den vil gå svært tett inntil bebyggelsen, jf. konsekvensutredningen side 21. Tiltakshaver bør foreta en utredning mht. magnetfelt og eventuelle avbøtende tiltak om trasé 1.6 velges. Åkerlandet til Thor E. Sødal vil krysses av alternativ 1.6.

Traséalternativ 1.0 vil gå tett inntil bebyggelsen ved Lian og Gravdal. Her må det tas hensyn til at den eksisterende ledningen allerede går langs denne traseen. De negative konsekvensene ved nærføring kan muligens avhjelpest ved å justere trasé 1.0 noe lengst i sør, slik at den kommer vest for bebyggelsen på Sølvegen. En justering vil være mulig uten å komme i konflikt med landskapsområdet og vil redusere de negative konsekvensene for boligområdet i sin helhet. En lignende justering av alternativ 1.6 vil trolig

ikke være mulig. Dersom det skulle vise seg at justeringer ikke er mulig er traséalternativ 1.0 klart er å foretrekke. Grunneierne har merket seg at Hemne kommune også anbefaler denne traseen.

Erik Vidar Hagerup på vegne av flere har i uttalelse av 6.9.2010 merknader til søknaden. Statnett har søkt om to alternativer, alternativ 1.0 og 1.6. Begge traseene berører grendene Likroken/Stolsmo, Gravdal og Sødal i Hemne kommune. I egne møter i grenda er det besluttet å stå samlet i en uttalelse til traséforslagene. På informasjonsmøtet på Hemne hotell ble det reist sterk kritikk av visualiseringen av prosjektene. Dette gjaldt spesielt for føringen forbi Lian. Statnett argumenterer med at de har søkt om to alternativer fordi Hemne kommune har ønsket seg det ene, ordføreren tilbakeviste dette på informasjonsmøtet. Kraftledningen vil være et dominerende blikkfang uansett plassering. Både mastene og skoggata vil være med på å framheve kraftledningen.

Statnett argumenterer med at de har omsøkt alternativ 1.0 fordi Hemne kommune ønsker en parallellføring med dagens 132 kV ledning. Dette traséalternativet vil gi nærføring til grendene Likroken, Gravdal og Sødal. Et hus i Sødal vil ligge mindre enn 60 meter fra senter av traseen. Boligen ansees som ubeboelig og ikke salgbar. Trasé 1.0 kommer tett opp til to pelsdyranlegg, noe som vil ha stor negativ påvirkning, jf. konsekvensutredningen. Pelsdyr er svært sårbare for forstyrrelser i parrings- og valpeperioden. I konsekvensutredningen er alternativ 1.0 utredet som det klart dårligste alternativet. Ledningen vil bli svært dominerende i åssiden forbi Stolsmo/Likroken, og kraftgaten vil bli meget synlig i den bratte lia opp fra grenda. Parallellføring med eksisterende ledning vil kreve mer enn de oppgitte 40 meter i ryddebelte, det vil være nærføring til boliger, og grunneierne blir påført et verditap på sine eiendommer. Det fryktes at alternativ 1.0 blir valgt, til tross for at Statnett, Hemne kommune og bygdene ikke ønsker dette. Det poengteres at i visualiseringen i figur 2 og 3 viser 420 kV ledningen uten skoggate og uten eksisterende 132 kV.

Trasé 1.6 er det foretrukne alternativet av samtlige fagtema bortsett fra friluftsliv. Hagerup er ikke enig i at alternativ 1.0 vil være mindre dominerende enn 1.6 forbi Rovatnet. I visualiseringen er ikke hogstgate for ledningen i lia vist. To kraftledninger tett på hverandre vil gi et markant skogfritt belte som vil være minst like dominerende som master i silhuett på toppen av Grønora. En justering av traseen i dette område vil kunne bedre dette. I utgangspunktet ønsker de at ledningen til Trollheim ikke blir bygget. Alternativ ønskes trasé 1.6 med noen endringer. Ved å trekke traseen noe inn mot Solsmosetra og gå i siden på Vardfjellet vil ikke ledningen stå i silhuett forbi Lian. Forslaget innebærer at en følger 1.6 frem til Fjellslettheia, knekker mot Stolsmosetra og går i siden på Vardfjellet før en igjen kommer inn på 1.6 sørøst for Gravdal. Det antas at antall master vil være det samme som i Statnetts forslag. Forslaget innebærer at man tar noe mer uberørt natur, men dette er ubetydelig i forhold til den visuelle gevinsten. Forslaget holder seg innenfor det området som er utredet i konsekvensutredningen. Det er ikke registrert rødlistede arter eller viktige naturtyper eller verneområder i traséforslaget. Forslaget vil i mindre grad berøre produktiv skog. Dette området er lite brukt i friluftssammenheng i dag. Berørte grunneiere stiller seg bak det endrede traséforslaget. Kostnaden med å flytte ledningen i dette området anses som ubetydelig i forhold til den visuelle og miljømessige gevinsten. Det antas at kostnaden for Statnett blir betydelig mindre enn det totale verditapet grunneierne blir påført på eiendommene langs ledningen.

Det vises til stortingsprp. 66 om helsemessige konsekvenser og utredningskrav. Målsettingen med utredningskravet er å hindre eller redusere antall nye situasjoner som innebærer nærhet mellom bygg og høyspentanlegg. Det antas at berørte eiendommer ikke ville få byggetillatelse dersom ledningen var der i dag. De er bekymret for kjente og ukjente påvirkninger fra en så stor kraftledning. Den visuelle forurensingen er også et problem. Det er også redsel for at kraftledningen kan påvirke dyrelivet i negativ grad. Alt dette tilsier at kraftledninger bør legges så langt unna bebodde områder som mulig, selv om dette medfører større inngripen i uberørt natur.

Det vises videre til at Hemne kommune ikke ønsker at det skal bygges 420 kV ledning eller vindkraftverk i kommunen. Det vises også til avslag på søknad fra Hemne kraftlag om dispensasjon fra byggeforbudet i kommedelens arealdel i forbindelse med planer om ny 24 kV fra Stormyra til Hemne. Hagerup med flere vil på det sterkeste påpeke feil i konsesjonssøknaden om Hemne kommunes angivelige ønske om alternativ 1.0. Vedlagt uttalelsen er kart med justeringsforslag og uttalelse fra ordføreren i avisa Søvesten.

Norsk ornitologisk forening Hemne lokallag redegjør i e-post av 30.8.2010 for hvilke påvirkninger på fuglelivet (spesielt rødlistearter og norske ansvarsarter) de to ulike traséalternativene som berører Hemne kommune vil kunne gi. I tillegg vurderes de to traseene opp mot hverandre med bakgrunn i eksisterende kunnskap som foreningen innehar. Begge alternativene går gjennom et område i Hemne kommune som er rikt på fugl og bør i utgangspunktet unngås dersom alternativ 3.0 til Orkdal dekker kapasitetsbehovet for ledningen. Liste over funn er vedlagt uttalelsen.

Alternativ 1.0 følger eksisterende 132 kV ledning, med unntak av den 4,5 km lange strekningen Hollaelva-Hagaelva. Det er et kjent faktum at parallellføring er å foretrekke ettersom fuglene kun får ett hinder å forsere, mot to slik som alternativ 1.6 vil gi. Dette alene tilsier at alternativ 1.0 er det alternativet som gir minst konsekvenser for fuglelivet i området. Dersom man ser på de konkrete funnene og registreringene langs alternativ 1.0 er det ved tre tilfeller gjort funn av rødlistearter i umiddelbar nærhet til traseen. Det er registrert en del rødlistearter mellom alternativ 1.0 og Rovatnet/Hemnefjorden, men disse anses i stor grad å ha sitt leveområde ut mot nevnte områder. Det finnes også tre kjente tranehekkinger i disse områdene. I tillegg er det vandrefalk lokaliteter og fjellvåklokalitet ved Rovatnet/Hemnefjorden. Havørn, som er en norsk ansvarsart, hekker også her. Mange registreringer tyder på at denne trekker ut mot fjorden på matsøk.

Alternativ 1.6 gir en 18 km lang strekning der ledningen ikke parallellføres med eksisterende 132 kV ledning, men legges mer eller mindre parallelt i en kilometers avstand fra denne. Kollisjonsfaren for fugl vil øke med dette alternativet. Spesielt gjelder dette fugl som vil få ledninger på begge sider av hekkeområdet eller må passere begge ledningene på matsøk. Det er flere funn av rødlistearter langs trasé 1.6. Nonsheia/Tverrfjellet/Hollbudalen er et meget rikt fugleområde som ligger tett opptil alternativ 1.6. De indre delene av Holladalen skiller seg ut med ca. halvparten av kjente funn av rødlistearter som foreligger langs begge alternativene gjennom Hemne kommune. Dette taler sterkt imot alternativ 1.6.

Felles for alternativ 1.0 og 1.6 er at de begge passerer tett inntil Hemnes største spillplass for storfugl, samt den viktige trekk-og hekkelokaliteten Stormyra. Begge traseene går gjennom områder rike på skogsfugl, samt enkelte rike spetteområder. På kartet er det også avmerket funn av kollisjonsskadet fugl med eksisterende kraftledning. Dette aktualiserer merking av ledningen langs spesielt rike skogsfuglområder. Langs strekningen Stormyr-Kårøyan er det tre registreringer av rødlistearter langs traseen.

NOF Hemne konkluderer med at alternativ 3.0 til Orkdal foretrekkes. Dersom det gis konsesjon til ledning mot Trollheim må alternativ 1.0 foretrekkes av tre åpenbare grunner. Ved å følge eksisterende trasé handler man i tråd med viktige prinsipper om å samle inngrep. Kollisjonsrisikoen er mindre enn om to separate ledninger går tvers gjennom området en kilometers avstand fra hverandre. Alternativ 1.6 gir et langt alvorligere trusselbilde ovenfor rødlistearter og norske ansvarsarter i regionen. Alternativ 1.0 berører tre funn av rødlistearter, mens alternativ 1.6 berører et tosifret antall funn. Alternativ 1.6 medfører et mye større tap av inngrepsfrie naturområder enn alternativ 1.0. Ledningen må merkes ved Setersetersetra, ved Stollsmo/Fjellslettheia og ved Stormyra, uavhengig av trasé som meddeles konsesjon. Dersom alternativ 1.6 blir valgt må ledningen merkes innerst i Holladalen. Nærføring ved Stollsmo/Lidalen løses enkelt ved å flytte et par master lenger bort fra bebodde boliger.

Ole Jonny Søreng skriver i uttalelse av 21.8.2010 at han bor i det eneste bolighuset som er berørt av alternativ 1.0 gjennom Hemne kommune. Ledningen blir liggende 60 meter fra huset med elektromagnetisk felt på 0,72 mikrottesla. Søreng poengterer at soverommet ligger i nærmeste hushjørne mot kraftledningen og han er bekymret for støy og helsefare som følge av ledningen. Søreng er sterkt imot at en kraftledning av en slik dimensjon er planlagt så nærme huset og bebyggelsen rundt. Søreng frykter videre at alternativ 1.0 vil føre til et stort verditap ved et evt boligsalg. Søreng krever at kraftledningen bygges etter alternativ 1.6. Dersom alternativ 1.0 allikevel blir valgt krever Søreng at utbygger pålegges å innløse huset. Det påpekes at området også er belastet med en 132 kV og en 22 kV-ledning. Søreng lurur på om en ville tillatt å bygge et hus 60 meter fra senterlinjen til en kraftledning? Nærhet til boliger er ignorert og det virker som naturhensyn går foran menneskehensyn. Det bes om utredning av jordkabel på begge traseer gjennom Stølsvegen/Myrvang. I dette området finnes det 9 boliger med ca. 30 personer, der 10 er små barn som berøres av alternativ 1.0 og 1.6.

Rindal kommune

Ole Bjørn Grytbakk opplyser i brev av 27.8.2010 om at kraftledningen er planlagt over hans eiendom. Brytbakk har planer om å regulere området ovenfor seterhuset til hyttefelt. Dette er planlagt fra 2014, for da går leieavtalen på jorda rundt setra ut. Dersom det kommer en kraftledning ved siden av, vil dette redusere verdien på området. Hyttefeltplanene må da skrinlegges og han regner med at utbygger kompensere for tapt verdi på eiendommen.

Surnadal kommune

Lisbeth Fiske Harang sier i høringsuttalelse av 28.8.2010 at de som bor på Nestua Harang vil bli ille berørt av den planlagte kraftledningen. Harang ber om at inngrepet blir utført så skånsomt som mulig for omgivelser, boforhold og trivsel. Videre ber hun om at overflødige ledninger og koblingsstasjon blir fjernet. Harang etterlyser en bedre orientering om denne og fremtidige utbygginger.

Jan Gunnar Opsal ønsker i uttalelse av 30.8.2010 å påpeke at Statnett ikke har sagt noe om de positive ringvirkningene og konkrete saneringsmuligheter som kan utløses ved bygging av en ny 420 kV kraftledning mellom Hemne og Surnadal. Øvre Surnadal er i dag sterkt preget av Trollheim kraftverk, Harang transformatorstasjon og fire eldre 132 kV kraftledninger. I tillegg til den omsøkte 420 kV ledningen eksisterer det planer om tre til fire andre 132/420 kV ledninger. Dersom dette skjer uten en fremtidsrettet og helhetlig plan vil miljøkonsekvensene for Øvre Surnadal bli særdeles negative. Det er behov for å sikre kraftforsyningen i regionen, men dette krever også at utførelsen er gjennomtenkt og fremtidsrettet. Vedlagt uttalelsen er forslag til alternative nettløsninger som skal diskuteres på møte med Surnadal kommune, Statnett, NEAS, Trønder Energi og Istad Nett. Opsal krever at NVE pålegger Statnett å utrede en fremtidsrettet og helhetlig ledningsplan for 132/420 kV nettet i regionen og at det i en eventuell konsesjon til 420 kV Storheia-Orkdal/Trollheim settes vilkår om dette.

Arne O. Sæter gjør i uttalelse av 29.8.2010 oppmerksom på at han blir berørt av både Trollheim transformatorstasjon og veibygging. Han er pelsdyrbonde og investerer mye i produksjonen. Sæter er bekymret for at pelsdyra ikke skal få de rolige og trygge omgivelsene de trenger. Han krever derfor at det tas hensyn til dette og at arbeid som medfører helikoptertrafikk og sprengningsarbeid ikke utføres i drektighetstiden og ved valpingen.

Sæter opplyser om at hjortetråkket på sørsiden av Surna går i fremkant av tiltenkt trafoområde. Han anbefaler at det gjennomføres befarings av tomteområde for transformatorstasjon, ettersom en uheldig plassering kan gjøre anlegget svært synlig fra dalføret. Videre ber Sæter om at veitrasé befares, der berørte grunneiere er invitert til å delta i tillegg til at det gis anledning til å komme med innspill på et senere tidspunkt.

Norsk Ornitologisk forening (NOF) Rindal/Surnadal lokallag skriver i uttalelse av 30.8.2010 at de storstilte planene for nedbygging av deler av norsk natur med kraftledninger gir ekstra grunn til kritisk søkelys på planprosessene. NOF er skeptiske til utbygging av kraftledninger og har mange generelle kommentarer til norsk energipolitikk. NOF godtar ikke planene skissert i søknaden, og påpeker at NVE som overordnet myndighet skal treffe vedtak basert på en helhetlig vurdering av den samlede ledningsbelastningen i regionen. NOF Rindal/Surnadal krever derfor sanering/riving og kabling av eksisterende og planlagt nett. Innefor lokallagets område peker det særpregede landskapet på Nordmarka seg ut, med høyproduktiv natur som gir grunnlag for rik flora og rikt fugleliv. I tillegg er dette et høyt verdsett kulturlandskap. Konsekvensutredningen viser store negative konsekvenser for fugl på strekningen. Kryssingen av østre Nordmarka med tre ledninger i tre plan er en uakseptabel trussel mot kollisjonsutsatt fugl i området (våtmarks- og hønsfugl). Herfra til Trollheim må man vurdere å kable den nye 420 kV ledningen, slik som for store deler av ledningen lenger nord. Et minstekrav dersom ledningen blir bygget er at det settes vilkår om sanering eller kabling av begge 132 kV ledningene (i tråd med NOFs klage på Tjeldbergodden-Trollheim). Dette er viktig avbøtende tiltak, ikke minst for fugl. Ettersom ledningen er knyttet til vindkraftutbygging, bør vindkraftaktørene være ansvarlig for å betale en nettløsning som ikke truer vesentlige naturverdier.

Ann Elisabet og Georg Solem opplyser i uttalelse av 31.8.2010 om at det allerede er flere kraftledninger som krysser deres eiendom; 132 kV Trollheim-Aure og 2 enkeltstående ledninger. I tillegg har Statkraft en reflektor og Netcom/Telenor en mast på eiendommen. Trollheim kraftverk er heller ikke langt unna. Solem synes at belastningen blir for stor dersom det skal bli enda flere ledninger i nærområdet og frykter at det i fremtiden vil komme enda flere. En av inntektskildene til Solem gård er turisme. Det tilbys laksefiske, jakt og overnatting. Flere master og ledninger godt synlig fra gårdstunet og i utmarka vil forringe verdien av dette tilbudet. Tilbudet er basert på naturopplevelser og alle inngrep i naturen vil redusere kvaliteten på opplevelsene. Fra gårdstunet og store deler av Øvre Surnadal vil tre av punktene til ledningen få silhuettvirkninger. På bakgrunn av dette kreves en omfattende utredning om planer for fremtiden, både nye ledninger og fjerning av eksisterende ledninger. Det kreves også at alle kommende ledninger som skal krysse dalen blir lagt som jordkabel og at nye Trollheim transformatorstasjon ikke blir plassert slik den er planlagt. Den må ikke bli synlig med silhuettvirkninger for bosettingen i Øvre Surnadal. Solem har forståelse for at ledningsnettets må oppgraderes og at regionen har behov for større mengder kraft. De mener samtidig at tiden er moden for en omfattende vurdering av hele ledningsnettets i området.

Ingrid D. Gagnås er hytteeier i Surnadal kommune og skriver i e-post av 29.8.2010 at den nye ledningen kommer svært nærme hytta. For å redusere virkninger, ber de om at mastene blir plassert på baksiden av vannet ut ifra hvor hyttene ligger.

Ingunn Harang er hytteeier i Surnadal og skriver i e-post av 30.8.2010 at de er sterkt imot den nye 420 kV-kraftledning som er planlagt like ved hytta. De frykter at ledningen vil føre til redusert markedsverdi på hytta og redusert bruksverdi. Det vises til at linene og mastene vil være godt synlig i utsikten fra hytta, og at hytta ligger innenfor utredningsgrensen for elektromagnetiske felt. Dersom det blir gitt konsesjon for bygging av kraftledningen kreves det at masten ved hytta settes opp på nordsida av tjernet. Da står ikke masten på stien til hytta og heller ikke rett utenfor stuevinduet.

Lars Inge Harang skriver uttalelse av 31.8.2010 på vegne av grunneiere/beboere/næringsdrivende i Øvre Surnadal at de frykter et spindellev av kraftledninger i Øvre Surnadal. Harang påpeker at området allerede er belastet med Trollheim kraftverk, fire 132 kV kraftledninger, en 300 kV ledning, en 420 kV ledning, samt Harang transformatorstasjon midt i dalføret. Det vises til den omsøkte 420 kV ledningen Storheia-Orkdal/Trollheim som også inkluderer ny Trollheim transformatorstasjon, i tillegg er det indikasjoner om en ny 420 kV ledning Tjeldbergodden-Trollheim og en ny 132 kV ledning Gylthalsen-

Trollheim. Dersom alt dette realiseres vil dalføret bli belastet med ni kraftledninger, to trafostasjoner og et kraftverk. På bakgrunn av dette kreves en helhetsplanlegging og full utredning vedrørende alle nødvendige og eventuelt unødvendige kraftledninger og transformatorstasjoner i Surnadal kommune.. Harang krever at det ikke meddeles konsesjon til det omsøkte tiltaket før en ny helhetlig nettløsning er utredet, ettersom det ser ut til at Øvre Surnadal i fremtiden blir et hovedknutepunkt for ledningsnettet i hele Midt-Norge.

Harang foreslår en løsning der en ny transformatorstasjon i Hemne kommune og en ny 420/132 kV trafostasjon i Surnadal kan kobles sammen med Trollheim kraftverk. En slik løsning kan føre til at alle 132 kV kraftledninger og Harang transformatorstasjon kan saneres, og at det kun er 420 kV ledningen Storheia-Snillfjord-Hemne-Trollheim som vil krysse Øvre Surnadal. Løsningen vil føre til sikrere forsyning, reduserte spenningsstap, redusert miljøpåvirkning, reduserte vedlikeholdskostnader og klargjort trafomottak for tilknytning mot Tjeldbergodden i Hemne. Harang krever at 420 kV-ledningen kables ved kryssing av dalen og til nye Trollheim transformatorstasjon. Løsningen bidrar også til å styrke næring i forbindelse med turisme. Samtidig opprettholdes livskvalitet og verdi på boplasser, fritidseiendommer, innmark og utmark i Øvre Surnadal.

Orkdal kommune

Ole Johan, Anne Berit, Alf Gunnar og John Elmer Øyaseter (grunneiere Limoen gbnr 121/4 Orkdal) går i brev av 30.09.10 i mot den omsøkte kraftledningen og transformatorstasjonen. Kraftledningen vil ikke gi Orkdal kommune noen fordeler, kun ulemper. Dersom ledningen allikevel skulle komme, foretrekkes alternativ Orkdal vest A som plassering av transformatorstasjonen. Alternative lokaliseringer burde vært vurdert lengre nordvest i Kvåle/Byamarka.

Kraftledningen vil redusere verdien av eiendommen, først og fremst trivsels- og følelsesmessig, men også økonomisk. Grunneierne er bekymret for de visuelle virkningene, støy og elektromagnetiske felt. Grunneierne reagerer på at hytter 2-300 meter ned i lia er omtalt med tanke på visuelle virkninger, mens gården deres ikke er nevnt. Det vises til at de eier en annen eiendom som allerede er berørt av 300 kV Klæbu-Aure, og at det også skal være aktuelt å oppgradere denne ledningen.

Dersom det omsøkte tiltaket blir bygget, bes det om en traséjustering slik at ledningen går lenger nord mot Vasslivatnet inn mot Orkdal vest A. Dette gjelder også alternativ 3.0/3.1-3.0.1 ved Hostongrenda hvor ledningen kan justeres mot øst.

Rykker om at Vorma beitelag skal opphøre, avkrefte, og Øyaseter mener det har betydning for den landbruksfaglige vurderingen.

Advokatene Hovstad og Kvernød på vegne av Terje Rye og Per Helge Blæstad gjør i uttalelse av 1.9.2010 det klart at begge eiendommene blir sterkt berørt av en plassering av transformatorstasjon på Orkdal vest A. Ryes eiendommen blir berørt av selve transformatorstasjonen, mens Blæstad blir berørt av adkomstveien. Begge eiendommene er landbrukseiendommer med aktiv landbruksdrift i form av kjøttproduksjon og skogsdrift.

Eierne ønsker å kommentere feil opplysninger og manglende utredninger ved en ny transformatorstasjon på Orkdal Vest A. Dette er forhold som har avgjørende betydning for om transformatorstasjonen legges til Hostongrenda og er uavhengig av valget mellom plassering på Orkdal Vest A eller B.

Konsekvensene for landskapet regnes som middels til lite negativt for begge plasseringer. Dette uten at det gis noe begrunnelse for hvorfor plassering på A foretrekkes foran B. Det er ikke riktig at adkomstveien til A vil gå gjennom skog og være lite synlig. Traseen for adkomstveien ligger i svært bratt og ulent terreng. Veien vil bli et betydelig naturinngrep med høye skjæringer som vil være synlig

fra store deler av Hostongrenda. For Orkdal Vest B vil man kunne benytte eksisterende vei i flatt terreng hvor inngrepene vil være betydelig mindre og dermed også mindre synlig.

Konsekvensene for naturmiljø ved Orkdal Vest A transformatorstasjon er vurdert som lite til middels for fugl og ubetydelig for annen vilt. Dette mener advokatene er feil ettersom en slik plassering vil ha store konsekvenser for storfuglbestand og vilt i området. Det vises til at leder for miljøutvalget for Orkdal Jeger og Fisk, Tor Åge Skinstad mener at Orkdal Vest A vil bli liggende midt i en av ca. 20 tiurleikplasser i distriktet. Dette skal være registrert hos Fylkesmannen. Denne spillplassen vil gå tapt og dette har konsekvenser for arten, i form av reduksjon av arten som følge av mindre parring. Spillplassen er ifølge Skinstad tilholdssted for 5-10 tiurer pr. år og er dermed en storfuglleik med stor verdi. Dette er registrert for Trollheim transformatorstasjon og burde vært registrert for Orkdal Vest A. Ektahaugen har et betydelig artsmangfold av fugler, det er registrert spetter og fjellvåk. Skinstad hevder at leikplassen og artsmangfoldet er viktigere enn området ved Orkdal Vest B hvor det i konsekvensutredningen er hevdet å være et hekkeområde for våtmarksfugl. Dette er fordi de arter som hekker ved Vidmyra har en større utbredelse enn de arter som har tilholdssted på Ektahaugen. Magnar Klingen ved ornitologisk forening Orkdal skal være enig i denne vurderingen. I konsekvensutredningen nevnes det ikke at det går et viktig vilttrekk ved Orkdal Vest A. Vilttrekket vil også bli berørt av adkomstveien. Ektahaugen er en viktig tilholdsplass for hjort og annet storvilt. Vilttrekket er viktig for eiendommene og grunneierlaget. Tiltaket kan føre til at vilttrekket flytter seg og i verste konsekvens flyttes utenfor de to aktuelle eiendommer og utenfor grunneierlagets område. Det vises til uttalelse fra Togstadjåren grunneierlag. Lokaliseringen vil fjerne et revehi og en av grunneierlagets elgpuster.

Konsekvensene for skogbruk er vurdert til liten/middels og ubetydelig for jordbruk og beitedyr. Grunneierne mener dette beror på mangelfulle konsekvensutredninger. Begge eiendommene vil avgi en betydelig del av totalarealet, både innmark og beite. I tillegg vil eventuelt erverv av grunn medfører at areal til grunnlag for søknad om tildeling av vilt for felling mistes. Med bakgrunn i dette er det uforstående at Orkdal Vest A er å foretrekke av landbrukshensyn. Vidmyra benyttes ikke til sauesanking, konklusjonene i konsekvensutredningen er trukket på feil grunnlag.

Det er feil at Orkdal Vest A ikke berører noen kjente automatisk fredete kulturminner. Det er nettopp registrert et kulturminne i form av en steinhytte eid av Tor Kusæter ikke langt fra området. Grunneierne mener det er feil at det ikke knyttet friluftslivs- eller reiselivsinteresser til området slik det hevdes i konsekvensutredningen. Det er en merket tursti i området og om vinteren brukes området til skiløyper. Både transformatorstasjonen og ledningen vil komme nær bebyggelsen på Ektahaugen og grunneier Rye. Konsekvensutredningen viser ikke virkninger av dette. Grunneier er bekymret for hvilke helsemessige virkninger en slik plassering kan ha. Ut fra et forsiktighetshensyn bør transformatorstasjonen plasseres lengst mulig vekk fra bebyggelse, hvorpå Orkdal Vest B er å foretrekke.

Grunneier Rye er av den oppfatning av utredningene av konsekvensene av støy fra transformatorstasjonen er for dårlig. Blant annet er det ikke nevnt noe om støy i tilknytning til inn- og utkobling av transformatorstasjonen. Det er heller ikke foretatt noen utredning av hvilke helsemessige konsekvenser støyen kan føre til. Her må man også følge et forsiktighetsprinsipp og velge det alternativet som er lengst unna bebyggelse.

Grunneierne i Hostongrenda syns å være samlet om at Orkdal vest B er bedre enn Orkdal vest A. Det vedlegges uttalelse fra berørte grunneiere. Fylkesmannen har påpekt at Hostongrenda har en rekke kvaliteter som verdifullt kulturlandskap.

Berørte grunneiere v/ Eva Berge skriver i uttalelse av 22.7.2010 at de ønsker alternativ Orkdal Vest B på Vidmyra. Dette fordi man da vil unngå oppdeling og hindring av rasjonell drift av

landbrukseiendommen Ektahaugen. I området ved Ektahaugen er det et viktig kryssings- og samlingspunkt av hjortevilt for Hoston og Togstadjåren grunneierlag. Det er også påvist spillplass for tiur og orrfugl i det aktuelle området. Det er et viktig rekreasjonsområde med tursti og skiløyper som binder sammen Hoston, Svorkmo, Togstadjåren og Knyken. Grunneierne er inneforstått med å måtte avgi grunn til ledningstrasé ved valg av alternativ B på Vidmyra.

Thor Bye har en hytte mellom Våvatnet og Gangåsvatnet og skriver i brev av 29.6.2010 at de blir berørt dersom alternativ 3.1 blir valgt. De ønsker derfor at et av de to andre alternativene velges. Ellers vil de måtte vurdere å kvitte seg med hytta. De ber om å bli holdt oppdatert om videre fremdrift i saken.

Stig Evjen kommenterer ledningen i e-post av 31.8.2010. Trasé 3.0 er tenkt på vestsiden like ved Damtjønna på toppen av Damtjønna. Dette vil påvirke og forringe utsikten for turistene ved Damtjønna camping. Ved å trekke traseen 100 meter lengre vest vil den ikke være synlig fra campingen.

Hoston grendelag påpeker i uttalelse av 15.8.2010 at Hoston er en flott jordbruksbygd med et variert kulturlandskap, der landbruket er næringsgrunnlaget. De er derfor bekymret for at Hoston skal bli mottak og koblingspunkt for vindkraft fra kystkommunene i Trøndelag. Spredt bosetting i fredelige omgivelser verdsettes høyt, og det er ønskelig å ta vare på dette i fremtiden. Konsekvensutredningene viser støy og økt helserisiko som følge av magnetiske felt. Grendelaget krever at både transformatorstasjon og ledninger blir plassert slik at det ikke forringer den helsemessige kvaliteten til eksisterende bosetting. Landbruket er grunnlaget for bosetting i Hoston, og gårdsbrukene er de eneste arbeidsplassene per i dag. Grendelaget er derfor bekymret for at det omsøkte tiltaket vil legge beslag på arealer som benyttes i næring. Grendelaget forutsetter at en eventuell ny transformatorstasjon og tilhørende adkomstvei plasseres slik at den ikke kommer i kontakt med eksisterende bebyggelse. Grendelaget viser til at behovet for kraft kan endres i framtiden, og at det derfor er ekstra viktig å ta nødvendige hensyn, dersom Hoston mot formodning blir valgt som framtidig koblingspunkt for krafttilførsel.

Stein Åge Seterbakk skriver kommentarer til alternativ 1.3 i brev av 20.8.2010. Seterbakk ønsker at ledningen skal krysse rv. 714 lengre unna gården hans, midt mellom Atvendig og Vinterdal. Traséforslaget er tegnet inn på kart vedlagt høringsuttalelsen. Det er inntegnet et hus/hytte på kartet, dette er en revefarm som er revet. Når det gjelder trasé 3.0 og 3.1.2 er Seterbakk bekymret for virkningen ledningen vil ha for et etablert hyttefelt som han holder på å utvide. Det er investert mye ressurser i planleggingen av utvidelsen. Med en ny 420 kV-ledning i området vil verdien på tomtene bli sterkt redusert. Seterbakk anser trasé 3.1 som den beste løsningen for hyttefeltet og Seterbakk som grunneier.

Einar Stokkan mener i brev av 26.8.2010 at en 420 kV-ledning vil være til skade for friluftslivet i nærmiljøet. Stokkan håper derfor at andre alternativer enn mastene blir vurdert. Eiendommen til Stokkan ligger mellom Gangåsvatnet og Våvatnet som er et veietablert hyttefelt. 6-7 hyttetomter er nylig godkjent i reguleringsplanen og Stokkan har tilrettelagt for salg av disse tomtene. Hvis kraftledningen bygges etter alternativ 3.0 (også alternativ 3.1.2) vil ledningen passere rett foran tomtene, mens alternativ 3.1 er planlagt noe lengre unna. Alternativ 3.0 og 3.1.2 vurderes derfor som en dårligere løsning, da Stokkan frykter at det vil bli problematisk å få solgt tomtene.

Togstadjåren grunneierlag skriver i uttalelse av 16.8.2010 at dersom det blir gitt konsesjon til Orkdal Vest A vil dette få store konsekvenser for grunneierlaget med hensyn til jakt. Ektahaugen er en meget viktig eiendom i denne forbindelse og store deler av storviltet blir felt her. Det er også et viktig terreng for storfugl, med en spillplass for tiur midt i trafooområdet. Dersom denne spillplassen forsvinner vil det få store konsekvenser for storfuglbestanden i grunneierlaget. Området vil bli uinteressant med hensyn til storfugljakt og inntektene rundt salg av jaktkort vil mest sannsynlig bli borte. Grunneierlaget ser at

alternativ B på Vidmyra har mye mindre konsekvenser for grunneierlaget og ber NVE gå inn for dette alternativet. Vedlagt uttalelsen ligger jaktstatistikk.

Vedlegg D

Innkomne merknader til tilleggssøknad og tilleggsutredning

NVE har mottatt 39 innspill til tilleggssøknaden og tilleggsutredningen.

Lokale myndigheter

Åfjord kommune har følgende kommentarer til tilleggssøknaden i brev av 16.2.2012:

1. *"Åfjord kommune har ingen merknader til disse justeringer og viser til tidligere uttalelse i formannskapet i møte 18.8.2010 der en vedtok følgende: "Åfjord kommune mener at konsekvensutredningen er tilstrekkelig for å ta stilling til følgene av den omsøkte 420 kV-kraftlinjen fra Storheia trafostasjon og gjennom Åfjord kommune. Kommunen har ingen vesentlige merknader til at det blir gitt konsesjon til kraftlinja i den planlagte traseen og viser i den forbindelse til kommentarer i saksframlegg. Kommunen forbeholder seg retten til å vurdere detaljplaner for prosjektet."*
2. *Åfjord kommune vil dessuten påpeke at det er avgjørende for realisering av Fosenpakken, som består av 4 konsesjonsgitte vindkraftverk, at vi får en avklaring av at sentralnettet på Fosen skal tarifføres som annet sentralnett. Fosen-pakken er satt sammen ut fra at NVE i sin konsesjonsbegrunnelse ser på ledningen Namsos-Storheia som første trinn av et sentralnett som uansett vil komme. Det at Statnett velger å bygge ut sentralnettet trinnvis må ikke stoppe realiseringen av vindkraft gjennom at vindkraftaktørene møter en kunstig høy og uforutsigbar tariff inntil sentralnettet er gjennomgående".*

Rissa kommune har behandlet søknaden i kommunestyret 14.2.2012 og uttaler seg til NVE i brev av 23.2.2012.

"Konsekvensutredningen og tilleggsutredningen viser fortsatt at en 420 kV kraftlinje vil ha betydelige negative konsekvenser for landskap, naturmiljø, friluftsliv og reindrift i Rissa kommune. Kommunen har sagt nei til etablering av vindkraft fordi en ønsket å bevare naturverdiene i kommunen. Rissa kommune går derfor sterkt i mot luftspenn, og vi krever at det er alternativet med sjøkabel i Stjørnfjorden med endepunkt på Selvneset man går videre med.

Dersom NVE og tiltakshaver likevel velger å gjennomføre tidligere omsøkte trasé eller foreliggende alternativ med traséjusteringer av luftledningen, krever vi følgende:

Både master og ledninger må kamufleres på strekningen Aunefjæra - Mælan da de på denne strekningen får stor negativ konsekvens for både landskap og uberørt natur. Traséjusteringene gjennom Rissa anbefales framfor tidligere omsøkte trasé. Ved kryssing av Lauvåsen opp fra lysløypa i Brettingen må ikke mastene settes opp slik at de kommer i silhuett sett fra bygda (sør og vest). Dette for å dempe virkningen ledningen vil få på landskapet over dette punktet.

- *Det er et absolutt krav at muffestasjon ved Aunefjæra må flyttes til østsiden av fylkesvei 718.*
- *En bør vurdere å merke ledningen ved kryssing av Norddalen og dalen mot Sørfjorden.*

- *Kryssing over Nordelva kan med fordel trekkes lenger vekk fra naturreservatet. Nærføring til hytta på Aunfjellet og de to hyttene ved Vikasetra bør unngås, og en bør vurdere en mindre traséjustering her. En anbefaler videre å sørge for at traseen ikke kommer i konflikt med det planlagte hyttefeltet på Brettingen. Om mulig bør en også unngå å legge traseen midt i eksisterende skiløype mellom Frengsliå og Fevåg, og justere traseen ved lysløypa i Fevågskardet slik at ledningen ikke går rett gjennom denne.*
- *Torsengdalen/Goliheia: Mastepunktene bør plasseres slik at man får et høyt og langt ledningsspenn. Coronastøydempende tiltak kan virke avbøtende. Sør for Torsengdalen: Her bør ledningen gå under skoggrensen, altså så langt øst som mulig. Vest for Nordsetervatnet: Plassering av mastepunkter og coronastøydempende tiltak. Øst for Bismartjøna: Plassering av mastepunkter og coronastøydempende tiltak.*

Videre krever Rissa kommune at NVE pålegger tiltakshaver å etterkomme hytteeiernes merknader vedr. traséjustering så langt det lar seg gjøre. Til slutt krever Rissa kommune at NVE pålegger tiltakshaver å yte årlig kompensasjon til Rissa kommune til et fond for tilrettelegging for næringsutvikling, friluftsliv og ivaretagelse av naturmiljø. Kompensasjonen skal betales årlig i konsesjonsperioden. Markering av linjer med høyt spenn, beregnet som tiltak mot fugledød”.

Agdenes kommune skriver uttalelse til NVE i brev av 9.2.2012. Kommunestyret har vedtatt at Agdenes kommune tilrår:

- *”at Statnett SF gis konsesjon og ekspropriasjonstillatelse for bygging av den omsøkte 420kV ledningen.*
- *prioritering av traséalternativene 1.0d fra Selvneset til Høgloftet, derfra via alternativ 1.0 fra Høgloftet til Middagshaugen, og fra Middagshaugen til Snillfjord via alternativ 1.0f.*
- *at NVE setter følgende konsesjonsvilkår:*
 - *Muffestasjonen på Selvneset må, eksteriørmessig og mht fargesetting og bygningsmessig utførelse og i den grad det er mulig, tilpasses lokal byggeskikk og omgivelsene. Hele eller deler av stasjonen bør vurderes sprengt inn i fjellskråningen bak omsøkt plassering.*
 - *Retningslinje T-1442 legges til grunn mht til støy fra muffestasjonen.*
 - *Det må brukes kamuflasjefargede master, armaturer og isolatorer og matting av ledninger der linja går gjennom skogområder. Dette er aktuelt for strekningen Kalurdalen, Verrafjorden — Steinsdalen - Middagshaugen og over Herdalen til kommunegrensa mot Snillfjord.*
 - *Anleggsarbeidet må skje slik at skader på terreng og forstyrrelse av fauna minimeres.*

Dersom sjøkabelalternativet fra Kvernhusvika blir valgt, forutsettes at sjøkabel legges forbi Agdenes.

Opprettelse av et nærings- /kulturfond for å kompensere for skadevirkningene av anlegget og/eller at Agdenes ikke har innført eiendomsskatt”.

Snillfjord kommune uttaler seg til NVE i brev av 3.2.2012. Kommunestyret har gjort følgende vedtak:

”Snillfjord kommune mener det er liten tvil om hvilke alternativer som bør stå og hvilke som bør forkastes. Traséalternativ 1.0f er definitivt et dårligere forslag enn det opprinnelige traséforslaget mellom Middagshaugen og Snilldal. Videre er det store gevinster å hente ved bruk av traséalternativ 1.0g mellom Snilldal og Geitfjellet, fremfor opprinnelig forslag. Det vises til saksfremlegg.

Snillfjord kommune anbefaler derfor at opprinnelig traséalternativ mellom Middagshaugen og Snilldal opprettholdes, og at det nye alternativet til trasé mellom Snilldal og Geitfjellet (1.0h) velges.

Videre anbefaler Snillfjord kommune at eksisterende linje mellom Aunsetra og (eksisterende) Snillfjord transformatorstasjon saneres, og at den nye linja mellom Krokstadøra og Snilldal blir lagt som jordkabel”.

Hemne kommune uttaler seg til NVE i brev av 29.2.2012. Kommunestyret behandlet saken i møte den 28.2.2012 hvor det ble fattet følgende vedtak:

”Hemne kommune tilrår NVE å gi Statnett SF konsesjon for bygging av 420kV ledning Storheia – Orkdal og/eller Trollheim. Det forutsettes at utbygging av ny fornybar energi som utløser behov for omsøkte 420kV ledning, blir realisert. Hemne kommune anbefaler at Orkdal Vest velges som endepunkt for ledningen. Dette gjelder både dersom det kun er behov for en ledning ut fra Snillfjord, og evt. som første trinn i en utbygging ved behov for realisering av begge alternativene ut fra Snillfjord. Dette begrunner vi med kortere trase og rimeligere utbyggingskostnad, samt at større områder med uberørt natur blir spart.

Dersom NVE likevel skulle velge Trollheim som endepunkt, ber Hemne kommune om at alt.1.6 med justering 1.6a velges på strekningen Berdalssetra – Stormyra. For de fleste tema som er konsekvensutredet, er alt.1.6 med justering 1.6a vurdert å være det beste. Denne traseen kommer også lengst unna eksisterende bebyggelse.

Vi ber imidlertid NVE vurdere om det er et alternativ å la alt.1.6 følge trasé for justert 1.0i fra kryssing ved Myrvang til Storlisetra der den møter opprinnelig alt.1.0. Da oppnår man økt avstand til bebyggelsen ved Brekka i Kårøydalen og unngår kryssing av eksisterende 132kV ledning fra Holla-Trollheim.

Vi er fortsatt av den oppfatning at en del tema innenfor naturmiljø er for dårlig utredet. Det vises til uttalelse fra Hemne kommune i K-sak 59/10. Dersom Trollheim skulle velges som endepunkt for ledningen, viser vi til uttalelsen i K-sak nr.59/10 når det gjelder forslag til konsesjonsvilkår”.

Surnadal kommune skriver i brev av 6.3.2012 at kommunestyre behandlet saken den 16.2.2012, hvor følgende ble vedtatt.

”Surnadal kommune har ingen vesentlege merknader til tilleggsutgreiingane som er gjort for konsesjonssøknaden for 420 kV line frå Storheia til Orkdal/Trollheim. Kommunen er nøgd med at dei miljømessige vurderingane viser at det er til dels store gevinstar med å sanere ein del av det regionale nettet i Surnadal.

Vi ønskjer Trollheimen Trafo som nytt knutepunkt for kraftliner både for 420 kV og ned til 132 kV. Med dette vil vi og at den gamle trafostasjonen på Harang og dei fleste 132 kV linene i og over dalføret, blir sanerte når Trollheimen Trafo er i drift. Vi ber også om at overføring av kraft frå Trollheimen Trafo og over Nordmarka blir avgrensa til ei line”.

Orkdal kommune uttaler seg til NVE i brev av 9.2.2012. Kommunestyret har gjort følgende vedtak:

”Orkdal kommune mener trasealternativ 3.1 i kombinasjon med alternativ 3.1a vil være den beste løsningen ved Hardmoen og Vinterdal. Alternativt kan en trase 3.0 i kombinasjon med 3.1.2 vurderes.

Orkdal kommune fraråder valgt av trasé 3.0a forbi Damtjønna. Kommunen ber videre om at trase for ny 420 kV linje samlokaliseres med trase for ny E39 gjennom dette området.

Ut fra en totalvurdering mener Orkdal kommune at Orkdal vest c er det beste alternativet for plassering av ny transformatorstasjon. Det bes derimot om at linjealternativet (3.0.2) justeres slik at det oppnås minst mulig synbarhet fra bebyggelsen ved Vasslivatnet. Kommunen vil motsette seg at transformasjon for sentralnettet flyttes fra Blåsmoen til Orkdal vest.

Orkdal kommune stiller seg positiv til sanering av 132 kV ledning Snillfjord-Orkdal og mener at sanering bør være en forutsetning for konsesjon for ny 420 kV linje. Orkdal kommune ber om at også 132 kV ledningen mellom Trollheim og Orkdal saneres.

Orkdal kommune ber om at det vurderes behov for fugleavvisere der kraftlinjen krysser Våvatnet, ved kryssingen av dalføret mellom Våvatnet og Gagnåsvatnet, og ved kryssing av dalføret over Svorka (Hosetåsen-Medåsen). Fugleavvisere bør også vurderes ved valg av trase 3.1 over fjellet.”

Regionale myndigheter

Sør-Trøndelag fylkeskommune skriver i brev av 21.2.2012 at fylkeskommunen og Statnett er blitt enige om trasévalg i Vuttudalsområdet. Hensynet til kongeørn gjør at den opprinnelige traseen vil bli akseptert. Etter fylkeskommunens vurdering kommer ikke kraftledningen i konflikt med allmenne friluftsinnteresser. Det påpekes at 132 kV kraftledning Snillfjord-Orkdal er utvalgt som kulturminne med nasjonal interesse og at alle vesentlige aspekt ved det fysiske anlegget må dokumenteres før det fjernes. Det må også utredes hvorvidt et kortere strekk kan bevares som referanse. Fylkeskommunen signaliserer at de vil konsentrere seg om kulturminner sør for Trondheimsfjorden, og Sametinget vil vektlegge områdene nord for Trondheimsfjorden. Varsel om arkeologiske registreringer er under utarbeidelse og vil oversendes tiltakshaverne. Registreringene vil utføres i løpet av 2012.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag uttaler i brev av 16.2.2012 at Fylkesmannen trekker sin innsigelse til Statnett sin konsesjonssøknad. Fylkesmannen legger til grunn at Statnett gjør sine endelige vurderinger og ev. fatter beslutning om bygging basert på egne behovsanalyser. Fylkesmannen påpeker at bygging av ledningen vil skje på bekostning av flere nasjonale miljømål og det derfor er viktig at behovet for naturinngrepet er godt dokumentert og begrunnet. Utredningene er basert på eksisterende kunnskap og generell kunnskap. Fylkesmannen uttrykker bekymring for det mangelfulle kunnskapsgrunnlaget jf. naturmangfoldloven § 8 og mener føre-var-prinsippet (§9) bør tillegges stor vekt i denne saken. Fylkesmannen påpeker også at ledningen vil ha stor negativ konsekvens for naturmangfold i de berørte kommunene og beklager at det ikke er gjort en vurdering av den samlede belastningen av tiltaket (§10). Fylkesmannen mener dessuten at tilleggsutredning landbruk og tilleggsutredning landskap har mangler, ettersom førstnevnte kun vurderer forhold til AR5 (arealressurskart) og bonitet. En vurdering av driftsforhold og miljøregistreringer i skog (MIS) etterlyses.

Fylkesmannen har gjort følgende vurdering av de omsøkte justeringene:

”Justert alternativ 1.0a Rissa - Det vurderes som sannsynlig at flere verdifulle arter kan bli negativt berørt av trasen, bl.a en MiS-figur sørvest for Gullgruvfossen. - Justert trasé berører MISfigur (liggende død ved) v/ Gammelsætermoen. Justert løsning vil også medføre en ytterligere reduksjon av INON. Opprinnelig trasé foretrekkes.

Justert alternativ 1.0c Rissa - Justert trasé medfører reduksjon av verdifull skog og ligger nært opptil lokalitet for rødlistet art. Fylkesmannen er enig med utreder i at alternativ 1.0c er betydelig verre enn tidligere omsøkt løsning.

Justert alternativ 1.0d og 1.0e - Fylkesmannen har tidligere påpekt at trasé 1.0 gjennom Agdenes anses som svært konfliktfylt og bør unngås. Fylkesmannen vurderer at de justerte trasene er enda mer konfliktfylte enn tidligere omsøkte traseer på grunn av nærføring til Kalurdalen og Selvskardet samt

kryssing av Svartavatnet. Fylkesmannen er enig med utreder i at justert trasé anses som svært mye dårligere enn tidligere omsøkt løsning. Tidligere omsøkt trasé 1.0 og justerte traser 1.0d og 1.0e bør også unngås. Ut fra dette anbefaler Fylkesmannen 1.0.1 og 1.3.

Justert alternativ 1.0f - Justert trasé 1.0f har noe større konsekvenser for skogbruket enn opprinnelig trasé 1.0. 1.0f er en variant av trasé 1.4 som ble konsekvensutredet i forbindelse med tidligere konsesjonssøknad. Fylkesmannen påpekte at dette var en svært konfliktfylt trasé som burde unngås. Justert trasé unngår Remmafjellet øst og trekker seg lengre unna viktige fuglelokaliteter ved Fugltjøna. Justert trasé anses derfor som bedre enn tidligere omsøkt trasé 1.4, men Fylkesmannen vurderer fortsatt at tidligere omsøkt trasé 1.0 gjennom Snillfjord foretrekkes foran 1.0f og tidligere omsøkt 1.4.

Justert alternativ 1.0g - Justert trasé 1.0g unngår en konfliktfylt kryssing av Snilldalen (viktig fuglelokalitet) og trekkes lengre vekk fra friluftsområdet ved Aunsætra og turstien opp dit. Justert trasé medfører imidlertid økt reduksjon av INON. Fylkesmannen er likevel enig med utreder i at justert trasé 1.0g anses som bedre enn tidligere omsøkt alternativ.

Justert alternativ 1.0i /1.6a - Justert alternativ, 1.6 a, vurderes ikke som bedre enn tidligere omsøkt trasé 1.6 (jf. også tidligere uttalelse). Justert trasé 1.0i medfører en forverring for skogbruksinteressene. Fylkesmannen vurderer fortsatt at trasé 1.0 gjennom Hemne er å foretrekke, selv om konsekvensene for denne er større for jordbruks- og pelsdyrinteressene.

Justerte alternativer 3.1a, 3.0a, 3.0b, og 3.0.2 - Alle de omsøkte traséalternativene gjennom Orkdal vil ha store konsekvenser for naturmangfold.

- *Justert alternativ 3.1a berører dessuten MiS-figur (liggende død ved) ca 25 daa sørvest av R711. 3.1a vil også ha størst negativ konsekvens i forhold til skogbruk og miljø, men er best i forhold til tap av høyproduktive skogarealer. Opprinnelig trasé, 3.0, berører i mindre grad MiS-figur og er best i forhold til jordbruksinteressene. Ut fra de opplysninger som følger saken, er de negative konsekvensene relativt like for de ulike traséalternativene. Fylkesmannen har ingen klar anbefaling.*
- *Både justert alternativ 3.0a og 3.0 berører sannsynligvis flere MiS-figurer i skog. 3.0a synes imidlertid å være minst berørt og er også svakt bedre i forhold til areal på høy og middels bonitet. Justert alternativ 3.0a vil gi en nærføring til Damtjøna og anses som noe dårligere enn omsøkt alternativ. Ut fra de opplysninger som følger saken, er de negative konsekvensene relativt like for de ulike traséalternativene. Fylkesmannen har ingen klar anbefaling.*
- *For nytt alternativ 3.0.2 er det usikkerhet med hensyn til berøring av MiSfigurer. I forhold til alternative løsninger, synes imidlertid 3.0.2 som en godløsning for skoginteressene. Dette understøttes også av kulturlandskapsinteressene. Et særlig verdifullt kulturlandskap i Sør - Trøndelag (Hostongrenda omfattes av gårdene Hoston, Lian og Berge) blir mindre berørt enn av de øvrige alternativene. Landskapet er svært helhetlig og med naturlig sammenheng mellom bygningsmiljø og kulturmark. Vi gjør oppmerksom på at landskapet i dette området har få inngrep fra før. Samlet sett tilrås 3.0.2”.*

Fylkesmannen vurderer alternativ C som det beste alternativet for plassering av transformatorstasjon i Orkdal. Videre mener fylkesmannen vurderingen Statnett har gjort av sjøkabel inn Stjørnfjorden er tilstrekkelig og fylkesmannen støtter konklusjonen i utredningen.

Til slutt påpeker Fylkesmannen at den planlagte ledningen fra Namsos til Trollheim vil ha meget stor beredskapsmessig betydning, da den kan forsyne fylket med strøm. Sikkerhetsmessig er det en stor fordel at den blir bygget, ettersom fylket i dag kun forsynes med to ledninger.

Møre og Romsdal fylkeskommune har i brev av 9.12.2011 ingen merknader til tilleggssøknaden fordi endringene ikke er i Møre og Romsdal.

Reindriftsforvaltningen oversender i e-post av 6.6.2012 områdestyret i Nord-Trøndelag reinbeiteområde sitt vedtak:

”Områdestyret har behandlet tilleggssøknad og tilleggsutredning for 420 kV kraftledning Storheia – Orkdal/Trollheim. Områdestyret opprettholder sin innsigelse fremmet i sak 30/10. Endringene i kraftlinje-traseen er ikke betydelige og gir ikke grunnlag for områdestyret til å endre sitt tidligere standpunkt. Tidligere har områdestyret pekt på det usikre/manglende kunnskapsgrunnlaget for temaet tamrein og tekniske inngrep, og områdestyret mener fremdeles det er viktig å legge til grunn føre-var prinsippet ved behandling av saken.

Områdestyret mener at det inngrepet som reindriften i Fosen sør påføres ved konsesjon til Storheia vindkraftanlegg og 420 kV-linja Storheia-Orkdal/Trollheim vil kunne gi store negative konsekvenser for distriktets sentrale vinterbeiter på Storheia. Kraftledningene vil også kunne få konsekvenser for bruken av vinterbeitene sørover.

Dersom det allikevel gis konsesjon vil områdestyret fraråde at justert trasé 1.0 a 1 og justert trasé 1.0 b velges, og at man her holder seg til den opprinnelige omsøkte traseen. Dette er fordi de justerte traseen går i mer åpent terreng og dermed gir større unnvikelseeffekter for rein på beite. Videre må det i anleggsperioden samarbeides tett med reindriften for å minimere de negative konsekvensene. Dette gjelder spesielt for mastplasseringer ved reindriften flyttleier i Torsengdalen, Blanktjerndalen og øst for Bismartjøna, jfr. reindriftslovens § 22. I driftsperioden må alt vedlikeholdsarbeid foregå i tett dialog med reindriften”.

Sentrale myndigheter

Riksantikvaren opplyser i brev av 18.1.2012 at de ikke vil avgi høringsuttalelse om den planlagte 420 kV-ledningen. Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal fylkeskommuner og Sametinget vil ivareta kulturminneforvaltningens merknader.

I brev av 8.2.2012 uttaler imidlertid Riksantikvaren seg til den omsøkte rivingen av 132 kV-ledningen Snillfjord-Orkdal, som er vurdert som et verneverdig objekt i *Kraftoverføringens kulturminner*. Ledningen ble satt i drift i 1980 av Sør-Trøndelag Kraftselskap. Store deler av denne ledningen var en ombygging av den gamle ledningen fra Evjen til Snillfjord. De tekniske løsningene som ble valgt ved ombyggingen var et pionerarbeid, og representerte et godt eksempel på innovativ tenking innen bygging og oppgradering av kraftledninger.

Som forvaltningsorgan innen energiforsyning, har NVE mulighet til å sikre kulturhistoriske kvaliteter med andre virkemidler enn fredning. I de tilfeller fysisk bevaring ikke synes formålstjenlig, vil Riksantikvaren henvise til St. meld. Nr. 16 (2004-2005) Leve med Kulturminner (side 31) der det fremgår at dokumentasjon er et alternativ til vern dersom kulturminner og kulturmiljøer ikke lar seg bevare i forbindelse med utskifting eller nedleggelse av virksomheter.

Riksantikvaren anbefaler at NVE setter som vilkår at det gjennomføres et dokumentasjonsprosjekt for ledningen i en evt. konsesjon. Riksantikvaren kan eventuelt være behjelpelig med spesifisering av dokumentasjonsprosjektets art og omfang.

Sametinget uttaler seg i brev av 6.3.2012 til NVE. Det påpekes at det er registret samiske kulturminner på Fosen og i Trollheimen. På Aunfjellet i Rissa er det registrert en boplass og en fangstrelatert kulturminne. Det kan derfor ikke utelukkes at det finnes hittil ukjente samiske kulturminner innenfor områdene som blir berørt av tiltaket. Det er ikke foretatt systematiske registreringer i noen av områdene som berøres av kraftledninger og de mest aktuelle områdene for befaring etter samiske kulturminner er Rissa, Åfjord, Rindal og Surnadal kommuner. Sametinget anser området rundt Storheia transformatorstasjon som klarert for samiske kulturminner. Det pekes på at området rundt Trollheim transformatorstasjon er aktuelt for befaringer, ettersom det har vært samisk befolkning der tilbake i tid.

Sametinget ber om konsultasjon ettersom Fosen reinbeitedistrikt blir berørt av kraftledningen.

Undersøkelsesplikten i henhold til § 9 i kulturminneloven er ikke oppfylt for det omsøkte tiltaket. Sametinget ønsker derfor å foreta en befaring av tiltaket før endelig uttalelse i forhold til samiske kulturminner kan gis. Sametinget har som kulturminnevernmyndighet normalt en frist til å komme med endelig uttalelse innen 3 måneder, jf. Kulturminnelovens § 9 andre ledd. Fristen kan imidlertid forlenges etter søknad til Riksantikvaren. Dersom det skulle gjøres funn av automatisk fredete samiske kulturminner som blir direkte berørt av tiltaket, og tiltaket ikke kan endres i forhold til dette, skal det søkes om dispensasjon fra kulturminneloven § 8 i god tid før iverksetting av selve tiltaket. I de tilfeller det blir gitt konsesjon forutsetter Sametinget at undersøkelser etter kulturminnelovens § 9 skal være gjennomført før detaljplan for prosjektene kan godkjennes.

Regionale interesseforeninger

Naturvernforbundet i Orklaregionen ved Knut Bonvik stiller i brev av 8.2.2012 spørsmålstegn til behovet for ledningen. Ledningen representerer et stort inngrep og dersom det, slik som det er beskrevet i søknaden, er andre enklere og rimeligere løsninger bør dette vurderes. Herunder vises det til usikkerheten om hvor mye vindkraft som skal etableres og det omtalte underskuddet på energi i Midt-Norge. For å unngå feilinvesteringer er det viktig med en trinnvis utbygging av kraftledninger i Midt-Norge. Naturvernforbundet i Orklaregionen gir sin tilslutning til den utbyggingsplanen som er skissert i søknaden. Dersom denne planen fravikes ved for eksempel å forsere ledningen Storheia-Orkdal/Trollheim kreves det ny behandling. Herunder må det foreligge et byggevedtak fra alle parter, slik at ledningene blir tatt i bruk innenfor en rimelig tidsramme og ferdigstilles senest i 2020 for å komme med ordningen om grønne sertifikater.

Naturvernforbundet i Orklaregionen mener at gjennomførte registreringer for naturmangfold i stor grad mangler feltbefaring, og at vurderingen av ledningens konsekvens opp mot naturmangfoldloven § 8 derfor er mangelfull.

Det tas sterkt avstand fra ny trasé 1.0d i Agdenes kommune. Denne traseen er en av få hvor det er foretatt feltbefaring og det fremgår at traseen vil ha stor negativ innvirkning på natur og dyreliv. Spesielt gjelder det området gjennom Kalurdalen. Traseen medfører også et ytterligere tap av INON på 800 daa. Trasé 1.0 er derfor å foretrekke. I spesielt berørte områder bør fugleavvisere installeres.

I Snillfjord finnes følgende rødlistearter som i større eller mindre grad kan bli påvirket av ny kraftlinje; fiskemåke, storlom, hønsehauk, varslar, storspove og hubro. I tillegg er det flere lokaliteter av kongeørn og havørn. Spesielt påpekes det at alternativ 1.0f har rovfugllokaliteter som kommer innenfor influensområdet for ledningen. Opprinnelige trase bør derfor velges. Det må imidlertid tas hensyn til at også denne linja på Remmafjellet vil gå nærme to smålomlokaliteter. Både justert alternativ 1.0g og 1.0h vil komme innenfor influensområdet til dokumenterte rovfugllokaliteter.

Videre mener Naturvernforbundet at dersom Blåsmo transformatorstasjon flyttes til Hoston i fremtiden er alternativ Orkdal vest C det beste. Det vises også til at trasé 3.0 passerer Damtjønna der også ny E39

skal legges, og at disse to prosjektene bør koordineres. NVE bør medvirke til at det etableres kontakt mellom Statnett og Statens vegvesen.

I alle tre kommunene, Agdenes, Snillfjord og Orkdal bør det monteres fugleavvisere på ledninger der det er nødvendig, for å redusere kollisjonsrisikoen for fugl. Naturvernforbundet i Orklaregionen ser det som en klar forutsetning av 132 kV ledningen Snillfjord-Orkdal saneres og anbefaler også at eksisterende ledning Orkdal-Surnadal saneres.

Norsk Ornitologisk Forening (NOF) skriver i brev av 31.10.2011 at de i løpet av de siste årene har fått ny kunnskap om hubroens arealbruk i Snillfjord. De viser til en kartlegging av hubro, havørn og kongeørn som ble gjennomført i 2009, og skriver at flere leveområder for hubro ble påvist. De skriver videre at det i ett av disse områdene ble påvist hekking med ungeproduksjon, og at NOF ved denne hekkeplassen påmonterte en satellittsender med GPS-mottaker på en voksen hunn. NOF skriver at de foreløpige dataene viser at denne hubroen i ungeperioden (juni-august) jaktet aktivt på fjellplataet ved Remmafjellet, og ikke ved fjorden som antatt i konsekvensutredningene for vindkraftprosjektene. De påpeker videre at denne hubroens aktivitetsområde er stort, og at aksjonsradiusen til det aktuelle hubroparet kan mistolkes til å representere flere par. NOF mener derfor at hubrobestanden i området kan være mindre enn antatt, og at dette øker betydningen av å vektlegge hensynet til hubroparene som faktisk blir påvist.

Videre skriver NOF at den nyervervede kunnskapen fra prosjektet medfører et endret kunnskapsgrunnlag, og at tiltakenes virkninger for hubro må ses i et nytt lys. Det vises til at fagutredningen om samlede virkninger av vindkraftverkene kom til en konklusjon om at den samlede virkningen for hubro er liten. NOF mener at denne konklusjonen ikke lenger er holdbar. De påpeker videre at en hekkelokalitet for hubro har medført stans av planlegging av en planlagt veitrasé på Dolmøya på Hitra, og skriver at den aktuelle hekkelokaliteten i Snillfjord er en av de få lokalitetene i fjordområdene i Trøndelag som produserer unger på lik linje med hekkeplassen på Dolmøya.

NOF mener at behandlingen av konsesjonssøknadene for Svarthammaren/Pållifjellet og Engvikfjellet vindkraftverk bør avvantes inntil det foreligger mer data om hubroens bruk av disse områdene. De uttaler at oppfølgende undersøkelser, som anbefalt i fagutredningen for Svarthammaren/Pållifjellet vindkraftverk, også bør gjennomføres før et konsesjonsvedtak.

NOF mener videre at det generelt er behov for grundigere utredninger av kunnskapsgrunnlaget i slike saker, og at kravene til konsekvensvurderinger må opp på nivået til sammenlignbare land. De skriver at dette må ses i lys av de råd som Bernkonvensjonen har gitt til norske myndigheter.

I brev av 20.2.2012 viser NOF til tidligere innsendt brev av 31.10.2011 om viktige leveområder for hubro. Det påpekes at det er stort behov for ytterligere data om hubroen arealbruk i Snillfjordområdet, både fra dette paret og eventuelle nabopar. Det er også behov for sikrere kunnskap om hubrobestandens størrelse. Fremskaffing av ytterligere kunnskap om hubroens bruk av disse fjellområdene bør gjøres fra 2012 for å gi et tilstrekkelig grunnlag for å vurdere hvordan kraftverk og kraftledning påvirker hubro. NOF påpeker at vurderinger etter naturmangfoldloven §§8-12 skal fremgå av vedtaksgrunnlaget. Videre påpekes det at tilleggsutredningene ikke inneholder nye fagrapporter. Endrede planer må medføre krav om nye konsekvensutredninger og NOF mener det er særlig viktig i områder der kunnskapsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig. Alle inngrep må også vurderes under ett (jf. nml. § 10) og NVE må ta hensynet til hubroen på alvor er viktig for at den negative bestanden skal endres. NOF har lenge etterlyst strengere krav til konsekvensutredninger og ny kunnskap om hubroen i Snillfjord viser tydelig at det er generelt behov for grundigere utredninger av faktagrunnlaget i slike saker. Kravene til konsekvensutredninger må opp til samme nivå som innenfor EU og som Bernkonvensjonen anbefaler. Det vises til brev fra NVE med orientering om avbøtende tiltak i distribusjonsnettet for å redusere fugledød, NOF forventer at

de nye vilkårene blir tatt til etterretning siden Snillfjordområdet må kunne karakteriseres som et problemområde.

Vern Fosenhalvøya (VFH) v/Sigmund Astorsen påpeker i brev av 20.2.2012 negative konsekvenser som følge av utbyggingen for sør-samisk reindrift, kulturminner, utøvelse av friluftsliv i uberørte naturområder med attraktive fiskevann og rikt dyre-, og fugleliv, berører turløyper og utfartssteder, stort bortfall av uberørt natur (INON), coronastøy, muffestøy, rødlistearter, fuglefauna og verdifulle skogsområder.

VFH mener NVE må legge de totale belastningene til grunn når kraftledningen skal vurderes. Kraftledningen vil medføre enda større inngrep gjennom utbygging av vindkraftprosjekter. Sumutredning må derfor gjennomføres, med vurdering av lokale belastninger og samlede belastninger for alle prosjektene på Fosenhalvøya, innenfor alle tema. VFH mener inngrepene er langt over det som kan godtas og ser ikke at samfunnet er tjent med gjennomføring av prosjektene. De negative følgene vil være mye større enn de positive følgene av utbygging.

VFH har foreslått å innlemme kystsonen i nasjonalparkplanene på Fosen, dette er ikke mulig dersom planene om vindkraft og kraftledninger realiseres. Storheia er pekt på som et område for kystnasjonalpark. Store områder med uberørt natur forsvinner og muligheten for bevaring av denne spesielle naturtypen for ettertiden vil bortfalle. Inntekten vindkraftverkene gir til kommunene kan ikke forsvare de irreversible og enorme ødeleggelsene. Dersom vindkraft skal være en løsning for å øke produksjon av fornybar energi i Norge, må utbyggingen skje i områder der det ikke er uberørt natur. Enøk bør prioriteres foran vindkraft. Oppgradering av den indre kraftledningen i Trøndelag vil sikre økt overføringskapasitet sør-nord og gjøre ledningen over Fosen overflødig. Med oppgraderinger av eksisterende ledninger er Midt-Norge sikret mot eventuelle kraftunderskudd. En ledning over Fosen er en ren tilknytningsledning for vindkraft.

Norges Miljøvernforbund (NMF) opplyser at de er imot vindkraftutbygging i brev av 20.2.2012, og mener derfor det ikke er behov for den omsøkte kraftledningen. NMF mener det ikke finnes garantier for at ren norsk kraft vil erstatte kraft fra ikke-fornybare kilder i utlandet. Utbyggingen vil medføre tap av myr som binder karbon og oppsplitting av habitater. NMF mener at hvert anlegg ikke kan betraktes hver for seg, men alle anleggene må ses i sammenheng. Mye av uttalelsen er kommentarer til utbygging av vindkraftverk, politiske ytringer knyttet til vindkraftverk, som for eksempel at vindturbiner er ustabile, lager støy og er dyrt. NMF mener elektromagnetiske felt fra ledningen vil forstyrre bienes retningssans. Kraftledningen vil også ifølge NMF forårsake helseskader på mennesker som oppholder seg nært ledningen over lang tid. NMF mener det er feil å bygge ut kraftledninger for å tilrettelegge for sterkt subsidierte vindkraftanlegg som betales av norske husholdninger.

Fosen naturvernforening (FNF) mener i brev av 8.2.2012 at utredningene legger feil fakta til grunn for kraftbalansen i Midt-Norge. Kraftbalansen og forsynings sikkerheten er snart normalisert ved at eksisterende ledninger oppgraderes. Fosen naturvernforening mener Statnett går langt i å signalisere at kraftutbygging på Fosen ikke er så nødvendig som tidligere og at oppgradering av indre ledninger kan være vel så kostnadseffektivt.

I Torsengdalen vil ledningen bli mer synlig ved justeringen, selv om gevinsten er spart naturmiljø i skogdalen. Reindriften blir negativt berørt og kanskje mer negativt berørt av den foreslåtte justeringen, pga. synligheten av inngrepet og større influensområde for coronastøy. Både kulturminner og friluftsliv blir mer berørt av justeringen. Det blir også større tap av INON. Utbyggingen vil få svært store konsekvenser for rødlistede arter ved Rødsjøen og Nordelva. Det må være et krav at ledningen føres utenom Nordelva naturreservat. Fra gjennomfartsveien på Aunfjellet vil kraftledningen bli godt synlig i landskapet. Justeringen ved Bismardalen vil bli svært konfliktfylt for reindriften som er avhengig av

vinterbeite. Justeringen vil også føre til mer tap av INON, og FNF er svært kritisk til at ledningen blir lagt så høyt i terrenget. Fra Storsalen vil landskapet være dominert av kraftledningen og den berører de mest brukte turrutene i Stjørnfjella. FNF er uenig i fagutredningen sin vurdering at det gir liten negative konsekvens. I følge FNF blir Storlidalen mer berørt ved den foreslåtte justeringen. Området har mye verdifullt naturmangfold og det er svært uheldig med en kraftledning i nærheten. Ved Lauvåsen/Fevågskaret vil en lysløype få kraftledningen i nærheten og en muffestasjon med stort arealbeslag. FNF mener det medfører at det blir svært negativ konsekvens for friluftslivet. Muffestasjonen og ledningen må trekkes lenger unna det viktige turområdet og Aunfjæra må ikke berøres.

Alternativ med sjøkabel i Sørfjorden foretrekkes, men traseen i Norddalen og muffestasjon i Kvernhusvika må legges om. Naturmiljø, friluftsliv og reindrift vil bli sterkt skadelidende. De elektromagnetiske feltene er beregnet med alt for lav belastning på ledningen, utredningsgrensen vil bli over 100 meter fra senterlinjen.

I følge naturmangfoldloven skal de samiske interesser vektlegges og naturgrunnlaget for samisk kultur bevares. FNF kan ikke se at utbyggingen er forenelig med kravene i naturmangfoldloven. Dette vil i tillegg være brudd på ILO-konvensjonen og folkeretten.

Grunneiere, rettighetshavere, lokale interesseorganisasjoner og andre

Rissa

Hallvard Berget uttaler seg til den reviderte transportplanen ved Storheia transformatorstasjon i brev av 4.1.2012. Den foreslåtte traseen fra Storheia skal gå over flere høydedrag og fjellpartiet mellom Skaugdalen og Stjørnfjorden vil bli delt av ledningen. Dersom det skal bygges veier langs traseen vil opplevelsen av å være i villmarken reduseres ytterligere. Berget mener det bør legges sjøkabel fra Nordfjorden (Råkvåg) til Selva. Dersom sjøkabel ikke er aktuelt foreslås det at traseen kan gå via Haugsdalen og ned Skaugdalen. En slik løsning vil skåne naturområdene og vil ikke være særlig lengre enn traseen Statnett har søkt om. Berget mener at Fosen har fått mer enn nok av kraftledninger og vindkraftanlegg. Et ledd i å begrense restene av urørt natur på Fosen kan være en revurdering av trasévalget for 420 kV ledning Storheia-Orkdal/Trollheim.

Per Arne Hasselvold opplyser om et havørnreir ved Oksulvatnet som kan bli berørt ved endring av traseen i brev av 20.1.2012. Øst for Oksulvatnet like ved der traseen skal gå er det et reir som ikke har benyttet på noen år og som havørnparet har etter Hasselvold sin vurdering flyttet til reiret sør for Laugåsvatnet.

Roald Rosenhaug, Fred Myhre, Monica Haarberg og Trond Wean er grunneiere på gnr. 138 i Rissa og skriver i uttalelse av 25.1.2012 at det justerte alternativ 1.0c i Rissa kommune går gjennom gode, relativt nye plantefelt. Her er det lagt ned betydelige ressurser og området har til dels god bonitet og er blant de mest produktive områdene, i tillegg til at det er lett tilgjengelig. Traseen berører områder med stort potensial der det er lagt grunnlag for høsting i fremtiden.

Det bes om at det opprinnelige forslaget opprettholdes og at opprinnelige trasé velges fremfor alternativ 1.0c. Det opprinnelige alternativet går gjennom mindre produktive områder som mindre tilgjengelige. De antar at det vil være betydelige fordeler ved denne traseen ettersom erstatningsutbetaling vil være mindre og det vil være lavere kostnader til rydding.

Agdenes

Inger Johanne Bakkan mener ledningen bør bygges etter indre alternativ i brev av 23.1.2012. Dette fordi det er en enklere, billigere og kortere løsning ettersom det er en spenningsoppgradering av dagens

ledning mellom Tunnsjødal og Klæbu. Ved at eksisterende trasé benyttes spares både penger og natur. Den omsøkte ledningen Storheia-Orkdal/Trollheim innebærer et nytt inngrep i 127 km, med en kostnad på 2,3 milliarder kroner. Vegetasjon må fjernes i en 38 meter bred gate og naturinngrepene er store. Bakkan er ikke fornøyd med at det er valgt tårnmast i stedet for portalmast og savner en kostnytte analyse. Bakkan mener at trasé 1.0e vil føre til mindre ulemper enn trasé 1.0 som vil gå mellom Gråfjellet og Snøfjellet. Dette er områder som benyttes som rekreasjonsområder, til jakt og friluft. Området har et positivt landskapsbilde og er leveområde for mange dyre- og fuglearter. Rødlisterarter, dyreliv og fauna er bedre ivaretatt med forslag 1.0e. Bakkan understreker at trasé 1.3 gjennom Verrafjorden fremdeles frarådes.

Sylvia Bjørgan Ysland anfører det samme som Inger Johanne Bakkan, gjengitt ovenfor, i brev av 23.1.2012. I tillegg foreslås en ny trasé sør/øst for Gråfjellet (sett fra Svartvatnet og Grønningsvatnet) og videre i Størdalsmarka og ned mot Espedalen.

Erling Olai Ovesen anfører det samme som Inger Johanne Bakkan, gjengitt ovenfor, i brev av 23.1.2012.

Reidar Øye er i brev av 14.2.2012 klar på at NVE må avvise alternativ 1.3, ettersom alternativet vil få store konsekvenser for fastboende, hytteeiere og friluftsliv generelt. Øye mener visualiseringen Statnett har laget bare i begrenset grad viser omfanget av inngrepet. Visualiseringen burde vært gjort fra flere punkter, som fra havna på Holtan. Det utredete alternativet 1.0d er en bedre løsning for lokalbefolkningen og hytteeierne i ytre Agdenes. Øye mener løsningen er bedre for friluftslivet fordi de store områdene langs Verrafjorden ikke blir berørt. Øye viser til at Statnett selv peker på at alternativ 1.0d er bedre på de fleste områder, utenom naturmiljø. Det anmodes om at NVE vektlegger dette, fremfor hensynet til mose og lav, som trolig ikke blir berørt av en ledning høyt over deres vekstmiljø. Velges alternativ 1.3 er det fare for fraflytting, redusert bruk av Verrafjorden og gjengroing av kulturlandskap. Behovet for ledningen er godt begrunnet og det handler om å finne den beste løsningen totalt sett.

Tore M. Holtan har i uttalelse av 8.2.2012 til NVE laget visualiseringsbilder av hvordan 420 kV ledningen vil bli etter alternativ 1.3 i Verrafjorden. Holtan eier og driver gården Holtan med ammeku/storfeproduksjon, hyttefelt og båthavn. Dersom alternativ 1.3 blir valgt frykter Holtan at elektromagnetiske felt og støy fra ledningen vil føre til at de må flytte fra gården. Holtan mener det beste alternativet fra Selvnaset til Snillfjord er alternativ 1.0d og 1.0.

Torstein Annar Bjørgan er grunneier av Vårvik, gnr. 27 bnr. 2 i Verrafjorden i Agdenes og uttaler seg i brev av 15.2.2012. Det bes om at trasé 1.0e på sørsiden av Gråfjellet blir valgt, da denne traseen vil bli minst synlig i området. Trasé 1.0 går høyt mellom Snøfjellet og Gråfjellet og er en uakseptabel løsning, ettersom Gråfjellet er mye brukt til rekreasjon og er Agdenes sitt nest høyeste fjell. Trasé 1.0 vil ødelegge denne attraksjonen for alltid. Bjørgan ber om at trasé 1.0e blir valgt.

Snillfjord

Johan Mjones er grunneier av gnr. 16 bnr. 1 i Snillfjord og skriver i brev av 18.2.2012 at han er berørt av alternativ 1.0f. Traseen føres parallelt med eksisterende 132 kV ledning. Her er det aktivt skogbruk på begge sider av ledningen, der det er blitt nedsatt ca. 30 000 planter som klassifiseres som hogstklasse 2. Det antas at en betydelig del av dette blir ødelagt dersom det etableres ny kraftledning. Arealer som beslaglegges er arealer med høy produksjonsevne klassifisert i bonitetene G20, G17 og G14. Alternativet vil beslaglegge store deler av den beste skogsmarken på eiendommen, noe som vil gi store negative økonomiske virkninger. Mjones har to forslag som kan redusere virkningene. Enten at ny trasé

legges i grenseområdet mellom Snillfjord og Agdenes der produksjonsevnen er lavere (F8, F11) eller at den eksisterende 132 kV ledning rives og at man benytter denne traseen.

Aunlia vel representerer både private eneboliger og folk som bor i kommunale leiligheter og skriver i uttalelse til NVE av 13.2.2012 at de er opptatt av hva som vil skje med den eksisterende ledningen som går like ovenfor boligfeltet. Det er et sterkt ønske om at denne ledningen blir sanert, da mange er bekymret for å ha en slik ledning nærme seg. Det er også planer om utvidelse av boligfeltet, og dagens ledning vil begrense en slik utvidelse av boligfeltet i Aunlia. Dersom planene med vindkraft, vannkraft og kraftledninger blir realisert vil det medføre store inngrep på alle kanter. Derfor bør det være et minstekrav at utbyggerne kan bidra med å sanere ledningen som en kompensasjon for alle inngrepene. Dersom det fortsatt er behov for ledningen etter utbyggingen, bør den legges som jordkabel.

Hemne

Adnor advokat uttaler seg i brev til NVE 6.2.2012 på vegne av John Halvard Lidal. Lidal er grunneier av gnr. 111 bnr. 5, 10 og gnr. 112 bnr. 15 i Hemne kommune, som anser trasé 1.6/1.6 a som det klart beste alternativet. Justeringen som er gjort i 1.6a gjør alternativet bedre. Som tidligere påpekt vil en trasé i skaret fra Seterdalsbekken opp mot høyde 402 redusere visualiseringsproblematikken betydelig. Lidal mener derfor at det nå justerte alternativet er klart best. Trasé 1.0i er også et bedre forslag enn trasé 1.0. Den endrede traseen vil imidlertid fortsatt gi et betydelig visualiseringsproblem fra bebyggelsen i dalen.

Erik Hagerup på vegne av grendene Likroken/Stolsmo og Gravdal/Sødal uttaler seg i brev til NVE av 14.2.2012. De mener Statnett ikke har forstått NVE sine krav til tilleggsutredninger. Om de hadde gjort det, burde alternativ 1.0 gjennom Hemne kommune vært skrinlagt. Statnett burde ha konsentrert seg om å utrede endringen av alternativ 1.6 som er foreslått av grunneierne. I krav om tilleggsutredninger ble Statnett bedt om å se på justering av alternativ 1.6 i Hemne kommune, ved å gå opp skaret fra Seterdalsbekken mot Stolsmosetra og langs Vardfjellet og justering av alternativ 1.0 ved Lian og Gravdal for å øke avstanden til bebyggelse. Hagerup mener at Statnett sin tilleggsutredning av alternativ 1.0i ikke er en forbedring i forhold til trasé 1.0 fra konsesjonssøknaden. I søknaden argumenteres det for alternativ 1.0 fordi Hemne kommune ønsket denne traseen, ifølge Hagerup er ikke dette tilfellet og alternativ 1.0 bør trekkes.

Hagerup er ikke fornøyd med justeringen som er gjort av alternativ 1.6. Traseen bør trekkes så langt inn at mastetoppen kommer under synslinjen. Justeringen har ingen merkbar effekt på synligheten fra bygda. Det er vanskelig å forstå at et forslag som innebærer at mastene trekkes ned bak et høydedrag kan bli mer synlig enn den traseen som står på toppen av høydedraget. Det bes om visualiseringer av traseen. Dersom traseen går mer rett inn i skaret vil ledningen senkes ytterligere, men med en knekk i traseen. At ledningen blir synlig fra Stolsmosetra er uproblematisk for grunneierne, her er det lite eller ingen aktivitet. I tileggsutredningen for friluftsliv og reiseliv vurderes verdien som liten og omfang og konsekvens som ubetydelig. Dette betyr at alle fagtema går inn for alternativ 1.6. Dette vil nok også gjelde for grunneiernes forslag til endret alternativ 1.6. Det anføres at Statnett ikke har tilfredsstilt kravet fra NVE om utredning av grunneiernes forslag til justering av alternativ 1.6 forbi Likroken/Stolsmo. Dersom ledningen blir bygget mener grunneierne og andre berørte parter i grendene Likroken/Stolsmo, Gravdal og Sødal alternativ 1.6 bør velges, som foreslått med endret trasé for 1.6.

Norsk Ornitologisk avdeling Hemne lokallag (NOFHLL) skriver i brev av 20.2.2012 at de er enige i tilleggsutredningen sin vurdering om at justeringene i 1.0i og 1.6a ikke medfører noen vesentlig endring i konfliktnivået for naturverdiene i området. NOFHLL mener fremdeles at alternativ 1.0 (nå 1.0i) måtte foretrekkes foran 1.6 (nå 1.6a) av tre grunner: 1. Samling av inngrep ved å legge traseen langs eksisterende 132 kV ledning og samtidig begrense kollisjonsrisikoen for fugl. 2. Alternativ 1.6 gir et mer alvorlig trusselbilde ovenfor rødlistearter og norske ansvarsarter. 3. Alternativ 1.6 medfører et mye

større tap av INON enn alternativ 1.0. NOFHLL mener alternativ 1.0i må velges foran alternativ 1.6a. Det insisteres også at linene fuglemerkes ved Seterssetersetra hvor det foregår tiurleiken (gjelder begge alternativene).

Surnadal

Jan Gunnar Opsal påpeker i brev av 14.2.2012 at kraftforsyningen og leveringspåliteligheten ikke vil bli forbedret i ytre og indre Nordmøre (kommunene Aure, Hemne, Surnadal og Rindal). Dette kan imidlertid sikres med etablering av en ny 420/132 kV transformatorstasjon ved Vinjeøra og bygging av en ny 420/132 kV transformator i Trollheim. Disse to installasjonene vil føre til en betydelig sikrere kraftforsyning, mindre spenningstap og sanering av gamle 132 kV kraftledninger. I tilleggssøknaden er det antydnet at en konsesjonssøknad vedrørende 420/132 kV transformering ved Trollheim vil utarbeides sommeren 2012. Denne konsesjonen, sammen med en konsesjon for ny 420/132 kV transformatorstasjon bør inkluderes i konsesjonsbehandlingen av 420 kV ledningen Storheia-Orkdal/Trollheim. Det bes om at NVE tar dette med i sin endelige innstilling, og Opsal viser til den opplagte samfunnsmessige gevinsten og energiloven § 1-2.

Lars Inge Harang uttaler seg på vegne av grunneiere, beboere og næringsdrivende i Øvre Surnadal i brev av 20.2.2012. De viser til sine tidligere innspill i saken, som de mener ikke er tatt hensyn til og er dårlig utredet. Det gjelder spesielt tilleggssøknadens kapittel 1.5 og 2.0. Det bes om at NVE gir Statnett pålegg om en grundigere vurdering og at dette blir en del av konsesjonssøknaden. Alle krav i tidligere brev står ved lag.

Solem gård ved Ann Elisabeth Holten Solem og Georg Solem og Nestua-Harang ved Lisbeth Harang uttaler seg til NVE 20.2.2012. De er overrasket over at det søkes om konsesjon om en ny trasé over deres eiendommer uten at det er utredet en helhetlig nettløsning for området. De viser til tidligere uttalelser og ber om at disse uttalelsene blir tatt inn i saken igjen. De har forståelse for at nettet må oppgraderes og at regionen har behov for større mengder kraft. De mener likevel at det bør gjøres en omfattende vurdering av ledningsnettet i området, slik at dette kan gjøres på en så skånsom måte som mulig for miljøet og beboere i området. Det bes om at energiloven § 1-2 legges til grunn i saken.

Orkdal

Anne Berit Øyaseter er grunneier på gnr. 121 bnr. 4 i Orkdal og er positiv til det nye traséforslaget i e-post av 19.2.2012. Avstanden til Limoen og Hostongrenda øker og de visuelle virkninger blir mindre. Ettersom fagutrederne prioriterer transformatorstasjon ved Orkdal vest C, mener Øyaseter trasé 3.0.2 er best. Plassering av transformatorstasjonen ved Orkdal vest C er det beste alternativet for hele Hostongrenda. Det er positivt at plasseringen er tilbaketrukket med god avstand til bebyggelse. Øyaseter mener hensyn til landskap og bebyggelse bør veie tyngre enn tekniske og økonomiske forhold så lenge alternativet vurderes som en fullgod teknisk løsning.

Tore Kristiansen uttaler seg i brev av 20.2.2012 på vegne av Vassli Hytteforening. Alternativ Orkdal vest C er mest i konflikt med friluftsområde for hytteforeningen. Orkdal vest B er minst i konflikt med friluft, vilt-, og naturinteresser og er etter hytteforeningen sin mening det beste alternativet.

Advokatene Hovstad & Kvernrod på vegne av Terje Rye og Per Helge Blæstad uttaler seg til NVE i brev av 20.2.2012. Det fremkommer at plassering av transformatorstasjon fremdeles ønskes ved Orkdal vest B, men med Orkdal vest C som subsidiært alternativ. Orkdal vest A har en rekke konsekvenser for grunneierne som Orkdal vest C ikke har. Når det gjelder konsekvenser for landskap er Orkdal vest B å foretrekke fremfor Orkdal vest A og C, fordi man kan benytte seg av eksisterende vei til Orkdal vest B. Plassering ved Orkdal vest A har en rekke negative konsekvenser for vilt og vilttrekk, Orkdal vest C har ikke de samme konsekvensene. Konsekvenser for landbruket er størst ved Orkdal vest C og minst ved

Orkdal vest B. Det anføres at en plassering ved Orkdal vest C ikke vil påvirke friluftsliv og turisme i samme grad som en plassering ved Orkdal vest A vil. Orkdal vest B er å foretrekke med tanke på elektromagnetiske felt og støy, men Orkdal vest C vil også komme lengre unna bebyggelse en Orkdal vest A. Grunneierne foretrekker plassering av transformatorstasjon ved Orkdal vest B, subsidiært Orkdal vest C. En plassering av transformatorstasjon ved Orkdal vest A er etter Rye og Blæstad sin oppfatning utelukket som følge av de betydelige negative konsekvensene plasseringen vil ha for gnr. 123 bnr. 9 og gnr. 1224 bnr. 1.

John Elmer Øyaseter skriver uttalelse på vegne av grunneierne på gnr. 121 bnr. 4, Limoen. i brev av 6.9.2012. Øyaseter er fremdeles motstander av ledningen i Orkdal kommune og plassering av transformatorstasjon i Hostongrenda. Det nye traséalternativet og den nye plasseringen av transformatorstasjonen ved Orkdal vest C er det beste alternativet i følge Øyaseter. Dette bør være det beste alternativet for alle i Hoston. Det viktigste må være å få ledningen bort fra folk og bebyggelse. Grunneierne som taper skog ved dette alternativet bør få skikkelig erstatning for at de er positive til forslaget fra Statnett. Øyaseter mener at selv om Orkdal vest C er litt dyrere enn Orkdal vest A, blant annet på grunn av lengre adkomstvei, så er det småpenger i den store sammenhengen. Statnett viser til at Orkdal Vest B er den beste tekniske løsningen, men Øyaseter mener hensynet til folk, dyr, fugler, miljø og kulturminner bør veie tyngst.

Eva Tilseth uttaler seg til NVE den 17.2.2012. Hun har sammen med Jon Kristian Skei og Dag Dolmen vurdert søknadene i saken på bakgrunn av lang erfaring innen naturkartlegging. De mener at kunnskapsgrunnlaget for naturutredningene ikke er godt nok for en forsvarlig konsesjonsbehandling. Tiltakene har ikke blitt vurdert i forhold til en hel rekke artsgrupper, som flaggermus, storsalamander og elvemusling. Disse artene er rødlistearter og deres økologiske funksjonsområder kan bli svært skadelidende av inngrep som kraftledninger, vindkraft, transformatorstasjoner og anleggsveier. Det er manglende og ufullstendig kartlegging av disse artene i kommunene som blir berørt og det er stort behov for å bedre kunnskapsgrunnlaget gjennom ny kunnskap. Det reises flere spørsmål om utredningenes rammebetingelser er blitt for snevre når det gjelder bredden av biologisk mangfold det fokuseres på, ettersom disse artene ikke er kommet med. Tilseth stiller spørsmål til om dette skyldes at lover, regler og metoder innsnevrer grunnlaget for utredningene, samt manglende tradisjon for å fokusere på en del arter, eller for dårlige oppdaterte viltkart, faunabaser. Eller er det lite praksis for å anvende nye lover som naturmangfoldloven? Det stilles også spørsmål ved om det er behov for en gjennomgang av praksis for naturutredninger for å sikre et bredere og bedre kunnskapsgrunnlag, sett i relasjon til dagens status mht. viltkart, faunabaser, lover, regelverk og metoder.

Det anbefales at man på bakgrunn av ny kartlegging utreder konsekvensene for disse artene. Flaggermus, storsalamander og elvemusling representerer arter som er høyst relevante, svært viktige og sårbare for inngrep som kraftledninger. Resultatene av et kartleggingsarbeid vil danne grunnlag for vurderinger av konsekvenser basert på inngrep og lokale forhold. I uttalelsen er det gjengitt informasjon om konsesjonsbehandlingsprosessen og informasjon om de nevnte artene.

Vedlegg E

Sammenfatning av uttalelser mottatt etter sluttbefaring

Naturvernforbundet i Orklaregionen v/Knut Bonvik uttaler seg til NVE i e-post av 21.5.2012. Naturvernforbundet viser til at NVE på sluttbefaringen signaliserte at det kun blir ett endepunkt for ledningen, enten Surnadal eller Orkdal. Det vises til at energibehovet i Orkdalsregionen er betydelig redusert, fordi kraftkrevende industri er blitt mer energieffektiv. Planer om ytterligere smelteverk er

også lagt på is. Naturvernforbundet mener det er innen olje- og gasssektoren det etterlyses mer energi. Derfor anfører Naturvernforbundet at alternativet til Trollheim er bedre enn alternativet til Orkdal. En trasé til Orkdal vil også etter Naturvernforbundets vurdering medføre større naturinngrep enn en trasé til Orkdal.

Sylvia Bjørgan Ysland skriver uttalelse til NVE i e-post av 29.5.2012. Av uttalelsen fremgår det at Ysland ønsker trasé 1.0e gjennom Agdenes. Hun mener at merkostnaden på 5 millioner kroner er en svært liten andel av en total kostnad for prosjektet på 2,3 milliarder kroner. Ysland påpeker at 5 millioner tilsvarer 25 % av skatten hun har betalt i sin yrkeskarriere. Dersom resten av familiens skatt inkluderes, mener Ysland at de har betalt merkostnaden på 5 millioner kroner mange ganger. Familien har hatt god helse fordi de har benyttet rekreasjonsområdene alternativ 1.0d skal gå i, og dette har gjort at de har unngått sykemeldinger. Ysland mener at merkostnaden på 5 millioner kroner er ubetydelig for storsamfunnet og at alternativ 1.0e bør velges. Ysland viser til at familiegården Vårvik er fra 1664 og at denne vil bli verdiløs dersom det velges et annet alternativ 1.0e. På gården er det i følge Ysland også gjort funn fra vikingtiden og middelalderen. Det vises også til at det hekker ugle på Vårvik, som Ysland hevder trekker opp mot Snaufjellet og Gråfjellet.

Ole Johan Hårberg uttaler seg i brev av 28.5.2012 til NVE. Hårberg er nærmeste nabo til det planlagte muffeanlegget i Aunfjæra. Hårberg viser til at avstanden til boligen er 102 meter fra nærmeste reaktor. Eiendommen ble fradelt som egen eiendom i 2006, før noen i Rissa kommune var kjent med planen om ny 420 kV ledning. Byggetillatelse til bolig og garasje ble gitt av kommunen 21.5.2012. Hårberg krever derfor at Statnett gjennomfører og bekoster støydependende tiltak som bringer støyen fra reaktorene ned til et ikke hørbart nivå ved boligen. Detaljer vedrørende det støydependende tiltak utformes av Statnett, men Hårberg ønsker en jordvoll/plankegjerde eller en kombinasjon av disse plassert på området til Statnett. Hårberg krever at NVE i konsesjonsvilkårene tar inn krav om støydependende tiltak ved muffestasjonen i Aunfjæra på grunn av nærhet til bolig på gnr./bnr. 138/72.

Per Sandvik skriver uttalelse til NVE i brev av 28.5.2012. Sandvik påpeker at det er stor motstand fra grunneiere og øvrige beboere mot den planlagte plasseringen av muffeanlegget på Selvneset. Plasseringen vil etter Sandvik sin mening påføre fastboende og hyttebeboere i Selva store ulemper. Det finnes i følge Sandvik gode alternativer til plassering som ikke medfører større kostnad, og som ikke vil gi de ulemper som plassering på Selvneset vil medføre. Sandvik foreslår å plassere muffeanlegget i Hambårbukta, som vist på vedlagte kart. Sjøkabelen kan etter Sandviks vurdering tas i land på samme sted på Selvneset og legges i eksisterende veitrasé for fv. 710. Fylkesveien skal utbedres i regi av Statens vegvesen høsten 2012. En plassering av muffestasjonen i Hambårbukta vil også gi en bedre ledningsføring ut fra muffestasjonen. Her vil muffeanlegget ikke være synlig og man unngår innløsning av fritidsboligen sør for Selvneset som vil bli liggende innenfor klausulert belte.

En muffestasjon på Selvneset vil medføre varig forringelse av Selvneset som rekreasjonsområde for fastboende og fritidsbrukere av området. Anlegget vil være synlig fra store deler av Selva og Brevika og gi landskapet et annet inntrykk. Det vil i følge Sandvik bli mindre populært å oppføre fritidseiendommer, og kvaliteten og interessen for bruk vil reduseres. Videre vil det også gi konsekvenser for handel- og servicenæringen på Selva.

Jørgen Sannan uttaler seg til i brev av 25.5.2012 til NVE. Sannan mener at felles for de nye omsøkte traseene i tilleggssøknaden er at de går høyere i terrenget, noe som gjør at ledningen blir mer synlig. Dette er negativt for friluftslivet og storfugl, i følge Sannan. Alternativ 1.0c gjennom Hasselvika vil være mer synlig for fastboende i bygda enn det opprinnelig omsøkte alternativet. Sannan mener de opprinnelig omsøkte alternativene bør velges, med unntak av alternativ 1.0a ned fra Aunfjellet. I følge Sannan er ikke risikoen med kryssing av Trondheimsfjorden utredet godt nok, han frykter at ras kan medføre brudd på kabelen. Sannan er bekymret for støyen fra muffeanlegget og mener det må lages et

støykart som viser hvor høy støyen vil være. I støykartet må det også tas hensyn til vind og vindretning. Sannan mener konsekvensen for Brettingen fort burde vært utredet, fortet utgjør et stort kulturminne. Her er det også planlagt 40 hyttetomter som gjør området til et friluftslivsområde i tillegg. Sannan påpeker at området mellom Aunfjellet og Hasselvika er tillagt for lav konsekvens. Området er det viktigste turområde for i Rissa. Sannan mener også at Selsnesheia og Fessdalen er tillagt for liten konsekvens fordi området er et inngrepsfritt naturområde. I følge Sannan er ikke folk i Rissa klar for hvilke negative konsekvenser ledningen vil ha.

Magnar Østerås uttaler seg på vegne av Fosen naturvernforening i e-post av 31.5.2012. Fosen naturvernforening er ikke fornøyd med at det ikke var avsatt mer tid til gjennomgang av prosjektene på NVEs sluttbefaring i mai 2012. De ber derfor om et møte med NVE for å utdype sine synspunkt. Det vises til at muffeanlegget og kraftledningen vil ødelegge et av de beste friluftslivsområdene i kommunen pga. visuell forurensing og støy. Østerås viser til at det er planlagt 50 hytter på Brettingen og at Aunfjæra vil være bade- og friluftslivsområde for hyttene. Fosen naturvernforening uttrykker bekymring for at støy fra muffeanlegget vil ødelegge området. Nordelva naturreservat berøres i følge Fosen naturvernforening av ledningen slik at verneformålet bortfaller. Kraftledningen tangerer reservatet og følger grensen i ca. 2 km. Støyen på 70 dBA vil berøre hele verneområdet og ettersom friluftsliv er et av verneformålene, mener naturvernforeningen at verneformålet vil bortfalle. Kantskogen mot reservatet vil ryddes, noe som kan gjøre den boreale regnskogen utsatt for vindfall og ødelegge verneskogen. Fosen naturvernforening ønsker i møte med NVE å utdype disse problemstillingene ytterligere.

John Øystein Berg skriver uttalelse til NVE i e-post av 4.6.2012. Berg påpeker at transformatorstasjon i Snilldalen i Snillfjord skal settes opp like ved et vann der det hekker mange fuglearter som traner, ender og sniper. I følge Berg er det også spillplass for orrfugl i nærheten. Det forlanges derfor en grundig konsekvensutredning i området.